

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด ติมอีสาน

Creation of Drawing in Topic Sim E-san Series

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ศรีพัฒน เทศารินทร์
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

พ.ศ. 2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

(งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ปีงบประมาณ 2561)

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย

ศิลปะเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นตามทักษะความสามารถของแต่ละบุคคล มีนัยบอถึงความเชี่ยวชาญทางฝีมือ เทคนิค และกลวิธีต่าง ๆ ทางเทคนิคที่ส่งผลให้เกิดความประสานกันขององค์ประกอบต่าง ๆ อย่างพอเหมาะพอดี และเกิดความดีงามในท้ายที่สุด ศิลปะจึงมีความหมายควบคู่กับคำว่า งาม และ ดี อยู่เสมอ (อิทธิพล ตั้งโฉลก , 2550 หน้า 9) ซึ่งงานศิลปะก็เป็นผลจากการที่ศิลปินได้รับแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานจากทั้งธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวโดยถ่ายทอดเป็นผลงานในรูปแบบต่าง ๆ ทั้ง วรรณกรรม ดนตรี การแสดง นาฏศิลป์ ภาพถ่าย จิตรกรรม ประติมากรรมและการวาดเส้น การวาดเส้นนับเป็นศิลปะขั้นพื้นฐานที่สุดและมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าศิลปะในแขนงอื่น ซึ่งการวาดเส้นเป็นงานศิลปะที่สามารถสร้างสรรค์ขึ้นได้โดยเร็วและฉับไวตอบสนองแนวความคิดของผู้สร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี

การวาดเส้นเป็นวิธีสื่อความหมายทางการเห็นขั้นแรกเริ่มวิธีหนึ่งของมนุษย์ ด้วยปัจจัยขั้นพื้นฐานที่สุดคือเส้นและร่องรอยต่าง ๆ และด้วยเครื่องมือที่ง่ายที่สุดที่จะหยิบฉวยมาได้จากสิ่งของใกล้ตัว อาจเป็นถ่านก้อนหนึ่ง เศษไม้ชิ้นหนึ่งหรือแม้แต่นิ้วมือของตัวเอง เด็ก ๆ จะเริ่มขีด วาดหรือละเลงด้วยอะไรก็ตามที่จะทำให้เกิดร่องรอยขึ้นตั้งแต่ยังไม่รู้ความ ชนเผ่าดั้งเดิมของมนุษย์ในอดีตขีดเขียนเส้นและร่องรอยลงบนเปลือกไม้ แผ่นหินหรือผนังถ้ำด้วยเหตุที่เราอาจหาไปได้หลายทิศทาง และที่น่าเป็นไปได้ประการหนึ่งก็คือมนุษย์ต้องการแสดงอะไรบางอย่างที่เป็นส่วนตนออกมาให้ปรากฏในโลกไม่ว่าจะเป็นความเชื่อ ความนึกคิด อารมณ์ความรู้สึก หรือแม้แต่เพียงร่องรอยง่ายๆที่สร้างขึ้นมด้วยมือตัวเอง (ชุลุด นิยมเสมอ , 2553 หน้า 4)

วัชรพงศ์ หงส์สุวรรณ (2556 หน้า 5) กล่าวว่า การวาดเส้น หมายถึง การสื่อความหมายขั้นแรกเริ่มของมนุษย์ด้วยปัจจัยขั้นพื้นฐาน คือ ร่องรอยต่างๆและเครื่องมือง่ายๆที่อยู่ใกล้ๆตัว เช่น ถ่าน เศษไม้ หรือแม้กระทั่งนิ้วมือของตนเอง ซึ่งมนุษย์ต้องการแสดงออกในบางอย่างที่เป็นส่วนตนออกมาให้ปรากฏ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องราวของความคิด ความเชื่อ อารมณ์ ความรู้สึก การวาดเส้นเป็นพื้นฐานการวาดรูป การสร้างงานศิลปะทุกแขนง การวาดเส้นนับได้ว่าเป็นวิธีการสร้างภาพที่ง่าย สะดวกและรวดเร็ว ให้คุณค่าทางอารมณ์ ความรู้สึกอย่างฉับพลัน

จากการลงพื้นที่สำรวจภูมิอีสาน พบว่าปัจจุบันภูมิอีสานแบบโบราณดั้งเดิมได้ถูกรื้อถอนและสร้างขึ้นใหม่ มีทั้งที่เกิดจากความชำรุดทรุดโทรมจากภัยธรรมชาติ และความสึกกร่อนของวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างที่ผุพังไปตามกาลเวลา ซึ่งอยู่เหนือการควบคุม และสีที่โดนหรือทาบทำลายโดยฝีมือมนุษย์ซึ่งไม่เข้าใจและไม่เห็นคุณค่าของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ที่มีคุณค่าเป็นอย่างยิ่งและเพียงเพื่ออยากได้สีหลังใหม่ให้ทันสมัยใหญ่โตตามสมัยนิยมรูปแบบของสีหรือโบสถ์ตามแบบของภาคกลาง และนับวันจำนวนของสีเหล่านี้ก็จะสูญหายไปจากแผ่นดินอีสาน การเก็บบันทึกภูมิอีสานโบราณผ่านการวาดเส้นเพื่อให้เห็นโครงสร้าง วัสดุ รูปแบบของสีก็นับเป็นการบันทึกประวัติศาสตร์ของบรรพชน เพื่อให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้ก็เป็นทางเลือกหนึ่งของการเก็บบันทึกข้อมูลในทางศิลปะนอกเหนือไปจากการเก็บบันทึกในเชิงประวัติศาสตร์ด้วยตัวอักษร ซึ่งเสน่ห์ของงานวาดเส้นนอกจากจะเป็นการบันทึกสภาพความเป็นจริงของรูปทรงของสีแล้ว ก็ยังสอดแทรกให้เห็นสุนทรียภาพทางความงาม ผ่านเรื่องราวของสีอีสานด้วย เส้น แสง เงา ที่สะท้อนให้เห็นถึงความสงบ สมถะ และเรียบง่ายแบบสีอีสาน ที่สะท้อนแนวคิดของผู้สร้างสีซึ่งเป็นบรรพชน ที่ต้องการแสดงให้เห็นถึงภูมิ

ปัญหาในการสร้างศาสนาคารรับใช้พุทธศาสนา ที่นอกจากด้านประโยชน์เพื่อเป็นที่ปฏิบัติสังฆกรรมของสงฆ์แล้วยังสื่อถึงความหมายอันลึกซึ้งในทางพุทธศาสนาด้วยเช่นกันซึ่ง วิโรฒ ศรีสุโร (2536 หน้า 69) ได้กล่าวว่า สิม มีความหมายอย่างเดียวกับ โบสถ์ หรือ อุโบสถ ของทางภาคกลางเป็นรูปของเสียงที่กร่อนมาจากคำว่า สีม่า ซึ่งก็หมายถึงขอบเขตหรืออาณาเขตที่สร้างขึ้น เพื่อใช้ในกิจกรรมของสงฆ์ในทางพระพุทธศาสนาและสอดคล้องกับ ไพโรจน์ สโมสร (2532 หน้า 27) กล่าวว่า โบสถ์ในภาษาอีสาน เรียกว่า สิม มาจากคำว่า สีม่า หรือ เสมมา แปลว่า เขต หลักเขตการทำสังฆกรรม สีม่าที่ปักเขตพระอุโบสถ์ที่ทำพิธีสงฆ์เรียกว่า พัทธสีมา ส่วน สีม่าที่สงฆ์ไม่ได้ปักเขต มิได้กระทำพิธีกรรมเรียกว่า อพัทธสีมา โบสถ์มีโบเสมอเป็นสิ่งแสดงที่หมายนิมิตล้อมรอบตัวอาคาร 8 จุด เพื่อกำหนดเขตวิสุงคามสีมา จากสภาพการณ์ในปัจจุบันที่สิมอีสานที่เป็นสิมอีสานแบบดั้งเดิมได้ลดจำนวนลงเป็นจำนวนมาก และอีกไม่นานก็อาจจะไม่มีสิมอีสานปรากฏอยู่คู่แผ่นดินอีสานอีกต่อไป

ดังนั้นเพื่อเป็นการบันทึกสิมอีสานแบบโบราณไว้ ผู้สร้างสรรค์จึงได้เลือกเทคนิคการวาดเส้นมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน ชุด สิมอีสาน ดังนั้นเพื่อเป็นการบันทึกงานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นอีสานที่มีความเป็นเอกลักษณ์ มีลักษณะพิเศษเฉพาะและปัจจุบันกำลังจะสูญหายไปจากแผ่นดินอีสาน ผู้สร้างสรรค์จึงได้สร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน ขึ้นมาเพื่อเป็นเป็นการบันทึกรูปทรง โครงสร้าง ส่วนประกอบตลอดจนสภาพภูมิทัศน์ของสิมอีสาน ซึ่งถือว่าการบันทึกประวัติศาสตร์ของชุมชนและเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาศิลปกรรมท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน
2. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด “สิมอีสาน”
3. เพื่อศึกษาสุนทรียภาพในผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน ผู้สร้างสรรค์มุ่งศึกษาถึงเนื้อหาที่ต้องการแสดงออกถึง สิมอีสาน ซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมท้องถิ่นอีสานที่มีอัตลักษณ์เฉพาะ ที่แสดงออกถึงความเรียบง่ายของโครงสร้างใช้วัสดุในพื้นที่ สะท้อนให้เห็นแก่นทางพุทธศาสนาที่แฝงอยู่ในแนวคิดที่แสดงออกผ่านสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนา ที่มีความเรียบง่าย สมถะ สงบ โดยผู้สร้างสรรค์ได้ใช้เทคนิคในการวาดเส้นเพื่อต้องการให้แสดงออกถึงเนื้อหาสาระดังกล่าว ผ่านรูปทรง แสงเงา ร่องรอย ลวดลายที่ปรากฏในสิมอีสาน

ขอบเขตด้านรูปแบบ

ในการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน ผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดรูปแบบในการสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบรูปลักษณะ มีลักษณะการวาดเส้นแบบเหมือนจริง โดยแสดงออกผ่านรูปทรง โครงสร้างของ สิมอีสาน โดยการคัดลอกรูปแบบจากเอกสารและภาคสนาม นำมาวิเคราะห์เพื่อหาความลงตัวขององค์ประกอบ นำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานในลักษณะเฉพาะตน

ขอบเขตด้านเทคนิควิธีการ

ในการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน ผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดเทคนิควิธีการในการสร้างสรรค์ผลงานคือการวาดเส้นด้วยหมึกจีนผสมกับดินสอ แห่งถ่านชาร์โคล เกรยอง มาผสมผสานรวมกันให้เกิดเป็นเอกภาพทั้งเนื้อหาและรูปทรง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การสร้างสรรค์ หมายถึง การสร้างรูปทรงในทางศิลปะชิ้นใหม่โดยดัดแปลงให้แตกต่างจากรูปทรงเดิมโดยใช้กรรมวิธีในการสร้างที่มีลักษณะเฉพาะตัวให้มีรูปแบบของผลงานที่เป็นแนวทางของตนเอง

2. วาดเส้น หมายถึง การใช้วัสดุสำเร็จรูป เช่น ดินสอดำ ปากกา หมึกจีน แท่งถ่าน หรืออื่นๆ มาสร้างสรรค์งานโดยใช้วิธีการลาก ชูด ชีด ลงบนแผ่นระนาบรองรับให้เกิดลายเส้นหรือภาพแรเงา โดยเน้นความงามของเส้นและแสงเงาเป็นสำคัญ

3. สิมอีสาน หมายถึง เป็นศาสนาคารที่ปฏิบัติกิจของสงฆ์มีความหมายเดียวกับโบสถ์ในภาคกลาง

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชูด สิมอีสาน
2. ได้สร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชูด สิมอีสาน
3. ได้ทราบสุนทรียภาพในผลงานวาดเส้น ชูด สิมอีสาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาที่ศึกษาดังนี้

1. วาดเส้น
2. องค์ประกอบศิลป์
3. ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์
4. การสร้างสรรค์
5. แนวเรื่อง สิมอีสาน
6. อิทธิพลจากงานสร้างสรรค์ศิลปกรรมที่เกี่ยวข้อง
7. สรุปการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์
8. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. วาดเส้น (Drawing)

1.1 ความหมายของวาดเส้น

ชูลูด นิยมเสมอ (2553 หน้า 4) กล่าวว่า การวาดเส้น หมายถึง การลากหรือวาดเส้นลง ไปบนพื้นผิวของวัสดุอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้เกิดร่องรอยหรือรูปร่างขึ้น การวาดเส้นเป็นวิธีสื่อ ความหมายทางการเห็นขั้นแรกเริ่มวิธีหนึ่งของมนุษย์ ด้วยปัจจัยขั้นพื้นฐานที่สุดคือเส้นและร่องรอยต่าง ๆ และด้วยเครื่องมือที่ง่ายที่สุดที่จะหยิบฉวยมาได้จากที่ใกล้ตัว อาจเป็นถ่านก้อนหนึ่ง เศษไม้ชิ้นหนึ่ง หรือแม้แต่นิ้วมือของตนเอง เด็ก ๆ จะเริ่มขีด วาด หรือละเลงด้วยอะไรก็ตามที่จะทำให้เกิดร่องรอยขึ้น ตั้งแต่ยังไม่รู้จักความ ชนดั้งเดิมขีดเขียนเส้นและร่องรอย ลงบนเปลือกไม้ แผ่นหินหรือผนังถ้ำ ด้วยเหตุที่ เราอาจคาดไปได้หลายประการและที่น่าเป็นไปได้ประการหนึ่งก็คือ มนุษย์ต้องการแสดงอะไรบางอย่างที่ เป็นส่วนตนออกมาให้ปรากฏในโลก ไม่ว่าจะด้วยความเชื่อ ความนึกคิด อารมณ์ ความรู้สึก หรือแม้แต่ เพียงร่องรอยง่าย ๆ ที่ทำขึ้นมาด้วยมือตัวเอง

สมโภชน์ อุปรินทร์ (2532 หน้า 7) กล่าวว่า การวาดเส้นคือการถ่ายทอดสิ่งที่มองเห็น หรือประทับใจมาเป็นสัญลักษณ์ ในธรรมชาติไม่มีเส้น เมื่อเรารู้สึกสิ่งใดสิ่งหนึ่งเรารู้ว่าเป็นสิ่งที่ เป็น 3 มิติ เราทำได้เพียงแปลความหมายเชิง 3 มิติ ในเงื่อนไขของเส้นรอบนอก โดยระบบของแสงและเงาใน คุณค่าต่างๆ เราสามารถที่จะถ่ายทอดความรู้สึกในรูปดังกล่าวลงบนกระดาษได้

มัย ตะติยะ (2547 หน้า 65) ให้ความหมายของการวาดเส้น หมายถึง การขีด เขียน การวาดภาพซึ่งเกิดจากวัสดุสองสิ่งขึ้นไปเสียดสีกันด้วยแรงเคลื่อนของกล้ามเนื้อที่ลากหรือร่างเป็น รูปแบบลงในแผ่นภาพหรือสิ่งรองรับ เช่น กระดาษ ผ้า ไม้ พื้นผิวคอนกรีต ผนังถ้ำ ฯลฯ ตามเหตุผลและ วิธีการของผู้สร้างเพื่อให้สนองความรู้สึกของตนเองในลักษณะของเส้น วัสดุที่นิยมนำมาวาดเขียนใน ปัจจุบันได้แก่ ดินสอ สีเทียน สีชอล์ค สีเมจิก สีถ่าน ขาร์โคล เกรยอง และวัสดุที่สร้างเส้นแบบอื่น ๆ เป็นต้น ผลงานจะเรียกว่า ภาพวาดเส้น ภาพเขียน

อารี สุทธิพันธุ์ (2528 หน้า 108) กล่าวว่า การวาดเส้นตามความหมายของการกระทำหมายถึง การลาก ขูด ขีด เขียน ด้วยวัสดุหรือเครื่องเขียนต่างๆ เช่น ดินสอ ปากกา ซอล์ค ลงบนระนาบรองรับซึ่งเป็น ดิน โลหะ กระดาษ กระดานหรือวัสดุอื่นๆ ซึ่งมีผิวหน้าเรียบ แบบโค้ง โดยทำให้เห็นเป็นรูปร่างด้วยเส้น รูปร่างที่เกิดจากเส้นนี้อาจจะเกิดจากเส้นตรง เส้นโค้ง เส้นหยัก ทั้งนี้อาจมีน้ำหนักอ่อนแก่ของเส้นเท่ากัน หรือมีน้ำหนักของเส้นอ่อนแก่ต่างกันก็ได้ ที่สำคัญที่สุดก็คือรูปร่างที่เกิดจากเส้นนี้มีลักษณะ 2 มิติ คือ กว้างและยาว หากผู้วาดต้องการให้รู้สึกว่ามีลักษณะ 3 มิติ คือ กว้าง ยาว และลึกก็กระทำได้โดยลากเส้นหลายๆเส้นตามวิธีการแรเงา

พิชญ์ ประเสริฐผล (2558 หน้า 5) กล่าวว่า การวาดเส้นเป็นการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของมนุษย์ในขั้นพื้นฐาน จุดประสงค์คือเพื่อต้องการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อที่มีต่อสิ่งที่พบเห็นให้ออกมาเป็นสิ่งที่สื่อสารระหว่างกันได้

วัชรพงศ์ หงส์สุวรรณ (2556 หน้า 5) กล่าวว่า การวาดเส้น หมายถึง การสื่อความหมายขั้นแรกเริ่มของมนุษย์ด้วยปัจจัยขั้นพื้นฐาน คือ ร่องรอยต่างๆและเครื่องมือต่างๆที่อยู่ใกล้ๆตัว เช่น ถ่าน เศษไม้ หรือแม้กระทั่งนิ้วมือของตนเอง ซึ่งมนุษย์ต้องการแสดงออกในบางอย่างเป็นส่วนตนออกมาให้ปรากฏ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องราวของความคิด ความเชื่อ อารมณ์ ความรู้สึก การวาดเส้นเป็นพื้นฐานการวาดรูป การสร้างงานศิลปะทุกแขนง การวาดเส้นนับได้ว่าเป็นวิธีการสร้างภาพที่ง่าย สะดวก และรวดเร็ว ให้คุณค่าทางอารมณ์ความรู้สึกอย่างฉับพลัน

กำจร สุนพงษ์ศรี (2555 หน้า 198) กล่าวว่า การวาดเส้นเป็นวิธีการและกลวิธีขั้นพื้นฐานในการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ทุกสาขา เป็นการเริ่มต้นของการถ่ายทอดความคิด การจินตนาการ การศึกษารายละเอียด และฝึกฝนทักษะการวาดภาพ เพื่อให้มีความแม่นยำชำนาญในการนำไปใช้สร้างงานอื่นๆ การวาดเส้นจึงเป็นทั้งทฤษฎีและการปฏิบัติที่สำคัญอย่างยิ่งในงานศิลปกรรม วิธีการวาดเส้นมีหลายแบบและหลายวิธี ส่วนมากวาดเป็นลายเส้นบนพื้นที่เป็นแผ่น ได้แก่ แผ่นหนัง กระดาษ โลหะ หรือบนวัตถุสิ่งของเครื่องใช้ภาชนะต่างๆ ผลงานวาดเส้นจึงรวมถึงลายเส้นของงานประติมากรรม ลายเส้นที่ปรากฏบนวัตถุสิ่งของเครื่องใช้ ภาชนะ มีหลายลักษณะหลายวิธีการ เช่น ลายสลัก ภาพสลักลายเส้นบนแผ่นหิน แผ่นโลหะ ภาพวาดเส้นระบายสีบนภาชนะกรีกและโรมัน เป็นต้น

สรุปการวาดเส้น หมายถึง กระบวนการในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด จินตนาการ หรือประสบการณ์ต่างๆที่พบเห็นแล้วถ่ายทอดออกมาเป็นรูปร่าง รูปทรง ต่างๆ โดยใช้วัสดุที่อยู่รอบๆตัวสามารถหาได้ง่ายๆเช่น ดินสอ แท่งถ่าน ไม้ หรืออื่นๆมาทำการ ลาก ขูด ขีด เขียน ให้เกิดเป็นรูปร่างตามที่ตามองเห็นหรือตามจินตนาการที่ต้องการแสดงออก นับเป็นวิธีการแสดงออกทางศิลปะที่เรียบง่ายและส่งตรงจากความคิดสู่รูปทรงที่ต้องการแสดงออกมากที่สุด และสามารถแสดงออกได้อย่างตรงความรู้สึกอย่างฉับพลัน

1.2 ความรู้เบื้องต้นในการวาดเส้น

เส้น เป็นคำที่มีความหมายโดยปกติของการรับรู้อยู่แล้วว่า เป็น วัตถุ สิ่งของ ที่มีลักษณะ ยาว หรือเป็นสาย และมีความชัดเจนขึ้นอีกถ้าไปผสมกับคำใดเข้า เช่น เส้นหมี่ เส้นทางเดินรถ เส้นไหม เส้นเลือด เส้นเชือก ฯลฯ แต่ถ้าในทางการขีดเขียนหรือวาด จะถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมาก ที่จะทำให้เกิดภาพต่างๆขึ้น เพื่อการสร้างสรรค์ ออกแบบผลงานต่าง ๆ ซึ่งเกิดจากการใช้เครื่องมือเข้าช่วย ขีด

ลาก วาด ได้แก่ ดินสอ ปากกา พู่กัน ฯลฯ โดยมีพื้นที่รองรับส่วนใหญ่จะเป็นกระดาษ ขนาดของเส้น จะขึ้นอยู่กับขนาดของอุปกรณ์นั้น ๆ

การเกิดของเส้นถ้ามองอีกมุมหนึ่งในองค์ประกอบของการออกแบบ อาจกล่าวได้อีกแง่หนึ่งว่า เส้นคือ จุดที่เคลื่อนที่ และต่อเนื่องบนที่ระนาบหรือบนแผ่นกระดาษ ถ้าเส้นปรากฏเป็นตัวอักษรก็จะ เป็นภาษาเขียนของมนุษย์ที่สื่อสารกัน แต่ถ้าเส้นถูกวาดอย่างมีทิศทาง มีความหมายเป็นรูปร่าง ก็จะเกิด เป็นภาพต่างๆ เพื่อสื่อความหมายหรือเพื่อการสร้างสรรค์งาน ก็จะเป็นขบวนการสร้างภาพที่อาศัย ทักษะฝีมือ มีความสัมพันธ์กับการคิดที่ต้องใช้ สติปัญญาจะเห็นได้ว่า การวาดเส้น เป็นการถ่ายทอด ความคิดออกเป็นรูปภาพที่ทำได้ สะดวก และ รวดเร็ว ส่วนจะได้ความหมาย หรือ เหมือน ถูกต้องมาก น้อยเพียงใด ก็ขึ้นอยู่กับทักษะฝีมือของแต่ละคนไป

วาดเส้น เป็นคำผสมซึ่งพอจะแยกความหมายได้เป็น 2 คำ คือ

1. วาด เป็นการกระทำให้เกิดภาพ โดยใช้มือจับอุปกรณ์ ชีต เขียน ภู โถ ฯลฯ มากกว่าการ เขียนเป็นตัวอักษร หรือข้อความ

2. เส้น เป็นวัตถุ สิ่งของ หรือ รอย ที่มีลักษณะยาว ถ้าในงานออกแบบ เส้น จะเป็น องค์ประกอบที่สำคัญในการสร้างผลงาน

ธรรมชาติของเส้น

- มีขนาดต่าง ๆ กัน ขึ้นอยู่กับวัตถุที่นำมาใช้ในการลากหรือวาด
- ตัวมันเองมีเพียงมิติเดียว แต่เมื่อวาดอย่างมีจุดประสงค์จะทำให้ได้ผลงาน หลายมิติได้
- มีลักษณะของความยาวมากกว่าความหนา

วาดเส้น เป็นวิธีการสร้างภาพโดยวิธีที่ง่ายและรวดเร็ว เพื่อสื่อความหมายทางการเห็นขั้น เริ่มแรกของมนุษย์ด้วยปัจจัยขั้นพื้นฐาน คือ ร่องรอยต่าง ๆ และเครื่องมือง่าย ๆ ที่อยู่ใกล้ตัว เช่น ถ่าน เศษไม้ หรือแม้แต่นิ้วมือของตนเอง ซึ่งมนุษย์ต้องการแสดงออกในบางอย่างเป็นส่วนตนออกมาให้ ปรากฏ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความเชื่อ ความนึกคิด อารมณ์ความรู้สึก หรือแม้แต่ร่องรอยง่าย ๆ ที่ทำ ขึ้นมาเอง วาดเส้นเป็นพื้นฐานของงานทัศนศิลป์และออกแบบ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม ภาพ พิมพ์ สถาปัตยกรรม ออกแบบตกแต่ง ศิลปะไทย ลายรดน้ำ เป็นต้น ก่อนที่เราจะสร้างสรรค์งาน ศิลปะแขนงต่าง ๆ ดังที่ยกตัวอย่างมาข้างต้น จำเป็นจะต้องมีความชำนาญทางการวาดเส้นให้แม่นยำ เสียก่อน เมื่อมีความชำนาญทางการวาดเส้นแล้วก็จะทำให้การทำงานศิลปะต่าง ๆ ง่ายขึ้น

2. องค์ประกอบศิลป์ (Art Composition)

หลักองค์ประกอบทางศิลปะ คือเป็นหลักสำคัญสำหรับผู้สร้างสรรค์และผู้ศึกษางานศิลปะ เนื่องจากผลงานศิลปะใด ๆ ก็ตามล้วนมีคุณค่าอยู่ 2 ประการ คือ คุณค่าทางด้านรูปทรงและคุณค่า ทางด้านเรื่องราว คุณค่าทางด้านรูปทรง เกิดจากการนำเอาองค์ประกอบต่าง ๆ ของศิลปะ ได้แก่ เส้น สี แสงและเงา รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว ฯลฯ มาจัดเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดความงามซึ่งแนวทางใน การนำองค์ประกอบต่าง ๆ มาจัดรวมกันนั้นเรียกว่า การจัดองค์ประกอบศิลป์ (Art Composition) โดยมีหลักการจัดตามที่จะกล่าวต่อไปอีกคุณค่าหนึ่งของงานศิลปะ คือคุณค่าทางด้านเนื้อหา เป็น เรื่องราวหรือสาระของผลงานที่ศิลปินผู้สร้างสรรค์ต้องการที่จะแสดงออกมา ให้ผู้ชมได้สัมผัสรับรู้โดย อาศัยรูปลักษณะที่เกิดจากการจัดองค์ประกอบศิลป์นั่นเอง หรืออาจกล่าวได้ว่า ศิลปินนำเสนอเนื้อหา

เรื่องราวผ่านรูปลักษณะที่เกิดจากการจัดองค์ประกอบทางศิลปะ ถ้าองค์ประกอบที่จัดขึ้นไม่สัมพันธ์กับเนื้อหาเรื่องราวที่น่าเสนอ งานศิลปะนั้นก็ขาดคุณค่าทางความงามไป ดังนั้นการจัดองค์ประกอบศิลปะ จึงมีความสำคัญในการสร้างสรรค์งานศิลปะเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้งานศิลปะทรงคุณค่าทางความงามอย่างสมบูรณ์ออกมา ซึ่งประกอบด้วยทัศนธาตุและหลักการทัศนศิลป์(กุลนิดา เหลือบจำเรียว ,2553 หน้า 27)

2.1 ทัศนธาตุ หมายถึง ธาตุแห่งการมองเห็นหรือส่วนประกอบต่าง ๆ ที่สำคัญในงานศิลปะหรือทัศนศิลป์ ได้แก่ จุด เส้น สี แสงเงา รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว เป็นต้น ซึ่งเราสามารถนำส่วนประกอบแต่ละอย่างมาสร้างเป็นงานศิลปะได้ในหลายรูปแบบ ซึ่งก็จะให้ความรู้สึกในการมองเห็นที่แตกต่างกันไป ทัศนธาตุสามารถสร้างอารมณ์ต่าง ๆ ให้กับคนดู จึงเป็นความรู้พื้นฐาน นับตั้งแต่ เส้น รูปร่าง รูปทรง สี จุด พื้นผิว และแสงเงา มักมีปรากฏอยู่ในความงามอันละเอียดอ่อนของธรรมชาติทั้งสิ้น ฉะนั้นการรู้จักสังเกตธรรมชาติที่อยู่รอบๆ ตัว และการรู้จักเลือกสรรส่วนประกอบจากธรรมชาติ มาจัดองค์ประกอบทางศิลปะนั้น จึงเป็นวิธีที่ง่ายและดีที่สุดในการสร้างสรรค์งานศิลปะ

ทัศนธาตุประกอบด้วย

2.1.1 จุด (Point) หมายถึง เป็นสิ่งที่ปรากฏบนพื้นระนาบที่มีขนาดเล็กที่สุด ไม่มีความกว้าง ความยาว ความสูง ความหนา หรือความลึก จุดเป็นทัศนธาตุที่เล็กที่สุดและมีมิติเป็นศูนย์จุดสามารถแสดงตำแหน่งได้เมื่อมีบริเวณว่างรองรับ จุดถือเป็นทัศนธาตุหรือพื้นฐานเบื้องต้นที่สุดในการสร้างงานทัศนศิลป์ จุดเป็นต้นกำเนิดของทัศนธาตุอื่น ๆ เช่น เส้น รูปร่าง รูปทรงและพื้นผิวค่าความอ่อนแก่ แสงเงา เป็นต้น เราสามารถพบเห็นจุดได้โดยทั่วไปในธรรมชาติ เช่น ดวงดาวบนท้องฟ้า บนส่วนต่าง ๆ ของผิวพืชและสัตว์ บนก้อนหิน พื้นดิน ฯลฯ นอกจากจุดจะเป็นพื้นฐานขององค์ประกอบอื่น ๆ แล้ว จุดยังเป็นองค์ประกอบที่ช่วยให้งานสร้างสรรค์ต่าง ๆ มีความสมบูรณ์มากขึ้น

2.1.2 เส้น (Line) หมายถึง เป็นทัศนธาตุเบื้องต้นที่สำคัญที่สุด เป็นแกนของทัศนศิลป์ทุก ๆ แขนง เส้นเป็นพื้นฐานของโครงสร้างของทุกสิ่งในจักรวาล เส้นแสดงความรู้สึกได้ทั้งด้วยตัวของมันเองและด้วยการสร้างเป็นรูปทรงต่าง ๆ ขึ้น เส้นที่เป็นพื้นฐาน ได้แก่ เส้นตรงและเส้นโค้งสามารถนำมาสร้างให้เกิดเป็นเส้นใหม่ที่ให้ความรู้สึกที่แตกต่าง ทั้งช่วยแสดงถึงอารมณ์และความรู้สึกของศิลปินด้วยเส้นแต่ละชนิดก็มีความหมายแตกต่างกัน

2.1.3 รูปร่าง (Shape)

2.1.3.1 การนำเส้นมาประกอบกันให้เกิดความกว้างและความยาวไม่มีความหนาหรือความลึกมีลักษณะ 2 มิติ

2.1.3.2 รูปแบบที่เป็น 2 มิติ แสดงพื้นที่ผิวเป็นระนาบแบนไม่แสดงความเป็นปริมาตร ซึ่งมีลักษณะแบนราบ ไม่แสดงน้ำหนักแสงเงารูปร่างในทางศิลปะอาจแบ่งได้ 3 ประเภท คือ

1) รูปร่างธรรมชาติ หมายถึง รูปร่างที่ถ่ายทอดแบบมาจากธรรมชาติที่พบเห็นอยู่ทั่วไป เช่น ดอกไม้ ต้นไม้ ฯลฯ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า รูปร่างที่ได้จากสิ่งมีชีวิต

2) รูปร่างเรขาคณิต หมายถึง รูปร่างที่มนุษย์สร้างขึ้น มีโครงสร้างแน่นอน ได้แก่ รูปร่างวงกลม สามเหลี่ยม สีเหลี่ยม ห้าเหลี่ยม วงรี ฯลฯ

3) รูปร่างนามธรรม หมายถึง รูปร่างที่ถูกเปลี่ยนแปลงให้ง่ายขึ้นหรือตัดทอนไม่ตรงกับความจริงอาจจะขยายขึ้น ลดทอน ดัดแปลง แต่ยังคงจำเนื้อหาได้

2.1.4. รูปทรง (Form)

2.1.4.1 การนำเส้นมาประกอบกันให้เกิดความกว้าง ความยาวและความหนาหรือความรู้สึก มีลักษณะ 3 มิติ

2.1.4.2 สิ่งที่มีลักษณะแน่นทึบแบบ 3 มิติ เช่น งานประติมากรรม สถาปัตยกรรม หรือลักษณะที่มองเห็นเป็น 3 มิติ ในงานจิตรกรรมรูปทรงในทางศิลปะอาจแบ่งได้ 3 ประเภท คือ

1) รูปทรงจากสิ่งมีชีวิต หมายถึง รูปทรงที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ได้แก่ คน สัตว์ พืช ฯลฯ มีลักษณะเป็น 3 มิติและให้ความรู้สึกมีชีวิต

2) รูปทรงเรขาคณิต หมายถึงรูปทรงที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ รูปทรงสามเหลี่ยม รูปทรงสี่เหลี่ยม รูปทรงกลม รูปทรงกรวย ฯลฯ

3) รูปทรงอิสระ หมายถึง รูปทรงที่เกิดขึ้นเองอย่างอิสระไม่มีโครงสร้างแน่นอน เช่น รูปทรงของก้อนหิน กรวด ดิน ก้อนเมฆ เปลวไฟ หยดน้ำ ต้นไม้ ภูเขา ฯลฯ ซึ่งส่วนใหญ่จะมีรูปทรงที่แปลกให้ความรู้สึกเคลื่อนไหวและเป็นอิสระ

2.1.5 พื้นผิว (Texture) หมายถึง ลักษณะภายนอกของวัตถุที่เรามองเห็นและสัมผัสได้ ภาพที่มีลักษณะพื้นผิวที่แตกต่างกันจะให้ความรู้สึกสนุกสนานตื่นเต้นและมีชีวิตชีวา พื้นผิวสามารถก่อให้เกิดความรู้สึกในลักษณะต่าง ๆ กัน เช่น หยาบ ละเอียด มันวาว ด้าน และขรุขระ

2.1.6 แสงและเงา (Light and Shadow)

2.1.6.1 แสงที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ได้แก่ แสงจากดวงอาทิตย์ แสงจันทร์

2.1.6.2 แสงที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้น ได้แก่ แสงไฟฟ้า แสงจากเทียนไข ฯลฯ

2.1.6.3 เงาที่เกิดขึ้นภายในตัววัตถุ

2.1.6.4 เงาของวัตถุที่เกิดบนพื้นหรือพาดบนวัตถุอื่นที่รองรับ

2.1.7 สี (Color) หมายถึง สีเป็นปรากฏการณ์ของแสงที่ส่องกระทบวัตถุสะท้อนเข้าสู่ตามนุษย์สีแต่ละสีที่มีอยู่ในวัตถุต่าง ๆ มีผลต่อความรู้สึก นึกคิด ของมนุษย์ เช่น

2.1.7.1 สีแดง กล้าหาญ อันตราย ไร้ใจ สะดุดตา

2.1.7.2 สีเหลือง สว่างที่สุด บริสุทธิ์ แจ่มใส เลื่อมใส

2.1.7.3 สีน้ำเงิน สงบ สุขุม สันติภาพ ภูมิฐาน

2.1.7.4 สีเขียว ความหวัง สดชื่น ชุ่มชื้น ร่มเย็น

2.1.7.5 สีม่วง ร่ำรวย โอ่อ่า งอกงาม

2.1.7.6 สีส้ม ร้อนแรง สนุกสนานรื่นเริง เปรี๊ยะ

2.1.7.7 สีขาว สะอาด บริสุทธิ์ กระจ่างแจ้ง มั่นคง เบา

2.1.7.8 สีดำ เศร้า ความตาย หนัก

2.1.8 น้ำหนักสี (Tone) หรือวรรณะของสีหมายถึงระดับความเข้มที่แตกต่างกันของสีหรือค่าความอ่อนแก่ของสี ไล่ระดับกันไป เช่น ดำ – เทาเข้ม – เทากลาง – เทาอ่อน – ขาวโทนก็มีผลต่อความรู้สึกคล้ายกับสีนั่นเอง เพียงแต่จะละเอียดอ่อนมากขึ้นมีค่าความแตกต่างกันเล็กน้อย แต่มีผลต่อความรู้สึก นึกคิด ของมนุษย์ ประกอบด้วย

2.1.8.1 วรรณะสีร้อน (Warm Tone) ประกอบด้วย สีเหลือง สีส้มเหลือง สีส้มแดง สีม่วงแดง และสีม่วง สีในวรรณะร้อนนี้จะเป็นสีที่ค่อนข้างไปทางสีแดงหรือสีส้ม ถ้าสีใดสีหนึ่งค่อนข้างไป

ทางสีแดงหรือสีส้มเช่น สีน้ำตาล สีเทาอมแดง ก็ให้ถือว่าเป็นสีวรรณะร้อน ให้ความรู้สึกที่ร้อนแรง

2.1.8.2 วรรณะสีเย็น (Cold Tone) ประกอบด้วย สีเหลือง สีเขียวเหลือง สีเขียวน้ำเงิน สีน้ำเงิน สีม่วงน้ำเงิน และสีม่วง ส่วนสีอื่น ๆ ถ้าหนักไปทางสีน้ำเงินและสีเขียว ก็เป็นสีวรรณะเย็นดัง เช่น สีเทา สีดำ สีเขียวแก่ เป็นต้น ให้ความรู้สึกเย็นสบาย กล่าวได้ว่าศิลปินนำเสนอเนื้อหาเรื่องราวผ่านรูปลักษณะที่เกิดจากการจัดองค์ประกอบทางศิลปะ ถ้าองค์ประกอบที่จัดขึ้น ไม่สัมพันธ์กับเนื้อหาเรื่องราวที่นำเสนองานศิลปะนั้นก็ขาดคุณค่าทางความงามไป

ดังนั้นหลักองค์ประกอบศิลป์เป็นหลักสำคัญสำหรับผู้สร้างสรรค์และผู้ศึกษางานศิลปะเนื่องจากผลงานศิลปะใด ๆ ก็ตาม ล้วนมีคุณค่าอยู่ 2 ประการ คือ คุณค่าทางด้านรูปทรงและคุณค่าทางด้านเรื่องราว คุณค่าทางด้านรูปทรง เกิดจากการนำเอาองค์ประกอบต่าง ๆ ของศิลปะ ได้แก่ เส้น สี แสง และเงา รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว ฯลฯ มาจัดเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดความงาม ซึ่งแนวทางในการนำองค์ประกอบต่าง ๆ มาจัดรวมกันนั้น เรียกว่า การจัดองค์ประกอบศิลป์ (Art Composition) โดยมีหลักการจัดตามที่กล่าวต่อไป อีกคุณค่าหนึ่งของงานศิลปะ คือคุณค่าทางด้านเนื้อหา เป็นเรื่องราวหรือสาระของผลงานที่ศิลปินผู้สร้างสรรค์ต้องการที่จะแสดงออกมาให้ผู้ชมได้สัมผัสรับรู้ โดยอาศัยรูปลักษณะที่เกิดจากการจัดองค์ประกอบศิลป์นั่นเองหรืออาจกล่าวได้ว่า ศิลปินนำเสนอเนื้อหาเรื่องราวผ่านรูปลักษณะที่เกิดจากการจัดองค์ประกอบทางศิลปะ

2.2 หลักการจัดองค์ประกอบศิลปะ มีหลักที่ควรคำนึงอยู่ 5 ประการ คือ

2.2.1 ความสมดุลหรือดุลยภาพ หมายถึง น้ำหนักที่เท่ากันขององค์ประกอบ ไม่เอนเอียงไปข้างใดข้างหนึ่ง ในทางศิลปะยังรวมถึงความประสานกลมกลืนความพอเหมาะพอดีของส่วนต่างๆ ในรูปทรงหนึ่งหรืองานศิลปะชิ้นหนึ่ง การจัดวางองค์ประกอบต่าง ๆ ลงในงานศิลปกรรมนั้นจะต้องคำนึงถึงจุดศูนย์ถ่วงในธรรมชาตินั้น ทุกสิ่งที่ทรงตัวอยู่ได้ โดยไม่ล้มเพราะมีน้ำหนักเฉลี่ยเท่ากันทุกด้าน ฉะนั้นในงานศิลปะถ้ามองดูแล้วรู้สึกว่ามีน้ำหนักไป แขนงไปหรือเบาบางไปก็จะทำให้ภาพนั้นดูเอนเอียงและเกิดความรู้สึกไม่สมดุลเป็นการบกพร่องทางความงามดุลยภาพ

2.2.2 จังหวะลีลา หมายถึง การเคลื่อนไหวที่เกิดจากการซ้ำกันขององค์ประกอบ เป็นการซ้ำที่เป็นระเบียบ จากระเบียบธรรมดาที่มีช่วงห่างเท่า ๆ กันมาเป็นระเบียบที่สูงขึ้น ซับซ้อนขึ้นจนถึงขั้นเกิดเป็นรูปลักษณะของศิลปะ โดยเกิดจากการซ้ำของหน่วยหรือการสลับกันของหน่วยกับช่องไฟหรือเกิดจากการเลื่อนไหลต่อเนื่องกันของ เส้น สี รูปทรงหรือน้ำหนัก

2.2.3 สัดส่วน หมายถึง ความสัมพันธ์กันอย่างเหมาะสมระหว่างขนาดขององค์ประกอบที่แตกต่างกัน ทั้งขนาดที่อยู่ในรูปทรงเดียวกันหรือระหว่างรูปทรง และรวมถึงความสัมพันธ์กลมกลืนระหว่างองค์ประกอบทั้งหลายด้วย ซึ่งเป็นความพอเหมาะพอดีไม่มาก ไม่น้อยขององค์ประกอบทั้งหลายที่นำมาจัดรวมกัน

2.2.4 เอกภาพ หมายถึง ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันขององค์ประกอบศิลป์ ทั้งด้านรูปลักษณะและด้านเนื้อหาเรื่องราว เป็นการประสานหรือจัดระเบียบของส่วนต่าง ๆ ให้เกิดความเป็นหนึ่งเดียว เพื่อผลรวมอันไม่อาจแบ่งแยกส่วนใดส่วนหนึ่งออกไป การสร้างงานศิลปะ คือการสร้างเอกภาพขึ้นจากความสับสน ความยุ่งเหยิง เป็นการจัดระเบียบและดุลยภาพให้แก่สิ่งที่ขัดแย้งกัน เพื่อให้รวมตัวกันได้โดยการเชื่อมโยงส่วนต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กัน

2.2.5 การเน้น หมายถึง การกระทำให้เด่นเป็นพิเศษกว่าธรรมดา ในงานศิลปะจะต้องมีจุดใดจุดหนึ่งที่มีความสำคัญกว่าส่วนอื่น ๆ เป็นประธานอยู่ ถ้าส่วนนั้น ๆ อยู่ปะปนกับส่วนอื่น ๆ และมี

ลักษณะเหมือน ๆ กัน ก็อาจถูกกลืนหรือถูกส่วนอื่น ๆ ที่มีความสำคัญน้อยกว่าบดบังหรือแย่งความสำคัญ ความน่าสนใจไปเสีย งานที่ไม่มีจุดสนใจหรือประธานจะทำให้ดูน่าเบื่อเหมือนกับลวดลายที่ถูกจัดวางซ้ำกัน โดยปราศจากความหมายหรือเรื่องราวที่น่าสนใจ ดังนั้นส่วนนั้นจึงต้องถูกเน้นให้เห็นเด่นชัดขึ้นมาเป็นพิเศษกว่าส่วนอื่น ๆ ซึ่งจะทำให้ผลงานมีความงาม สมบูรณ์ ลงตัว และน่าสนใจมากขึ้น

ดังนั้นการจัดองค์ประกอบศิลป์จึงมีความสำคัญในการสร้างสรรค์งานศิลปะเป็นอย่างมาก ยิ่ง เพราะจะทำให้งานศิลปะทรงคุณค่าทางความงามอย่างสมบูรณ์ เป็นหลักสำคัญสำหรับผู้สร้างสรรค์และผู้ศึกษางานศิลปะ เนื่องจากผลงานศิลปะใด ๆ ก็ตาม ล้วนมีคุณค่ามากเช่นกัน

3. ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์

สุนทรียศาสตร์เป็นปรัชญาสาขาหนึ่ง ที่ว่าด้วยความงามและสิ่งทีงามทั้งในงานศิลปะและธรรมชาติโดยศึกษาประสบการณ์ คุณค่าความงามและมาตรฐานในการวินิจฉัยว่า อะไรงามอะไรไม่งาม พจนานุกรมศัพท์ศิลป์ฉบับไทย - อังกฤษ ได้ให้ความหมายของสุนทรียและสุนทรียศาสตร์ (Aesthetic) เป็นวิชาว่าด้วย ความนิยมความงามหรือนิยมในความงาม เป็นอารมณ์ความซาบซึ้งในคุณค่าของสิ่งทีงามไพเราะรื่นรมย์ ไม่ว่าจะเป็ธรรมชาติหรือในงานศิลปะ ความรู้สึกนี้เกิดขึ้นด้วยประสบการณ์ การศึกษาอบรม และพัฒนาเป็นรสนิยม ความรู้ความเข้าใจทางประวัติศาสตร์ สามารถเสริมสร้างพัฒนาการทางสุนทรียภาพให้เพิ่มขึ้น รู้และเข้าใจคุณค่าความงาม สุนทรียศาสตร์ เดิมเรียกว่า วิทยาศาสตร์ของเยอรมัน (The German Science) เนื่องจากระยะเวลาสองศตวรรษที่ผ่านมา เยอรมันมีผลงานด้านสุนทรียศาสตร์มากกว่าผลงานของประเทศอื่น ๆ สามประเทศรวมกัน ผลงานด้านสุนทรียศาสตร์ของเยอรมันมีทั้งความเรียง วิทยานิพนธ์ปริญญาเอก วิทยานิพนธ์ปริญญาโท และบทความที่เกี่ยวข้องมากมาย ปราชญ์ของประเทศอื่นไม่มีใครกล่าวถึงความงาม (Beauty) แต่ประการใด สุนทรียศาสตร์เริ่มมีความหมายแบบสมัยใหม่ในลักษณะเป็นสาขาของปรัชญา เริ่มจากเรื่อง The Aesthetica ของเบาว์มการ์เทน (Alexander Gottlieb Baumgarten) ซึ่งตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อ ค.ศ. 1750 และซันตายานา (George Santayana) ก็ได้กล่าวว่าการที่ สุนทรียศาสตร์คนสนใจน้อย ไม่ใช่เพราะวิชา สุนทรียศาสตร์ไม่สำคัญ แต่เป็นเพราะมนุษย์ขาดแรงจูงใจที่จะค้นหาซึ่งความถูกต้อง ความจริง และใช้ความพยายามน้อยไปที่จะทำการศึกษา ความสำเร็จจึงน้อยไปด้วย ก่อนหน้าที่เบาว์มการ์เทน จะบัญญัติศัพท์คำว่า “สุนทรียศาสตร์” ขึ้นมาเป็นเวลา 2,000 กว่าปีแล้ว นักปราชญ์สมัยกรีก เช่น เพลโต (Plato) อริสโตเติล (Aristotle) กล่าวถึงแต่เรื่อง ความงาม ความสะอาดใจ ซึ่งเป็นความรู้สึกการรับรู้ (Sense Perception) ของมนุษย์ ปัญหาที่พวกเขาได้เถียงกันได้แก่ ความงามคืออะไร ค่าของความงามนั้นเป็นจริงอยู่ในตัวของมันหรือไม่ หรือว่าค่าของความงามเป็นเพียงข้อความที่เราใช้กับสิ่งที่เราชอบ ความงามกับสิ่งทีงามสัมพันธ์กันอย่างไร มีมาตรการตายตัวหรือไม่ในการตัดสินว่าสิ่งนั้นงามหรือไม่งาม เบาว์มการ์เทน มีความสนใจปัญหาเรื่องของความงามนี้มาก เขาได้ลงมือค้นคว้ารวบรวมความรู้เกี่ยวกับความงามที่กระจัดกระจายอยู่มาไว้ในที่เดียวกัน เพื่อพัฒนาความรู้เกี่ยวกับความงามให้มีเนื้อหาสาระที่เข้มแข็งขึ้น แล้วตั้งชื่อวิชาเกี่ยวกับความงามหรือความรู้ที่เกี่ยวกับการรับรู้ว่า Aesthetics โดยบัญญัติมาจากรากศัพท์ภาษากรีก Aisthetics หมายถึงความรู้สึกทางการรับรู้ หรือการรับรู้ตามความรู้สึก (Sense Perception) สำหรับรากศัพท์บัญญัติทางภาษาไทยก็คือ

“สุนทรียศาสตร์” จากนั้นวิชาสุนทรียศาสตร์ก็ได้รับความสนใจ สุนทรียศาสตร์สมัยใหม่ในฐานะที่เติมเชื้อแห่ง สุนทรียศาสตร์ที่กำลังจะมอดดับให้กลับลุกโชติช่วงขึ้นมาอีกวาระหนึ่ง

สำหรับความสำคัญของ สุนทรียศาสตร์และศิลปะนั้น เนื้อหาสุนทรียศาสตร์จะว่าด้วยความคิดรวบยอดเรื่องความงาม การที่จะนิยามว่าความงามคืออะไรนั้นยังไม่เป็นที่ยุติและเรื่องนี้ก็นับว่าเป็นปัญหาสำคัญของ สุนทรียศาสตร์อย่างหนึ่งแต่ปัญหาที่ว่าความงามคืออะไรนั้นนักศิลปะทั่วไปไม่ค่อยให้ความสำคัญเท่าไรนักแต่เค้าจะพยายามทุ่มเททุกอย่างเพื่อสร้างความงามขึ้นด้วยศิลปะของเขา ซึ่งความสนใจดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นสัญชาตญาณของศิลปะ แต่จุดมุ่งหมายของสุนทรียศาสตร์ก็คือความพยายามยกระดับของการสร้างสรรค์และความสนใจในศิลปะ ซึ่งเป็นไปตามสัญชาตญาณนั้นให้เป็นพฤติกรรมที่เต็มไปด้วยปัญญา ทั้งนี้ก็เพื่อให้เข้าใจถึงหลักการขั้นมูลฐานของพฤติกรรมเกี่ยวกับศิลปะ ดังนั้นสุนทรียศาสตร์จึงเริ่มเรื่องด้วยการพิจารณาจากความสนใจในศิลปะและ สุนทรียศาสตร์สร้างสรรค์ศิลปะซึ่งคำตอบก็ได้จากการพยายามค้นหาความหมายของความงามนั่นเอง ความหมายของความงามก็เป็นเรื่องเกี่ยวกับการรับรู้ของมนุษย์ จากประเด็นนี้จะเห็นได้ว่าหน้าที่ของนักสุนทรียศาสตร์ก็คือการค้นหาความหมายของความงามนั่นเอง แต่มิได้หมายความว่าหน้าที่ของนักสุนทรียศาสตร์จะจำกัดอยู่แค่ความงามจากความหมายของศิลปะที่มนุษย์สร้างขึ้น แต่ยังรวมไปถึงความงามของธรรมชาติด้วย

ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์หากพิจารณาโดยยึดองค์ประกอบพื้นฐานของสถานการณ์ทางศิลปะสามารถเทียบเคียงกับทฤษฎีทางสุนทรียศาสตร์ได้ 4 แนวทางดังนี้

- 1) ทฤษฎีมีเมติก (Mimetic Theories) เป็นแนวทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับความเป็นสากลหรือธรรมชาติ การพิจารณาคุณค่าของงานศิลปะในแนวนี้คือการพิจารณาระดับความใกล้เคียงหรือความเหมือนกับต้นแบบ ในความเป็นสากลจากธรรมชาติหรือจากชีวิต ดังนั้นวิถีทางการศิลปะของศิลปินที่ทำงานตามแนวมีเมติกนี้คือ การลอกเลียนแบบให้เหมือนจริงมากที่สุด
- 2) ทฤษฎีแฟรกเมติก (Pragmatic Theories) เป็นแนวทางที่มีผู้ชมเป็นแกนกลางเน้นการเป็นกระบวนการหรือการเป็นส่วนกลาง ดังนั้นงานศิลปะในแนวนี้ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางที่ทำให้เกิดผลอย่างใดอย่างหนึ่งในตัวผู้ชม การพิจารณาคุณค่าของงานศิลปะในแนวทางแฟรกเมติกคือการพิจารณาตามระดับที่งานศิลปะจะสามารถสร้างความพึงพอใจหรือความรู้สึกหนึ่ง ๆ ในตัวผู้ชม หรือประสิทธิภาพของงานศิลปะในการให้สาระความรู้แก่ผู้ชม ซึ่งสามารถใช้เป็นหลักหรือแนวทางในการประเมินคุณค่าของงานศิลปะในโอกาสต่อไปภายหลัง
- 3) ทฤษฎีเอกเพรสซิฟ (Expressive Theories) เป็นแนวทฤษฎีที่ยึดตัวศิลปินผู้สร้างงานศิลปะเป็นศูนย์กลาง ความหมายของศิลปะตามแนวเอกเพรสซิฟนี้คือการแสดงออกตามอารมณ์หรือความรู้สึกของศิลปิน ดังนั้นการประเมินคุณค่าของศิลปะแนวนี้คือการพิจารณาจากระดับที่งานศิลปะสามารถแสดงออกซึ่งอารมณ์ของศิลปิน
- 4) ทฤษฎีออบเจกทิฟ (Objective Theories) เป็นแนวที่ยึดงานศิลปะเป็นศูนย์กลาง กล่าวคือเป็นแนวทฤษฎีที่มีความเชื่อว่างานศิลปะเป็นสิ่งที่มีความหมายในตัวของมันเอง โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยแหล่งอ้างอิงจากภายนอกคุณค่าดังกล่าวอาศัยหลักและเกณฑ์ทางศิลปะที่ปรากฏอยู่ในตัวศิลปะเอง จากทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ข้างต้น สุนทรียศาสตร์จึงเป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยคุณค่าทางความงาม ความงามเป็นอาการทางอารมณ์ที่เกิดจากความพึงพอใจหรือชื่นชมยินดีที่ได้สัมผัสกับวัตถุทางสุนทรียะซึ่งวัตถุทางสุนทรียะนั้น ครอบคลุมถึงวัตถุ พฤติกรรม ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่สามารถก่อให้เกิดอารมณ์สุนทรียะแก่เราได้ โดยอาศัยหลักทฤษฎีทางสุนทรียศาสตร์ 4 แนวทาง

แนวคิดสุนทรียภาพ (Aesthetic)

ในนิยามของผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะ นักวิชาการและครูสอนศิลปะได้ให้ความหมายที่หลากหลายแตกต่างกันออกไป ตามสภาพแวดล้อมของสังคม วัฒนธรรม สถานการณ์ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการคลี่คลายเปลี่ยนแปลงของศิลปะ พร้อมกับการคลี่คลายเปลี่ยนแปลงในวิชาสาขาอื่น ๆ ดังนี้

มัช ตะตียะ (2547 หน้า 9) ได้ให้ความหมายของ สุนทรียภาพ หมายถึง ความซาบซึ้งในคุณค่าแห่งความงาม ความประณีต และเรื่องราว โดยเกิดจากการรับรู้ของมนุษย์

จะเห็นได้ว่าการรับรู้ของมนุษย์เกิดจาก การเรียนรู้หรือสังเกตจากธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่ประทับใจหรือสะเทือนใจ โดยเกิดจากประสาทสัมผัสรับรู้ทั้ง 5 ทาง ได้แก่ ตา มองเห็น หู ได้ยินเสียง จมูกดมกลิ่น ลิ้นรับรู้รสชาติ เบรีเยว หวาน มัน เค็ม ฯลฯ ผิวกายที่สัมผัสจับต้องรับรู้ได้ หลายคนมองเห็นวัตถุชนิดเดียวกันแต่คนละมุม การมองเห็นจึงต่างกัน การรับรู้ย่อมมีความแตกต่างกัน ดังนั้น การที่มนุษย์เรียนรู้ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เกิดการรับรู้ตามความรู้สึกสัมผัสทั้ง 5 จึงมีผลต่อจิตใจ อารมณ์ และร่างกายของมนุษย์ ดังนี้

ความประทับใจ ในด้านดีของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น ความสวยงาม ความมีระเบียบ ความประณีต มีขนาดเล็กและใหญ่โตของรูปทรง ความแปลกใหม่ เป็นต้น

ความสะเทือนใจ ในด้านไม่ดี เช่น ความเลวร้าย ความโหดร้ายของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ แผ่นดินไหว น้ำท่วม ดึกถล่ม ความอดอยาก ความแห้งแล้ง เป็นต้น

ความงาม (Beauty) เป็นคำที่ยากที่จะอธิบายหรือให้ความหมายเจาะจงครอบคลุมได้สมบูรณ์ แต่ความงามเป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่งของมนุษย์ เพราะทำให้ชีวิตสดชื่นรื่นรมย์ มนุษย์ได้อาศัยความรู้สึกจากการรับรู้ในเรื่องของความสวยงาม แล้วกำหนดหรือเป็นผู้ให้คุณค่าแก่สิ่งนั้น ว่ามีความงาม ปัญหาในเรื่องของความงาม จึงเกิดขึ้นเพราะการมองเห็นความงาม แต่ละคนย่อมแตกต่างกัน เช่น การประกวดนางงามบนเวที การมองเห็นในสิ่งเดียวกันอาจมีความเห็นไม่เหมือนกัน ดังนั้น หลักเกณฑ์หรือมาตรฐานในเรื่องของความงามเป็นปัญหาที่สุนทรียศาสตร์จะต้องค้นหาความจริงว่าอะไรคือ สิ่งที่สวยงามและทรงคุณค่าแห่งความงาม โดยมีผู้ให้ความหมายของความงามไว้ ดังนี้

เพลโต (Plato 427-347 B.C.) ความงาม คือ การเลียนแบบ ซึ่งแบบจะอยู่ในสากล จักรวาล หรืออยู่ในอุดมคติ ศิลปินรับรู้เข้าถึงแล้วถ่ายทอดออกมาเป็นผลงานศิลปกรรม

โฮมเมอร์ (Homer) จินตกรในสมัยกรีก กล่าวว่า ความงามเป็นความมหัศจรรย์ ทั้งนี้อาจเป็นความรู้สึกที่แปลกจนไม่สามารถอธิบายได้

โซคราติส (Socrates : 469-399 B.C.) ความงามตามทัศนะของโซคราติส เป็นความงามแห่งจิตวิญญาณที่จะเข้าถึงความเป็นอมตะของความรัก คือ ปัญญา โดยสรุปก็คือวิธีการเข้าถึงความสมบูรณ์

Aquinas : ความงาม คือ สิ่งที่ทำให้ความเพลิดเพลิน เมื่อเรารู้หรือเห็น ความงามและความดี โดยเนื้อแท้แล้วเป็นอันเดียวกัน เพราะทั้งสองอย่างขึ้นอยู่กับรูปแบบ สัดส่วน ระเบียบ และความกลมกลืน

มัช ตะตียะ (2547 หน้า 10) ได้ให้ความหมายของความงาม คือ การกำหนดความรู้สึกจากการรับรู้ สู่จิตใจตามภาวะ ที่มีความเหมาะสมกับกาลเทศะตรงความต้องการและรสนิยมของคนส่วนใหญ่ในสังคมนั้นๆ ดังนั้น ความงามแต่ละยุคแต่ละสมัยย่อมมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับสิ่งเหล่านี้คือ สภาพสังคม ศาสนา วัฒนธรรม สภาพจิตใจ อารมณ์ และความศรัทธา

4. การสร้างสรรค์

4.1 ความหมายของการสร้างสรรค์มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ชูลุด นิมเสมอ (2553 หน้า 127) กล่าวว่า การสร้างสรรค์คือการทำให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้นในโลกด้วยปัญญาของมนุษย์ สิ่งสร้างสรรค์ขึ้นต้องมีลักษณะเป็นต้นแบบในทางใดทางหนึ่ง ไม่ซ้ำกับสิ่งที่เคยมีมาแล้ว การสร้างสรรค์เป็นกระบวนการอิสระไม่เป็นทาสของสิ่งใด ไม่ว่าจะเป็นการมรดกหรือปัญญาหรือลัทธิหรือแบบอย่าง (style) การสร้างสรรค์ต้องมีเสรีภาพ มีความนึกคิดอย่างอิสระมีความคิดริเริ่มและก้าวหน้า

อิทธิพล ตั้งโณลก (2550 หน้า 135) กล่าวว่า การสร้างสรรค์ หมายถึง การสร้างสิ่งใหม่ที่ไม่เคยมีผู้ใดทำมาก่อน หรืออาจจะกล่าวในทางกลับกันว่าไม่ใช่การเลียนแบบ ไม่ใช่การทำซ้ำหรือแม้กระทั่งการทำคล้าย ๆ กับสิ่งที่มีผู้อื่นได้ทำมาก่อนหน้านี้แล้ว หรือจะกล่าวให้ชัดเจนก็คือการสร้างสรรคต้องเป็นการสร้างสรรค์ผลงานที่มีความเป็นต้นแบบ (Originality) มีลักษณะเฉพาะไม่เหมือนสิ่งอื่นใดในโลกนี้ มีเพียงหนึ่งเดียวที่อาจจะเรียกว่า ความเป็นเอก (Uniqueness)

องค์ประกอบการสร้างสรรค์ นักศิลปะได้กล่าวว่า “การสร้างสรรค์ด้านศิลปะเพื่อตอบสนองทางด้านสุขภาพทางจิต ทางด้านความงามและทางด้านร่างกาย” ถึงแม้ว่าการสร้างสรรค์จะเป็นคุณสมบัติที่เป็นธรรมชาติของมนุษย์อยู่แล้วก็ตาม แต่ในทางศิลปะมีความเชื่อว่าสามารถพัฒนาขึ้นได้และแนวทางในการศึกษาด้านการสร้างสรรค์ทางศิลปะ อาจแบ่งเป็นหัวข้อได้ดังนี้ คือ

1. การสร้างสรรค์ในด้านความคิด (Creative in thinking)
2. การสร้างสรรค์ในด้านความงาม (Creative in aesthetic)
3. การสร้างสรรค์ในด้านประโยชน์ใช้สอย (Creative in function)

1. การสร้างสรรค์ในด้านความคิด ได้แก่ การค้นคว้าเทคนิค ตามแนววิวิธวิทยาศาสตร์โดยการทดลองแบบสอบถาม คือ การแสดงให้ประจักษ์ด้วยตนเอง เช่น การกำหนดปัญหาทดลองหาสิ่งตกลงใจจากวัสดุธรรมชาติ ศึกษาจากปัญหานั้น แล้วนำมาวิเคราะห์จากข้อมูลต่างๆ คือ การฝึก การคิด การแก้ไข และไตร่ตรอง ซึ่งเป็นวิธีของมนุษย์ที่ได้กระทำมานับเป็นพันๆ ปีมาแล้ว และทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาการต่าง ๆ มากมาย

2. การสร้างสรรค์ในด้านความงาม โดยหาสิ่งประทับใจจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นเครื่องแสดงออก การสร้างความกลมกลืนของเส้น รูปทรง ลักษณะผิว ฯลฯ อันเป็นโครงสร้างทางศิลปะ โดยนำมาจัดเพื่อแก้ปัญหาเนื้อที่ระหว่างรูปทรง

3. การสร้างสรรค์ในด้านประโยชน์ใช้สอย ได้แก่ การนำเอาการสร้างสรรค์ด้านความคิดและการสร้างสรรค์ด้านความงามประสานกัน โดยการดัดแปลงเลือกสรรวัสดุให้เหมาะสม อันหมายถึง การนำศิลปะมาประยุกต์เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใดขึ้น เพื่อสนองความสุขทางกายและใจ ซึ่งเป็นเนื้อหาตามวิธีของการออกแบบนั่นเอง

ดังนั้นองค์ประกอบอันสำคัญประการหนึ่งของนักออกแบบหรือผู้สร้างสรรค์ในงานศิลปะ คือ การสร้างสรรค์ จะเห็นได้ว่าการสร้างสรรค์ก็มีส่วนสัมพันธ์ใกล้ชิดกับการออกแบบ ซึ่งต้องอาศัยควบคู่กันไปในช่วงปฏิบัติการและการออกแบบจึงทำให้มนุษย์นำศิลปะมาประยุกต์เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใดขึ้น เพื่อสนองความสุขทางกายและใจ ซึ่งเป็นเนื้อหาตามวิธีของการออกแบบนั่นเอง

5.แนวเรื่อง สิมอีสาน

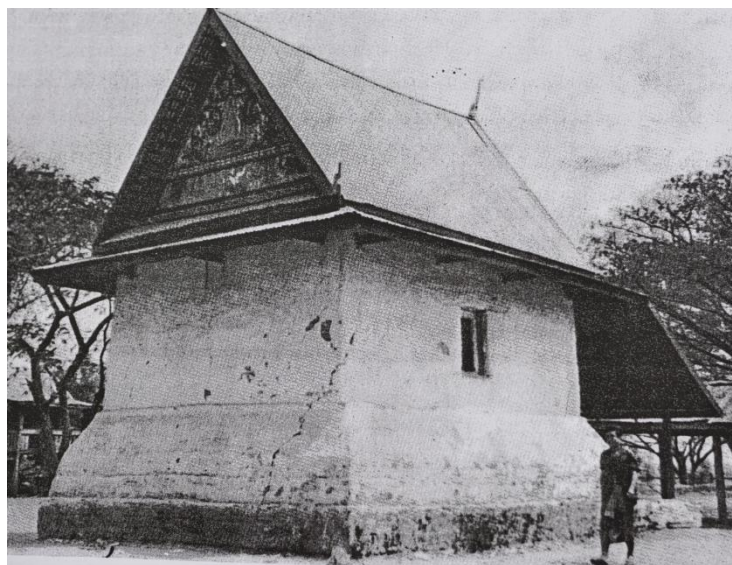
5.1 ความหมายของสิม

วีโรฒ ศรีสุโร (2536 หน้า 69) ได้อธิบายเกี่ยวกับ สิม ไว้ว่า คำว่าสิมมีความหมายอย่างเดียวกับโบสถ์ หรืออุโบสถของทางภาคกลาง เป็นรูปของเสียงที่กร่อนมาจากคำว่า สีมา ซึ่งก็หมายถึง ขอบเขตหรืออาณาเขตที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้ในกิจกรรมของสงฆ์ในทางพุทธศาสนา กิจกรรมงานของสงฆ์ เรียกว่า สังฆกรรม มี 4 อย่าง คือ อปโลกนกรรม 1 ญัตติกรรม 1 ญัตติทุติยกรรม 1 ญัตติโลกุตตรกรรม 1 กรรมทั้ง 4 นี้เว้นอปโลกนกรรมสงฆ์ต้องทำในสิมทำนอกสิมไม่ได้

ไพโรจน์ สิมสร (2532 หน้า 27) กล่าวว่า โบสถ์ในภาษาอีสาน เรียกว่า สิม มาจากคำว่า สีมา หรือ เสมา แปลว่า เขต หลักเขตการทำสังฆกรรม สีมาที่ปักเขตพระอุโบสถที่ทำพิธีสงฆ์เรียกว่า พัทธสีมา ส่วนสิมที่สงฆ์ไม่ได้ปักเขต มิได้กระทำพิธีกรรมเรียกว่า อพัทธสีมา โบสถ์มีใบเสมามาเป็น สิ่งแสดงที่หมายนimitล้อมรอบตัวอาคาร 8 จุด เพื่อกำหนดเขตวิสุงคามสีมา เขตสังฆกรรมภายในองค์พัทธสีมาถือว่าศักดิ์สิทธิ์ เป็นสถานสมมุติแห่งความดีงามโดยเฉพาะสิมอีสานแต่อดีตจะถือกันเคร่งครัด มากกว่า สตรีจะล่วงล้ำเข้าไปในเขตนั้นมิได้ เป็นข้อชะล่า เป็นสิ่งมิบังควร แม้ในเวลาบวชภิกษุสามเณรที่กระทำกันในสิม ตอนจะถวายบาตร จีวร จะต้องกระทำกันตรงบริเวณมุขที่ยื่นออกมาอันเป็นบริเวณ ภายนอกที่ปักใบเสมามา

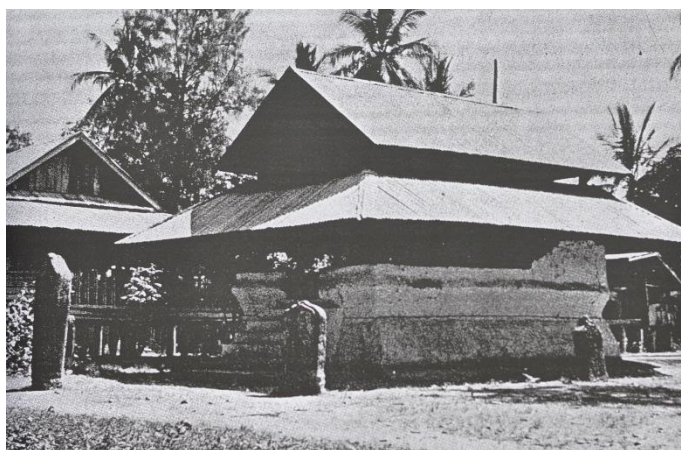
5.2 ประเภทของสิม

วีโรฒ ศรีสุโร (2536หน้า69) กล่าวว่า สิมในภาคอีสานแบ่งออกเป็น 3 ชนิด สิมที่สร้างในบ้านเรียก คามสีมา สิมที่สร้างในป่าเรียก อัปภันตรสีมา สิมที่ทำในน้ำเรียกว่า อุทกทุกเขปสีมา สิมทั้ง 3 ชนิดนี้ ถ้าสงฆ์ยังไม่ได้ผูกเรียกว่า อพัทธสีมา ถ้าผูกแล้วเรียก พัทธสีมา ส่วน วิสุงคามนั้น ก็คือคามสีมา ที่พระเจ้าแผ่นดินทรงยกที่ดินที่จะสร้างสิมให้ แต่สีมาจะเป็นชนิดใดก็ตาม หากยังมีได้ผูกก็ยังไม่มั่นคงถาวร เพราะผู้ให้อาจจะเพิกถอนเมื่อไหร่ก็ได้ ท่านว่าถ้าได้ผูกแล้วรากสิมจะหยั่งลงไปถึงน้ำหนุ่นแผ่นดิน ดังนั้นเมื่อมีการสร้างสิมแล้วจึงนิยมผูกสิมทุกคราวไป การผูกสิมจำเป็นต้องมีการฝังลูกนิมิตเป็นเครื่องหมาย นิยมใช้เป็นศิลา มีตั้งแต่ 3 ถึง 8 ลูก ฝังห่างตัวสิมประมาณ 1 วา หลักหมายที่ทำให้เห็นได้เด่นชัดบนลูกนิมิตเหล่านั้น เรียกว่า ใบเสมามา นิยมใช้แผ่นหินรูปปลายแหลมคล้ายปีกกาแกะสลัก ลวดลายสวยงามแตกต่างกันไป ยังมีลูกนิมิตที่แยกไปจากลูกอื่นอีก 1 ลูก เรียกว่า บือสิม ซึ่งจะฝังไว้ตรงกลางของสิมโดยขุดหลุมสี่เหลี่ยมกว้าง 1 เมตร ยาว 1 เมตร ลึก 1 เมตร มีผู้ศรัทธานำเครื่องค้ำของคุณ เช่น แก้ว แหวน เงินทอง ใส่ไว้ในหลุมนั้น

ภาพที่ 2.1 สิมที่วัดศรีชมชื่น จังหวัดขอนแก่น
ที่มา : วิโรฒ ศรีสุโร (2536 หน้า 154)

สิมในภาคอีสานนั้นปรากฏเห็นอยู่ 2 ชนิด คือ คามสีมา ที่ชาวอีสานมักเรียกว่า สิมบก และ อุทกุกเขปสีมา ที่เรียกว่า สิมน้ำ เท่านั้น ในส่วนของสิมน้ำในอีสานมีน้อยมาก สาเหตุที่เกิดขึ้นก็เพราะความจำเป็นเร่งด่วนในการประกอบสังฆกรรม ในภูมิภาคชนบทห่างไกลทุรกันดาร ซึ่งยังไม่มีวัดหรือมีก็เป็นแต่เพียงสำนักสงฆ์ที่ยังขาดสิม อันได้ผูกพัทธสีมาถูกต้องตามพระวินัยบัญญัติ ฐานรากของสิมน้ำในระยะแรกนี้มักใช้เรือหรือแพผูกมัดเข้าหากันแล้วปูพื้นกระดานทำเป็นโรงเรือนแบบง่าย ๆ มิได้คำนึงถึงรูปแบบทางสถาปัตยกรรมเพื่อความสวยงามแต่ประการใด ในปัจจุบันสิมน้ำในภาคอีสานได้สูญหายไปจนเกือบหาดูไม่ได้

ภาพที่ 2.2 สิมโปรง
ที่มา : วิโรฒ ศรีสุโร (2536 หน้า 103)

สิมบก ในภาคอีสานนั้นสามารถแบ่งแยกออกได้หลายรูปแบบตามฝีมือของช่าง และลักษณะของการออกแบบ ซึ่งสิมเป็นศาสนาคารที่นิยมสร้างอยู่ในเขตพุทธาวาส อันประกอบไปด้วย วิหาร หอแจก หอไตร หอกลอง ระฆัง โปง และองค์พระธาตุเจดีย์ ในภาคอีสานได้ยึดถือการวางผังให้แยกออกจากเขต สังฆาวาส เช่นเดียวกับภาคอื่นๆแต่ก็มีได้เคร่งครัดนัก อาจเนื่องด้วยบริเวณวัดมิได้กว้างขวางจนเกินไป สิมส่วนใหญ่จะแยกตัวห่างจากอาคารอื่นภายในเขตพุทธาวาส หากวัดที่มีพระธาตุเป็นประธานของวัดก็มักจะสร้างสิมไว้ด้านหลังและหันหน้าสิมไปทางทิศตะวันออกเป็นส่วนใหญ่ หากวัดนั้นมีวิหารอยู่ก่อน สิมก็อาจแยกออกไปอีกต่างหาก สิมบกนับเป็นผลงานรังสรรค์ของสถาปนิกพื้นบ้านอีสานอย่างแท้จริงเป็นการบ่งบอกถึงภูมิปัญญาช่างพื้นบ้านมาตั้งแต่เดิม สั้งสอน แก้วไข ดัดแปลง สั้งสม สืบต่อกันมาโดยมิขาดสาย แม้ขนาดจะไม่ใหญ่โต อลังการเมื่อเทียบกับภูมิภาคอื่น นั่นก็เป็นสัจธรรมที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตของผู้คนบนถิ่นที่ราบสูงได้เป็นอย่างดี สิมบกแบ่งได้เป็น 4 ลักษณะใหญ่ ๆ ดังนี้ 1. สิมอีสานพื้นบ้านบริสุทธิ์ 2. สิมอีสานพื้นบ้านประยุกต์โดยช่างพื้นบ้านรุ่นหลัง 3. สิมอีสานพื้นบ้านผสมเมืองหลวง 4. สิมอีสานที่ลอกเลียนเมืองหลวง ลักษณะในทางสถาปัตยกรรมของสิมบก สามารถจำแนกได้เป็น 2 ชนิด คือ สิมโปร่งและสิมทึบ

ภาพที่ 2.3 สิมโปร่งวัดกลางโคกคือ จังหวัดกาฬสินธุ์
ที่มา : วิโรฒ ศรีสุโร (2536 หน้า 134)

สิมโปร่งหรือสิมโถง หมายถึง สิมซึ่งไม่ทำผนังปิดมิดชิด นิยมปิดทึบเฉพาะด้านหลังพระประธาน (ด้านลวงชื่อหรือด้านสกัด) แปลนรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ด้านยาวขนาดสองถึงสี่ช่วงเสา ผนังอีกสามด้านเปิดโล่ง ส่วนด้านข้างช่วงประดิษฐานพระประธานมักนิยมก่ออิฐสูง เป็นคอกเพื่อบังองค์พระเท่านั้น ช่างจะก่อผนังเป็นลักษณะชั้นบันไดขึ้นไป ด้านทางเข้าไม่ทำกรอบประตู เพียงแต่เจาะช่องจากกำแพงระเบียงซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของฐานแอมซันที่ก่อสูงขึ้นมามากเป็นพิเศษ หลังคาเป็นจั่วชั้นเดียวหรือสองชั้น มักทำปีกนกยื่นแทนกันเสาตลอดทั้ง 4 ด้าน เครื่องมุงมักใช้แป้นเกล็ดในตอนแรก แต่ต่อมาถูกเปลี่ยนเป็นสังกะสี เครื่องตกแต่งก็มี โห่ ลายอง หางหงส์ และสีหนำนิยมทำเป็นลายตาเว้า คันทวยไม่นิยมใช้ สิมโปร่งนั้นนับเป็นตัวแทนของสิมอีสานที่บ่งบอกเอกลักษณ์ในทางสถาปัตยกรรมพื้นบ้านอัน

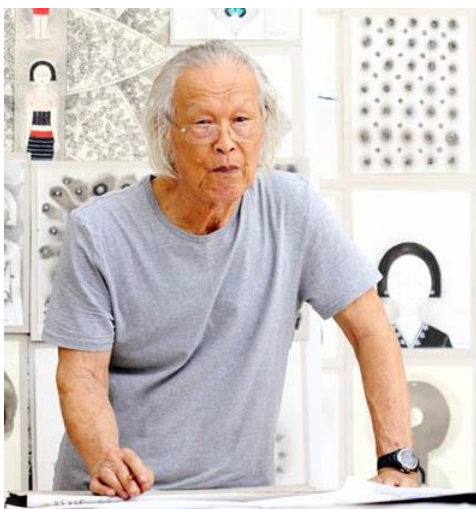
บริสุทธิ์ได้เป็นอย่างดี มีความเรียบง่าย ขนาดเล็ก ตอบสนองเพียงประโยชน์ใช้สอย รู้จัก รู้อยู่ รู้มี รู้ดี รู้พอ สมตามครรลองในวิถีชีวิตของผู้คนในชนบทอีสาน และถูกต้องตามพุทธปรัชญาที่บ่งเน้นให้สมณะทั้งหลายรู้จักใช้ชีวิตอย่างสมถะและละวาง จึงสมควรเรียกสิมโปรง ว่าเป็นสิมอีสานที่แสดงถึง สมณะสถาปัตยกรรมอย่างแท้จริง

สิมทึบ หมายถึง สิมที่ทำผนังปิดทึบทั้ง 4 ด้าน ยกเว้นช่วงประตูและหน้าต่าง จะเป็นผนังไม้หรือก่ออิฐก็ถือเป็น สิมทึบ ทั้งสิ้น มีประตูเข้าเฉพาะด้านหน้า นิยมเรียกสิมมหาอุด แปลนเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ความยาวขนาด 2-4 ช่วงเสา หรืออาจมากกว่านั้น หลังคาทำทรงจั่วมีตั้งแต่ตั้งเดียวถึงสามตับ หรือไม้ก็ยื่นปีกนกมีเสารับตลอดโดยรอบ มักมุงหลังคาด้วยแป้นเกล็ด ในสมัยแรกๆส่วนประดับสิมชนิดนี้จะมีมากกว่าสิมโปรงเป็นพิเศษ ประกอบด้วย โหง่ ซ่อฟ้า หางหงส์ และฮังผึ่ง อาจจะมีคันทวยยันผนังกับเต้าไม้รับชายคาปีกนกด้านข้างทั้งสองข้าง ฐานแอมซันมักก่ออิฐที่สร้างขึ้นเองแล้วฉาบด้วยปูนชะทวยพื้นเมือง มีการก่อย่อแอมเป็นโอบคคว่า โอบหงาย อย่างเดียวกับสิมทั่วไปแต่ช่างจะวางจังหวะใหม่ให้มีรสชาติแบบพื้นบ้านอีสานอย่างเห็นได้ชัด

6. อิทธิพลจากงานสร้างสรรค์ศิลปกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน เป็นการถ่ายทอดสิ่งที่มีคุณค่าทางความงามจากธรรมชาติสร้างขึ้น สามารถนำมาสร้างสรรค์ผสมผสานกับความรู้ ความประทับใจ ประสบการณ์ทางด้านศิลปะ และจากการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ เกิดเป็นผลงานศิลปะชิ้น การนำเสนอรูปแบบและวิธีการที่ข้าพเจ้าประทับใจสามารถรับเอาอิทธิพลของผลงานเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ ผลงานวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้ตรงกับแนวความคิดและเป้าหมาย จึงยึดเอาผลงาน ศิลปิน 3 ท่าน ประกอบด้วยอาจารย์ ชลูด นิ่มเสมอ อาจารย์ไพโรจน์ สโมสร และอาจารย์ศุภวัตร ทองละมุล มาเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์โดยมีรายละเอียดในการศึกษาตามลำดับดังนี้

6.1 อาจารย์ชลูด นิ่มเสมอ

ภาพที่ 2.4 อาจารย์ชลูด นิ่มเสมอ

ที่มา : นิทรรศการเชิดชูเกียรติศาสตราจารย์ชลูด นิ่มเสมอ (2541 หน้า 37)

ภาพที่ 2.5 ผลงานของอาจารย์ชลุต นิมเสมอ
 ที่มา : นิทรรศการเชิดชูเกียรติศาสตราจารย์ชลุต นิมเสมอ (2541 หน้า 32)

ภาพที่ 2.6 ผลงานของอาจารย์ชลุต นิมเสมอ
 ที่มา : นิทรรศการเชิดชูเกียรติศาสตราจารย์ชลุต นิมเสมอ (2541 หน้า 31)

ภาพที่ 2.7 ผลงานของอาจารย์ชลุต นิมเสมอ
ที่มา:นิทรรศการเชิดชูเกียรติศาสตราจารย์ชลุต นิมเสมอ (2541 หน้า 32)

6.1.1 อิทธิพลด้านเนื้อหาเรื่องราว

อาจารย์ชลุต นิมเสมอ ได้ใช้แนวเรื่องเกี่ยวกับภาพทิวทัศน์ในชนบทและวิถีชีวิตของคนในชนบท ที่แสดงเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวนา ภาพการเก็บเกี่ยวในท้องทุ่ง ภาพสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนชนบท ซึ่งศิลปินได้แสดงออกเป็นวาดเส้นทัศนียภาพของภูมิทัศน์ แสดงความสุข ความสงบ ความอบอุ่นของการดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายของคนชนบท

6.1.2 อิทธิพลด้านรูปแบบในการสร้างสรรค์

อาจารย์ชลุต นิมเสมอ ใช้รูปแบบรูปสัญลักษณ์ (Figurative Art) เป็นการวาดภาพด้วยรูปทรงของวัตถุที่เหมือนจริงแต่มีการตัดทอนรูปทรงให้มีความเรียบง่าย เขียนโครงสร้างของวัตถุด้วยความแม่นยำ เช่น ภาพท้องทุ่งนา ภาพสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ภาพชาวนา ชาวสวน ต้นไม้ สัตว์เลี้ยง และนำมาจัดองค์ประกอบศิลป์โดยใช้หลักการดุลยภาพแบบอสมมาตร (Asymmetrical Balance) กำหนดกลุ่มรูปทรงประธานจัดวางไว้ตรงกลางเยื้องไปทางขวา และแสดงออกอย่างใส่ใจในการเก็บรายละเอียด ส่วนกลุ่มรูปทรงที่เป็นรอง เขาจัดไว้ด้านข้าง ด้านหน้าและฉากหลัง (Background) กลุ่มนี้เขาปล่อยให้ภาพออกมาแบบไม่คมชัด และไม่เก็บรายละเอียดมากนัก ซึ่งการกระทำเช่นนี้จะช่วยให้ภาพประธานมีความโดดเด่นน่าสนใจยิ่งขึ้น

6.1.3 อิทธิพลด้านเทคนิควิธีการในการสร้างสรรค์

อาจารย์ชลุต นิมเสมอ ใช้เทคนิคการเขียนหมึกจีนด้วยพู่กันบนกระดาษเป็นหลัก มีวิธีการคือ การใช้พู่กันจุ่มหมึกจีน ตวัดปิดป้ายฝีแปรงไปตามทิศทางของวัตถุที่แสดงออกถึงพลังแห่งการ

เคลื่อนไหวของรูปทรงและเส้นสายที่แปร่งที่ผสมผสานสัมพันธ์สอดผสมกันอย่างลงตัว การสร้างน้ำหนักให้ดูมีมิติที่แสดงระยะใกล้ ระยะกลางและระยะไกลด้วยที่แปร่งที่มีหลากหลายขนาด เพื่อสร้างน้ำหนักให้มีความเข้มข้นเพื่อสร้างมิติในผลงานได้อย่างน่าสนใจ ผู้วิจัยได้รับอิทธิพลทางด้านเทคนิคการเขียนหมึกจีนด้วยพู่กันเพื่อนำมาปรับใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน

สรุปผู้วิจัยจะนำเอาอิทธิพลจากผลงานสร้างสรรค์การวาดเส้นของอาจารย์ชูลูด นิยมเสมอ ที่ประกอบด้วยด้านเนื้อหาเรื่องราวที่เกี่ยวกับ สภาพภูมิทัศน์ของชนบท วิถีชีวิตของชาวนาชาวสวน สถาปัตยกรรมท้องถิ่น ด้านรูปแบบในการสร้างสรรค์ผลงาน ในรูปแบบรูปลักษณะหรือรูปแบบเหมือนจริง และด้านเทคนิควิธีการในการสร้างสรรค์ผลงาน คือการใช้พู่กันเขียนด้วยหมึกจีนลงบนแผ่นกระดาษ มาปรับใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน ต่อไป

6.2 อาจารย์ไพโรจน์ สโมสร

ภาพที่ 2.8 อาจารย์ไพโรจน์ สโมสร

ที่มา : นิทรรศการผลงานศิลปะวาดเส้น (2552 หน้า 152)

ภาพที่ 2.9 ผลงานอาจารย์ไพโรจน์ สโมสร
ที่มา : นิทรรศการผลงานศิลปะวาดเส้น (2552 หน้า 142)

ภาพที่ 2.10 ผลงานอาจารย์ไพโรจน์ สโมสร
ที่มา : นิทรรศการผลงานศิลปะวาดเส้น (2552 หน้า 137)

ภาพที่ 2.11 ผลงานอาจารย์ไพโรจน์ สโมสร
ที่มา : นิทรรศการผลงานศิลปะวาดเส้น (2552 หน้า 89)

6.2.1 อิทธิพลด้านเนื้อหาเรื่องราว

อาจารย์ไพโรจน์ สโมสร ได้ใช้แนวเรื่องเกี่ยวกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนชนบททั้งในภูมิภาคอีสานหรือพื้นที่อื่น ๆ ซึ่งศิลปินได้แสดงออกเป็นผลงานวาดเส้นสภาพของภูมิทัศน์ ท้องทุ่ง ห้วยหนอง คลอง บึง แสดงวิถีของสิ่งมีชีวิตอย่างเรียบง่าย สะท้อนเรื่องราวของความสัมพันธ์ในพุทธศาสนา ผ่านสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เช่น สิมอีสาน เถียงนา บ้านอีสาน บ้านที่เรื่องราวของศิลปกรรมพื้นบ้านผ่านพระพุทธรูป ธาตุอีสาน แสดงความสุข ความสงบ ความอบอุ่นของการดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายของคนชนบท

6.2.2 อิทธิพลด้านรูปแบบในการสร้างสรรค์

อาจารย์ไพโรจน์ สโมสร ใช้รูปแบบรูปสัญลักษณ์ (Figurative Art) เป็นภาพทัศนียภาพของสภาพแวดล้อมแบบเหมือนจริง เช่น ทุ่งนา สถาปัตยกรรม บุคคล ต้นไม้ ใบหญ้า ในกรอบความเหมือนจริงของผลงานอาจารย์ไพโรจน์ ไม่ได้วาดเหมือนจริงแบบภาพถ่ายแต่ศิลปินใช้ประสาทสัมผัสทุกส่วนในการซึมซับเข้าสู่ภายใน เช่น ความร้อนของแสงแดด ความเย็นของสายลม ความไพเราะของเสียงนกร้อง ซึ่งทั้งหมดล้วนส่งผลต่อจิตใจศิลปิน ให้ถ่ายทอดผลงานออกมาเป็นการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้นอย่างทรงคุณค่าและมีพลัง ผ่านการจัดรูปแบบทางองค์ประกอบศิลป์อย่างมีชั้นเชิง การจัดองค์ประกอบมีความหลากหลายไม่ยึดมั่นต่อทฤษฎีทางศิลปะใดๆ ลายเส้นที่แสดงถึงฝีมือเชิงช่างชั้นครู

6.2.3 อิทธิพลด้านเทคนิคในการสร้างสรรค์

อาจารย์ไพโรจน์ สโมสร ใช้เทคนิคการวาดเส้นด้วยหมึกจีน และใช้วัสดุในการวาดภาพคือพู่กันในการสร้างสรรค์ผลงาน ศิลปินใช้เทคนิคการวาดภาพจากสถานที่จริงเพื่อสังเกต ซึมซับรายละเอียด บรรยากาศ อารมณ์ความรู้สึกของบรรยากาศแห่งท้องทุ่งและถ่ายทอดผ่านฝีแปรงอย่าง

ฉับพลัน แสดงถึงทักษะในการ ใช้พู่กันในการวาด ปาดป้าย ให้เกิดรูปทรงตามที่มองเห็นรวมทั้งตามจินตนาการที่เพิ่มเติมลงไปในงาน เทคนิคการใช้เส้นในผลงานของศิลปินเป็นการใช้เส้นสานไขว้กันไปมาเพื่อเป็นการแสดงพื้นผิวและแสงเงาของวัตถุเพื่อให้เกิดการลวงตา เส้นทำหน้าที่รับใช้การแสดงออกของอารมณ์ ของความรู้สึก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงสภาวะของจิตใจที่มีความแน่วแน่จดจ่ออยู่กับการวาดเส้น

สรุปผู้วิจัยจะนำเอาอิทธิพลจากผลงานสร้างสรรค์การวาดเส้นของอาจารย์ไพโรจน์ สโมสรร ที่ประกอบด้วยด้านเนื้อหาเรื่องราวที่เกี่ยวกับ สภาพภูมิทัศน์ของชนบท วิถีชีวิตของชาวนา ชาวสวน สถาปัตยกรรมท้องถิ่น ด้านรูปแบบในการสร้างสรรค์ผลงาน ในรูปแบบรูปสัญลักษณ์หรือรูปแบบเหมือนจริง และด้านเทคนิควิธีการในการสร้างสรรค์ผลงาน คือการใช้พู่กันเขียนด้วยหมึกจีนลงบนแผ่นกระดาษ มาปรับใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน ต่อไป

6.3 อาจารย์ศุภวัตร ทองละมุล

ภาพที่ 2.12 อาจารย์ศุภวัตร ทองละมุล

ที่มา : อาจารย์ศุภวัตร ทองละมุล (2562,เว็บไซต์)

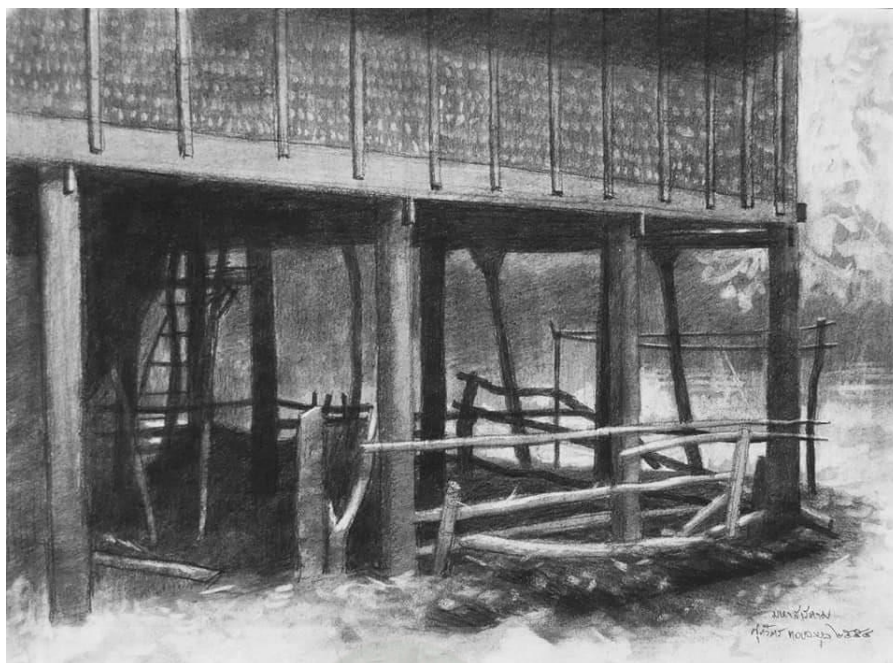

ภาพที่ 2.13 ผลงานอาจารย์ศุภวัตร ทองละมุล
ที่มา :อาจารย์ศุภวัตร ทองละมุล (2562,เว็บไซต์)

ภาพที่ 2.14 ผลงานอาจารย์ศุภวัตร ทองละมุล
ที่มา :อาจารย์ศุภวัตร ทองละมุล (2562,เว็บไซต์)

ภาพที่ 2.15 ผลงานอาจารย์ศุภวัตร ทองละมุล
ที่มา :อาจารย์ศุภวัตร ทองละมุล (2562,เว็บไซต์)

6.3.1 อิทธิพลด้านเนื้อหาเรื่องราว

อาจารย์ศุภวัตร ทองละมุล ได้ใช้แนวเรื่องเกี่ยวกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนชนบททั้งในภูมิภาคอีสานหรือพื้นที่อื่น ๆ ซึ่งศิลปินได้แสดงออกเป็นผลงานการวาดเส้น ที่มีทั้งทัศนียภาพของภูมิทัศน์ แสดงลักษณะเรื่องของการบันทึกศิลปกรรมท้องถิ่นผ่านลักษณะของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เช่น สิมอีสาน บ้านอีสาน ชาติอีสาน เป็นต้น เนื้อหาเรื่องราวที่แสดงออกถึงแสดงความสุข ความสงบ ความอบอุ่นของการดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายของคนชนบท ผ่านรูปทรงภาพวาดของผู้คนที่กำลังทำไร่ ไถนา เนื้อหา เรื่องราวของความเป็นชนบท

6.3.2 อิทธิพลด้านรูปแบบในการสร้างสรรค์

อาจารย์ศุภวัตร ทองละมุล ใช้รูปแบบรูปสัญลักษณ์ (Figurative Art) เป็นภาพทัศนียภาพของสภาพแวดล้อมทั่วไป เช่น ทุ่งนา สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ภาพบุคคล ต้นไม้ สัตว์เลี้ยง มาจัดองค์ประกอบศิลป์โดยใช้หลักการดุลยภาพแบบอสมมาตร (Asymmetrical Balance) กำหนดกลุ่มรูปทรงประธานจัดวางไว้ตรงกลางเอียงไปทางขวา และแสดงออกอย่างใส่ใจในการเก็บรายละเอียด ส่วนกลุ่มรูปทรงที่เป็นรอง เขาจัดไว้ด้านข้าง ด้านหน้าและฉากหลัง (Background) กลุ่มนี้เขาปล่อยให้ภาพออกมาแบบไม่คมชัด และไม่เก็บรายละเอียดมากนัก ซึ่งการกระทำเช่นนี้จะช่วยให้ภาพประธานมีความโดดเด่นน่าสนใจยิ่งขึ้น

6.3.3 อิทธิพลด้านเทคนิคในการสร้างสรรค์

อาจารย์ศุภวัตร ทองละมุล ใช้เทคนิคเกรยองบนกระดาษเรียบเป็นหลัก มีวิธีการโดยรวมคือ การใช้แท่งถ่านเกรยองปาดป้าย ชีต ขูดอย่างช้าๆ เพื่อสร้างน้ำหนักให้เข้มข้นเรื่อย ๆ และใช้ยางลบสร้างค่าแสง/ส่วนที่สว่างที่สุดภายหลัง ผู้วิจัยได้รับอิทธิพลทางการวางทิศทางของเส้นเพื่อให้ได้

ความรู้สึกของความเคลื่อนไหวตามแรงลมที่มีอยู่ตามท้องทุ่ง การเคลื่อนไหวของสัตว์เลี้ยง ต้นหญ้าที่ปลายอ่อนพลิ้ว เป็นต้น การวางน้ำหนักระหว่างน้ำหนักเข้กับอ่อนทำให้ผลงานเกิดความน่าสนใจ และการให้น้ำหนักของวัตถุรูปทรงที่ให้ความรู้สึกอ่อนนุ่ม เป็นกลุ่มก้อน

สรุปผู้วิจัยจะนำเอาอิทธิพลจากผลงานสร้างสรรค์การวาดเส้นของอาจารย์ศุภวัตร ทองละมุล ที่ประกอบด้วยด้านเนื้อหาเรื่องราวที่เกี่ยวกับ สภาพภูมิทัศน์ของชนบท วิถีชีวิตของชาวนา ชาวสวน สถาปัตยกรรมท้องถิ่น ด้านรูปแบบในการสร้างสรรค์ผลงาน ในรูปแบบรูปสัญลักษณ์หรือรูปแบบเหมือนจริง และด้านเทคนิควิธีการในการสร้างสรรค์ผลงาน คือการใช้ฟู่กันเขียนด้วยหมึกจีนและการสร้างน้ำหนักของภาพด้วย เกรยอง และแท่งถ่านชาร์โคล ลงบนแผ่นกระดาษ มาปรับใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีसान ต่อไป

7.สรุปการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์

การศึกษาข้อมูลในส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีसान ได้นำข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาปรับประยุกต์ใช้กับการสร้างสรรค์ผลงานดังนี้

1. การวาดเส้น(Drawing) เป็นกลวิธีในการสร้างสรรค์ทางศิลปะที่ใช้วัสดุในการสร้างสรรค์น้อย กระบวนการในการสร้างสรรค์ไม่สลับซับซ้อนและสามารถถ่ายทอดแนวคิดที่ต้องการแสดงออกได้อย่างรวดเร็ว ในขณะที่เดียวกันก็สามารถสะท้อนลักษณะเฉพาะของศิลปินแต่ละคนได้เป็นอย่างดีโดยผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทั้งภาพถ่าย เอกสาร ผลงานจริงของศิลปินที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยจะนำเอาเทคนิคในการวาดเส้นจากอิทธิพลของศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานวาดเส้นมาเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานโดยใช้แนวทางของศิลปิน 3 ท่าน ประกอบด้วย อาจารย์ชลุต นิมเสมอ อาจารย์ไพโรจน์ สโมสร และอาจารย์ศุภวัตร ทองละมุล

2. องค์ประกอบศิลป์ (Art Composition) ถือว่าเป็นส่วนสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีसान เพราะการที่จะสร้างสรรค์ผลงานให้เกิดความงามต้องอาศัยทัศนธาตุเบื้องต้นที่ประกอบไปด้วยจุด เส้น สี รูปร่าง รูปทรง และพื้นผิว ที่วาง น้ำหนักนำมาจัดวางประกอบกันในชิ้นงาน โดยอาศัยหลักการทางทัศนศิลป์ที่ประกอบด้วย ความสมดุล จังหวะ สัดส่วน การเน้น และเอกภาพเกิดความสวยงามความสมบูรณ์ในชิ้นงานมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจะนำแนวคิดขององค์ประกอบศิลป์มาใช้ในการจัดรูปแบบผลงานและใช้ในการวิเคราะห์ผลงานวาดเส้นสร้างสรรค์ ชุด สิมอีसान

3. ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ สุนทรียศาสตร์เป็นปรัชญาสาขาหนึ่งที่ว่าด้วยความงามและสิ่งที่ยามทั้งในงานศิลปะและธรรมชาติโดยศึกษาประสบการณ์ คุณค่าความงามและมาตรฐานในการวินิจฉัยว่าอะไรงามอะไรไม่งาม สุนทรียศาสตร์ (Aesthetic) เป็นวิชาว่าด้วย ความนิยมความงามหรือนิยมในความงาม เป็นอารมณ์ความซาบซึ้งในคุณค่าของสิ่งที่ยาม ไพเราะรื่นรมย์ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติหรือในงานศิลปะ ความรู้สึกนี้เกิดขึ้นด้วยประสบการณ์ การศึกษาอบรม และพัฒนาเป็นรสนิยมความรู้ความเข้าใจทางประวัติศาสตร์สามารถเสริมสร้างพัฒนาการทางสุนทรียภาพให้เพิ่มขึ้นรู้และเข้าใจคุณค่าความงามซึ่งทฤษฎีสุนทรียศาสตร์จะนำมาอธิบายถึงความงามทั้งเนื้อหาและรูปทรงในงานสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีसान

4. การสร้างสรรค์ คือการทำให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้นในโลกด้วยปัญญาของมนุษย์ สิ่งที่สร้างสรรค์ขึ้นต้องมีลักษณะเป็นต้นแบบในทางใดทางหนึ่งไม่ซ้ำกับสิ่งที่เคยมีมาแล้ว การสร้างสรรค์เป็นกระบวนการ

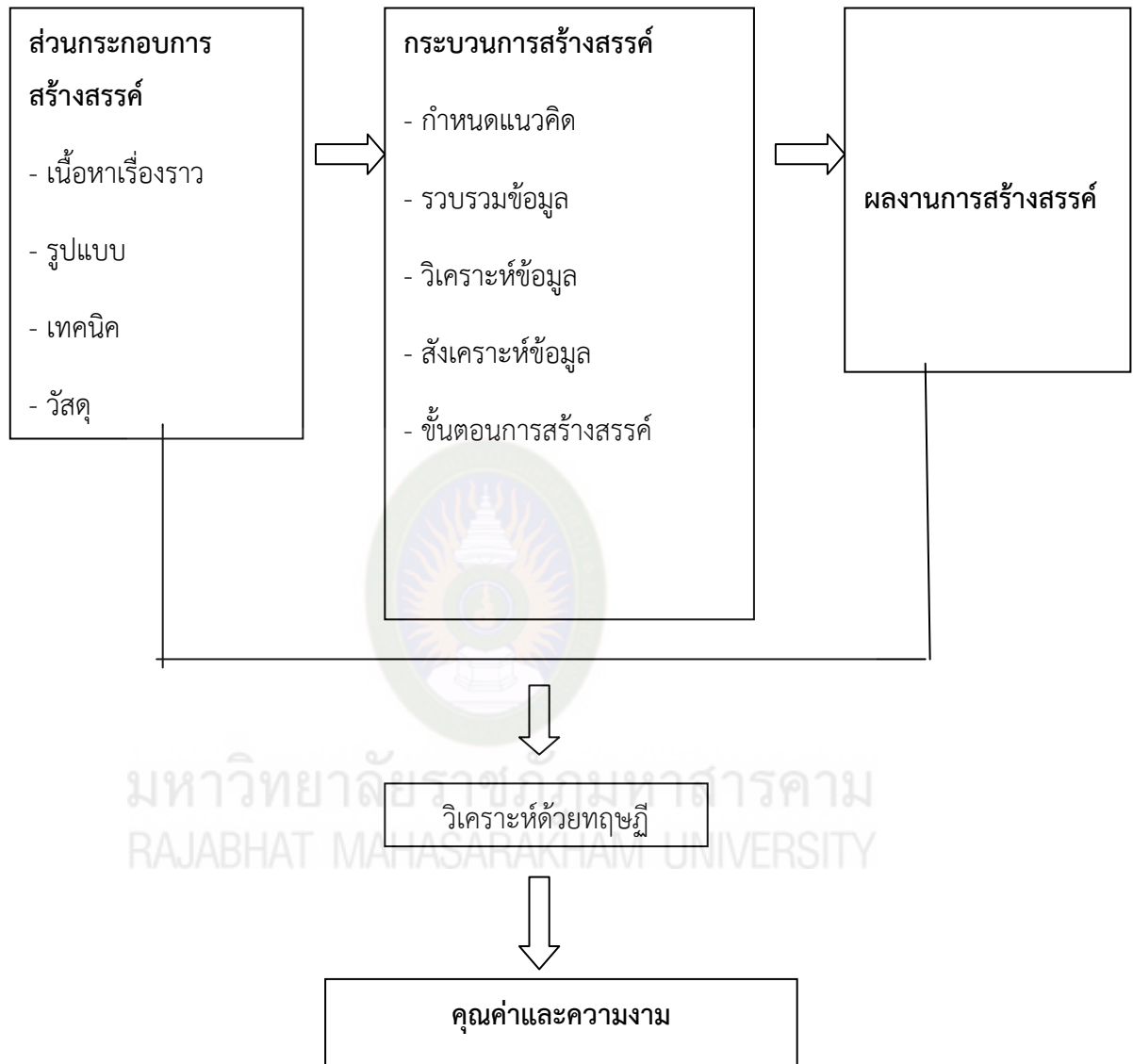
อิสระไม่เป็นทาสของสิ่งใดไม่ว่าจะเป็นอารมณ์หรือปัญญาหรือลัทธิหรือแบบอย่าง (style) การสร้างสรรค์ต้องมีเสรีภาพ มีความนึกคิดอย่างอิสระมีความคิดริเริ่มและก้าวหน้า การสร้างสิ่งใหม่ที่ไม่เคยมีผู้ใดทำมาก่อนหรืออาจจะกล่าวในทางกลับกันว่าไม่ใช่การเลียนแบบ ไม่ใช่การทำซ้ำหรือแม้กระทั่งการทำคล้าย ๆ กับสิ่งที่มีผู้อื่นได้ทำมาก่อนหน้านี้แล้ว หรือจะกล่าวให้ชัดเจนก็คือการสร้างสรรค์ต้องเป็นการสร้างสรรค์ผลงานที่มีความเป็นต้นแบบ (Originality) มีลักษณะเฉพาะไม่เหมือนสิ่งอื่นใดในโลกนี้มีเพียงหนึ่งเดียวที่อาจจะเรียกว่า ความเป็นเอก (Uniqueness) ซึ่งผู้สร้างสรรค์ได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างสรรค์มาเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีसान

5. แนวเรื่อง สิมอีसान เป็นแนวเรื่องที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาข้อมูลเพื่อนำมาสร้างสรรค์เป็นผลงานวาดเส้น เหตุผลที่ผู้วิจัยสนใจในลิมอีसानเพราะว่าปัจจุบันลิมอีसानนั้นวันจะสูญหายไปจากแผ่นดินอีสาน เนื่องจากสาเหตุของการไม่สนใจดูแลของผู้ที่เกี่ยวข้อง ลิมอีसानมีการผูกมัดไปตามกาลเวลาและปัจจุบันหลายแห่งได้รับการสร้างขึ้นใหม่โดยเป็นรูปแบบของลิมอีसानหรือโบสถ์อีสานที่ได้แบบมาจากส่วนกลางที่มีรูปแบบเหมือนกันทั้งหมด ไม่หลงเหลือความเป็นลักษณะเฉพาะของลิมอีसानไว้ให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้และศึกษา ผู้วิจัยมองเห็นความสำคัญของการบันทึกสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ลิมอีसानแบบโบราณไว้ เพื่อเป็นการบันทึกภูมิปัญญาของบรรพบุรุษไว้ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาต่อไป

6. อิทธิพลจากงานสร้างสรรค์ศิลปกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจะนำเอาเทคนิคในการวาดเส้นจากอิทธิพลของศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานวาดเส้นมาเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานโดยใช้แนวทางของศิลปิน 3 ท่าน ประกอบด้วย อาจารย์ชลูด นิมเสมอ อาจารย์ไพโรจน์ สโมสร และอาจารย์ศุภวัตร ทองละมุล ซึ่งทั้งสามท่านเป็นศิลปินที่ใช้เทคนิควาดเส้นด้วยปากกา ดินสอ หมึกจีน ในการสร้างสรรค์ผลงาน

8. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนผังที่ 2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานสร้างสรรค์

จากการศึกษาข้อมูลภาคเอกสาร ข้อมูลภาคสนามและงานศิลปกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน ได้มีแนวทางในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งในแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

1. กำหนดแนวความคิดในการสร้างสรรค์
2. รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์
3. วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์
4. สังเคราะห์ข้อมูลที่นำมาสร้างสรรค์
5. ขั้นตอนในการสร้างสรรค์ผลงาน

1. กำหนดแนวความคิดในการสร้างสรรค์

กำหนดแนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน เกิดจากการลงพื้นที่ในการสำรวจศิลปะพื้นบ้านอีสาน โดยเฉพาะด้านสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นพบว่า สิมหรือภาษากลางเรียกว่า โบสถ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของภาคอีสานที่มีลักษณะเด่นคือเป็นสิมขนาดเล็ก กะทัดรัดพอเหมาะสำหรับการประกอบสังฆกรรม มีการออกแบบที่เรียบง่ายและใช้วัสดุที่มีในท้องถิ่น ซึ่งเป็นงานสถาปัตยกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงความเรียบง่าย สงบงาม ตามแบบวิถีของคนอีสาน แต่ในปัจจุบันสิมอีสานเหล่านี้ได้ถูกรื้อพังทลายไปตามกาลเวลา แต่บางส่วนก็โดนรื้อทำลายโดยฝีมือมนุษย์ เป็นที่น่าเสียดายหากไม่มีการอนุรักษ์เอาไว้ ดังนั้นผู้สร้างสรรค์จึงได้มีแนวคิดในการบันทึกสิมอีสานแบบโบราณไว้โดยการบันทึกด้วยภาพวาดลายเส้นเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาศิลปะพื้นถิ่นอีสานต่อไป

2. รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์

การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ ผู้สร้างสรรค์ได้ทำการศึกษาข้อมูลจากทั้งภาคเอกสารและภาคสนามโดยศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ โดยศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ศึกษาข้อมูลองค์ประกอบศิลป์ ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสุนทรียภาพ ศึกษาถึงรายละเอียดของการสร้างสรรค์ทุกขั้นตอน ศึกษาถึงองค์ความรู้เกี่ยวกับสิมอีสาน ศึกษาแนวทางในการสร้างสรรค์ของศิลปินที่มีประสบการณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานที่ใกล้เคียงกัน โดยได้แนวทางด้านเนื้อหาเรื่องราว รูปแบบการจัดวาง จากอาจารย์ชูลุด นิมเสมอ อาจารย์ไพโรจน์ สโมสร และ อาจารย์ศุภวัตร ทองละมุล ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเทคนิคการสร้างสรรค์ผลงานของทั้งสามท่านและนำมาประยุกต์ ดัดแปลงและเพิ่มเติมในบางส่วนให้มีความแตกต่างและเกิดรูปแบบเฉพาะตนในการสร้างสรรค์ผลงาน

3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์

เนื้อหาที่แสดงออกในผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีसान เป็นการสร้างสัญลักษณ์ขึ้นมาจากรูปทรงของ สิมอีसान จากนั้นได้วิเคราะห์คุณค่าทางด้านรูปทรงคือการนำเอาส่วนประกอบทางศิลปะมาสร้างเป็นภาพ นำเสนอรูปร่าง รูปทรง สีเส้น โดยการจัดวางตามหลักองค์ประกอบศิลป์เพื่อให้เกิดเอกภาพ มีความสมดุล ความกลมกลืน การเน้นเพื่อให้เกิดจุดเด่น เป็นการแสดงถึงความสามารถเฉพาะตัวในการจัดภาพให้เกิดความลงตัวและความสวยงาม

4. สังเคราะห์ข้อมูลที่นำมาสร้างสรรค์

การสังเคราะห์ข้อมูลในส่วนของเนื้อหาเรื่องราวและการสังเคราะห์รูปทรงของสิมอีसान โดยการคัดสรรรูปทรงที่สามารถสะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับ ความเรียบง่าย สงบ สมถะ และตัดทอนรูปทรง ออกแบบสร้างสรรค์รูปทรงขึ้นใหม่ตามทัศนคติและจินตนาการของผู้สร้างสรรค์ โดยเลือกรูปทรงที่เรียบง่ายสื่อสารแนวคิดในการนำเสนอแบบตรงไปตรงมาไม่สลับซับซ้อน จากนั้นนำไปสู่กระบวนการและขั้นตอนในการสร้างสรรค์งานตามเทคนิควิธีการต่าง ๆ ทางการวาดเส้น จัดวางรูปทรง ลวดลาย พื้นผิว สีเส้น ตามหลักองค์ประกอบศิลป์ให้ผลงานเกิดเอกภาพ เป็นการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีसान

5. ขั้นตอนในการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีसान

ขั้นตอนในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยเริ่มจากการออกแบบภาพร่างด้วยดินสอบนกระดาษ คัดเลือกแบบที่มีเอกภาพทั้งรูปทรงและแนวคิดเรื่อง สิมอีसान จากนั้นก็เลือกวัสดุและอุปกรณ์ในการขยายตามแบบร่างลงบนกระดาษด้วยเทคนิคการวาดเส้นด้วย หมึกจีน ดินสอ แท่งถ่านชาร์โคล เกรยอง และสุดท้ายคือขั้นตอนการเก็บรายละเอียดของผลงานให้สมบูรณ์

5.1. การเตรียมวัสดุ อุปกรณ์

5.1.1 การเตรียมวัสดุอุปกรณ์เป็นส่วนสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีसान วัสดุอุปกรณ์ประกอบด้วย กระดาษ ดินสอ แท่งถ่านชาร์โคล เกรยอง หมึกจีน ยางลบ ไม้กระดานรองเขียน คลิปหนีบกระดาษ คัตเตอร์ พู่กัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) กระดาษ เป็นแผ่นระนาบรองรับการวาดภาพ ทำมาจากใยหรือปุยของพืชที่โยงใยสอดประสานกันเป็นแผ่น กระดาษสำหรับการวาดเส้น ลักษณะพื้นผิวของกระดาษมี 3 ลักษณะคือ พื้นผิวเรียบ พื้นผิวหยาบปานกลาง และพื้นผิวหยาบ ในงานสร้างสรรค์ชุดนี้ผู้สร้างสรรค์ใช้กระดาษ 300 ปอนด์ มาใช้ เพื่อให้กระดาษสามารถรองรับวัสดุที่วาดเส้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาพที่ 3.1 กระดาษสำหรับการวาดภาพ

2) ดินสอ เป็นวัสดุที่นิยมใช้ในการวาดเส้น มีหลากหลายชนิดและสะดวกในการใช้งาน มีไม้หุ้มด้านนอก มีไส้ดินสอทำเป็นแท่งแกรไฟต์หุ้มด้วยกระดาษ มีระดับความแข็งของไส้ดินสอ 17 ระดับ โดยในงานสร้างสรรค์ชุดนี้ผู้วิจัยเลือกใช้ดินสอ EE ในการสร้างสรรค์ผลงาน

ภาพที่ 3.2 ดินสอที่ใช้ในการวาดภาพ

3) แท่งถ่านชาร์โคล ถ่านเป็นวัสดุที่แพร่หลายและมีความเก่าแก่ที่สุดที่มนุษย์ใช้ในการวาดภาพ ถ่านทำมาจากกิ่งไม้เผาในสภาพแท่งถ่านที่ยังไม่ได้แปรรูปทรงใดๆ ส่วนมากเป็นกิ่งไม้ ประเภทไม้กอหรือไม้เลื้อย ได้แก่ วิลโลว์ ฝรั่ง ถ่านมีคุณสมบัติของความแกร่ง และมีความแน่นหลายระดับ ลักษณะของถ่านมีทั้งในรูปของแท่งถ่านกิ่งไม้ที่ยังคงรูปทรงเดิมตามธรรมชาติ แท่งถ่านชนิดอัดเป็นแท่ง ดินสอถ่าน และผงถ่าน ในงานสร้างสรรค์ชุดนี้ผู้สร้างสรรค์เลือกใช้แท่งถ่านแบบกิ่งไม้ในธรรมชาติมาใช้ในการสร้างผลงาน

ภาพที่ 3.3 แท่งถ่านชาร์โคล

4) เกรยอง ใช้เรียกวัดสำหรับการวาดภาพที่มีลักษณะเป็นแท่งยาวรูปสี่เหลี่ยม หรือเป็นดินสอไม้ใส่เป็นถ่าน มีคุณสมบัติคล้ายกับสีชอล์คแท่งหรือสีพาสเทลแบบแข็ง ใช้งานด้วยวิธีการปาด วาด ขีด ให้เป็นลายเส้นหรือทำเป็นระนาบของน้ำหนักได้โดยการปาดป้าย โดยในงานสร้างสรรค์ชุดนี้ผู้สร้างสรรค์เลือกใช้เกรยองแบบแท่งสี่เหลี่ยมสีดำมาใช้ในการสร้างผลงาน

ภาพที่ 3.4 เกรยอง

5) หมึกจีน มีลักษณะเป็นของเหลวหรือกึ่งเหลว ใช้วาดด้วยพู่กันหรือกิ่งไม้ ทำจากเนื้อสีคาร์บอน ใช้สีเขม่าหรือผงคาร์บอนพ่นลงในสารละลาย ซึ่งเป็นตัวผสมเนื้อสีและสารที่ทำให้เป็นของเหลว รวมทั้งเติมสารกันบูด ตัวผสมเนื้อสีได้แก่ แคร็กและบอแรกซ์เมื่อสีแห้งแล้วสามารถกันน้ำได้ โดยในงานสร้างสรรค์ชุดนี้ผู้สร้างสรรค์ใช้หมึกจีนวาดด้วยพู่กันมาใช้ในการสร้างงาน

ภาพที่ 3.5 หมึกจีน

6) ยางลบ คือเครื่องเขียนชนิดหนึ่งที่ใช้ในการลบรอยดินสอหรือแท่งถ่าน ที่เกิดขึ้นบนกระดาษ ยางลบทำมาจากยางเป็นหลัก ยางลบแต่ละชนิดผลิตขึ้นมาเพื่อจุดประสงค์ในการลบเส้นดินสอ หรือเพื่อสร้างน้ำหนักแสงที่สว่างสุด บนผลงานวาดเส้น ซึ่งยางลบแบ่งได้เป็น 2 ชนิด คือ ยางลบแบบแข็งจะมีลักษณะเป็นก้อนสี่เหลี่ยม มีสีขาว และยางลบแบบนิ่มมีลักษณะเป็นเนื้อนุ่มใช้ลบดินสอกราไฟท์ แท่งถ่านและดินสอ

ภาพที่ 3.6 ยางลบ

7) ไม้กระดานรองเขียน เป็นอุปกรณ์สำหรับวางรองรับกระดาษ มีหลายขนาดและวัสดุที่เหมาะสมคือแผ่นไม้หรือแผ่นพลาสติก ตัดเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ใช้กระดาษขาวหรือคัลเลอร์สำหรับหนีบกระดาษในการยึดแผ่นกระดาษกับแผ่นกระดานรองเขียน ควรเลือกแผ่นกระดานรองเขียนให้เหมาะสมกับขนาดของแผ่นกระดาษเพื่อสามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาพที่ 3.7 ไม้กระดานรองเขียน

8) คลิปหนีบกระดาษ ใช้สำหรับยึดกระดาษกับแผ่นกระดานรองเขียนเพื่อไม่ให้แผ่นกระดาษไม่เคลื่อนที่สามารถทำงานได้โดยสะดวก มีทั้งแบบเป็นพลาสติกและสังกะสี มีหลากหลายสีและมีหลากหลายขนาด การใช้งานจะต้องใช้ให้เหมาะสมกับขนาดของแผ่นกระดานรองเขียนที่เหมาะสมกัน

ภาพที่ 3.8 คลิปหนีบกระดาษ

9) คัตเตอร์ เป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับตัดกระดาษและเหลาดินสอ แบ่งได้ตามลักษณะของใบมีดและลักษณะการใช้งาน ประกอบด้วย ใบมีดคมเดียว มีลักษณะเป็นใบมีดปลายแหลมมีทั้งแบบมีด้ามและแบบไม่มีด้าม ใบมีดปลายแหลมชายธง เป็นลักษณะใบมีดปลายแหลมที่สามารถเปลี่ยนใบได้ ใบมีดหน้าด้ามสั้น เป็นมีดที่เหมาะสมสำหรับตัดวัสดุหนาๆ โดยตัดเป็นเส้นตรงได้ดี ใบมีดแบบเฉียงเป็นมีดที่มีลักษณะปลายแหลม

เฉื่อยประมาณ 30 องศา ตัดเป็นเส้นตรงได้ดี นอกจากนี้จะใช้สำหรับตัดแล้วมีดคัตเตอร์ก็สามารถนำมาขีด ขีด ให้กระดาษเกิดพื้นผิวที่น่าสนใจในผลงานได้ (สมาพร คล้ายวิเชียร,2550 หน้า 59)

ภาพที่ 3.9 คัตเตอร์

10) พู่กัน เป็นเครื่องมือสำหรับการใช้วาดเส้นและระบายน้ำหนักแสงเงา โดยใช้กับหมึกพู่กัน มีหลายแบบ หลายขนาดสำหรับใช้งานต่างๆกัน ลักษณะของพู่กันมี 4 แบบ คือแบบกลมปลายเรียวแหลม แบบแบนขนยาวปลายตัด แบบแบนขนสั้นปลายตัด และแบบแบนปลายมน ขนของพู่กันมี 2 ชนิดคือ พู่กันขนสัตว์และพู่กันใยสังเคราะห์ ในงานสร้างสรรค์ชุดนี้ผู้สร้างสรรค์ใช้พู่กันทั้งสองชนิดทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ทั้งชนิดกลมและแบนมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน

ภาพที่ 3.10 พู่กัน

5.2 ขั้นตอนการร่างภาพต้นแบบในการสร้างสรรค์ กำหนดแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานโดยได้รับแรงบันดาลใจรูปทรงจากภาพต้นแบบสิมอีसान ทั้งจากเอกสารและภาคสนาม จากนั้นจึงร่างภาพต้นแบบเพื่อหารูปทรงที่มีความลงตัวในทางองค์ประกอบศิลป์ โดยการร่างภาพลงบนกระดาษเพื่อจัดองค์ประกอบภาพให้เหมาะสมและสามารถสะท้อนแนวคิดตรงตามวัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์

ภาพที่ 3.11 ภาพร่างผลงานสร้างสรรค์ชุดที่ 1

ภาพที่ 3.12 ภาพร่างผลงานสร้างสรรค์ชุดที่ 2

ภาพที่ 3.13 ภาพร่างผลงานสร้างสรรค์ชุดที่ 3

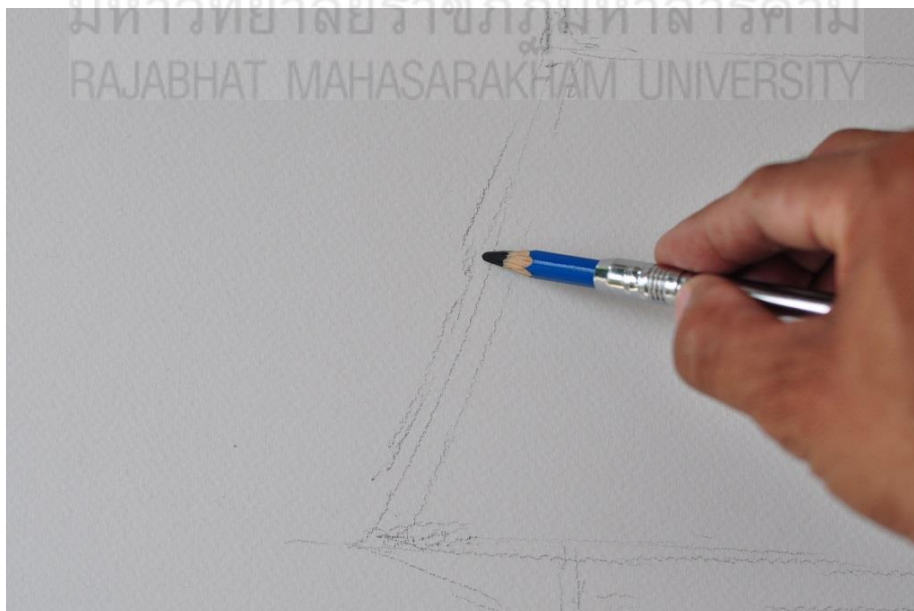

ภาพที่ 3.14 ภาพร่างผลงานสร้างสรรค์ชุดที่ 4

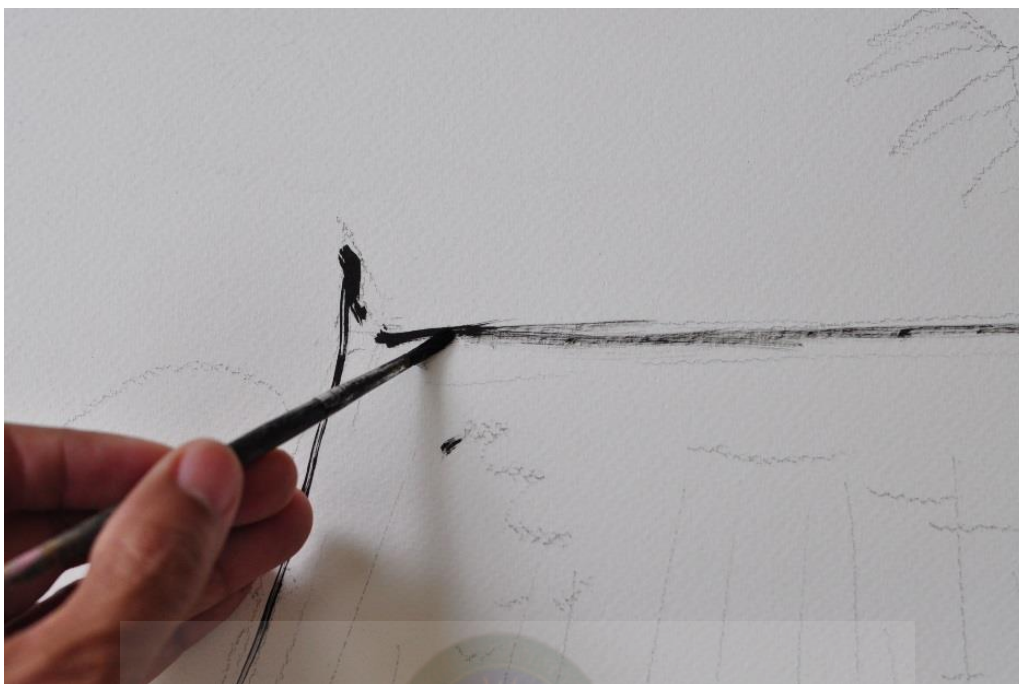

ภาพที่ 3.15 ภาพร่างผลงานสร้างสรรค์ชุดที่ 5

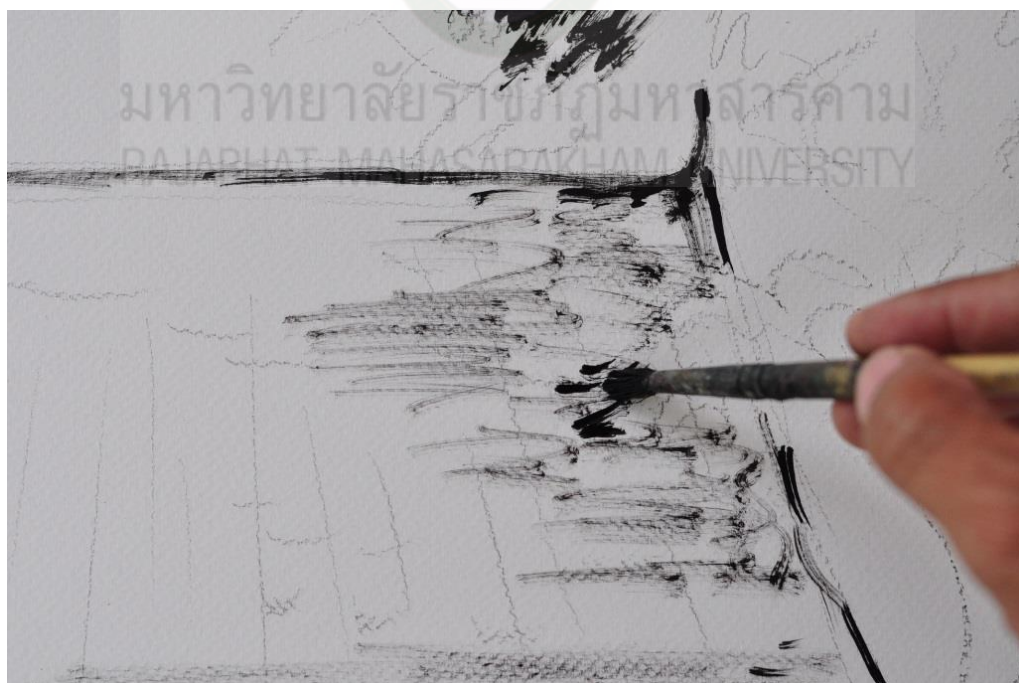
5.3 ขั้นตอนการขยายภาพร่างด้วยดินสอลงบนกระดาษ นำข้อมูลที่ได้จากภาคเอกสารและภาคสนามมาจัดหมวดหมู่ วิเคราะห์แยกแยะหาเอกลักษณ์ที่เด่นชัดของสิมอีสาน ที่แสดงเนื้อหาถึงความเรียบง่าย สงบงาม สมถะ แล้วคัดเลือกออกมาทำการร่างภาพ โดยร่างภาพต้นแบบบนกระดาษเพื่อจัดวางส่วนประกอบต่าง ๆ ของภาพให้เกิดความลงตัวและเหมาะสมตามหลักการจัดองค์ประกอบศิลป์

ภาพที่ 3.16 การร่างภาพด้วยดินสอ

ภาพที่ 3.17 การวาดเส้นด้วยหมึกจีน

ภาพที่ 3.18 การลงน้ำหนักแสงเงา

ภาพที่ 3.19 การวาดเส้นบันได

ภาพที่ 3.20 การกำหนดพื้นที่เงาในภาพ

5.4 ขั้นตอนการเก็บรายละเอียดของผลงาน เมื่อทำการร่างภาพลงบนกระดาษเรียบร้อยแล้วตามภาพร่างต้นแบบ จากนั้นจึงทำการเช็คความถูกต้องของสัดส่วนของรูปทรงในภาพ การวางตำแหน่งของประธานในภาพโดยผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดให้สมิอีสานเป็นประธานของภาพ กำหนดให้มีขนาดสัดส่วนใหญ่ที่สุดในภาพ และวางองค์ประกอบอื่นๆที่ช่วยส่งเสริมให้เนื้อหาของภาพมีความสมบูรณ์ของเนื้อหามากขึ้น เมื่อองค์ประกอบของการจัดวางภาพเหมาะสมลงตัว ขั้นตอนต่อมาคือการเก็บรายละเอียดของภาพ โดยจะต้องทำให้ประธานของภาพคือสมิอีสานมีความโดดเด่นโดยการเน้นน้ำหนักให้มีความเข้มมากกว่าพื้นหลังที่เป็นทิวของต้นไม้ เก็บรายละเอียดในส่วนของพื้นผิววัสดุ ลวดลาย ที่ปรากฏในสมิอีสาน กำหนดแสงเงาที่ตกกระทบสมิอีสานและบริเวณโดยรอบให้ชัดเจน และตรวจสอบภาพรวมทั้งหมดให้เกิดเอกภาพทั้งภาพทั้งรูปทรงและเนื้อหา

ภาพที่ 3.21 การวาดบันได

ภาพที่ 3.22 การวาดต้นไม้

ภาพที่ 3.23 การลงน้ำหนักแสงเงาบริเวณหลังคา

ภาพที่ 3.24 การลงน้ำหนักแสงเงาต้นไม้

ภาพที่ 3.25 การลงน้ำหนักแสงเงา

ภาพที่ 3.26 การลงน้ำหนักแสงเงาด้วยดินสอ

ภาพที่ 3.27 การลงน้ำหนักแสงเงาด้วยเกรยอง

ภาพที่ 3.28 การลงน้ำหนักแสงเงาต้นไม้ด้วยถ่านชาร์โคล

ภาพที่ 3.29 การเก็บรายละเอียดบนผนังสีม

ภาพที่ 3.30 ผลงานวาดเส้นสีมอีสาน 1

ภาพที่ 3.31 ผลงานวาดเส้นสีมอีสาน 2

ภาพที่ 3.32 ผลงานวาดเส้นสีมอีสาน 3

ภาพที่ 3.33 ผลงานวาดเส้นสีไม้สีสนาน 4

ภาพที่ 3.34 ผลงานวาดเส้นสีไม้สีสนาน 5

สรุปกระบวนการสร้างสรรค์

แนวทางการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน ได้มีกระบวนการสร้างสรรค์ตามขั้นตอน คือ กำหนดแนวความคิดในการสร้างสรรค์ เก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ จัดหมวดหมู่วิเคราะห์ ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ สังเคราะห์ข้อมูลที่เป็นต้นแบบสร้างสรรค์ และปฏิบัติตามขั้นตอนในการสร้างสรรค์แต่ละขั้นตอนอย่างละเอียด ซึ่งสรุปกระบวนการสร้างสรรค์ดังกล่าว ได้ดังนี้

1.แนวทางการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน

มีกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน ตามขั้นตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 กำหนดแนวความคิดในการสร้างสรรค์

แนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานเกิดจากการลงพื้นที่ในการสำรวจศิลปะพื้นบ้านอีสาน โดยเฉพาะด้านสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นพบว่า สิมหรือภาษากลางเรียกว่า โบสถ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของภาคอีสานที่มีลักษณะเด่นคือเป็นสิมขนาดเล็ก กะทัดรัดพอเหมาะสำหรับการประกอบสังฆกรรม มีการออกแบบที่เรียบง่าย และใช้วัสดุที่มีในท้องถิ่นซึ่งเป็นงานสถาปัตยกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงความเรียบง่าย สงบงาม ตามแบบวิถีของคนอีสาน แต่ในปัจจุบันสิมอีสานเหล่านี้ได้ถูกรื้อทิ้งไปตามกาลเวลา แต่บางส่วนก็โดนรื้อทำลายโดยฝีมือมนุษย์ เป็นที่น่าเสียดายหากไม่มีการอนุรักษ์เอาไว้ ดังนั้นผู้สร้างสรรค์จึงได้มีแนวคิดในการบันทึกสิมอีสานแบบโบราณไว้โดยการบันทึกด้วยภาพวาดลายเส้นเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาศิลปะพื้นถิ่นอีสานต่อไป

1.2 รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์

การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ ผู้สร้างสรรค์ได้ทำการศึกษาข้อมูลจากทั้งภาคเอกสารและภาคสนามโดยศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ โดยศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ศึกษาข้อมูลองค์ประกอบศิลป์ ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสุนทรียภาพ ศึกษาถึงรายละเอียดของการสร้างสรรค์ทุกขั้นตอน ศึกษาถึงองค์ความรู้เกี่ยวกับสิมอีสาน ศึกษาแนวทางในการสร้างสรรค์ของศิลปินที่มีประสบการณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานที่ใกล้เคียงกัน โดยได้แนวคิดด้านเนื้อหาเรื่องราว รูปแบบการจัดวาง เทคนิควิธีการในการสร้างสรรค์ผลงาน จากอาจารย์ชูลุด นิมเสมอ อาจารย์ไพโรจน์ สโมสร และ อาจารย์ศุภวัตร ทองละมุล ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเทคนิคการสร้างสรรค์ผลงานของทั้งสามท่านและนำมาประยุกต์ ดัดแปลง และเพิ่มเติมในบางส่วนให้มีความแตกต่างและเกิดรูปแบบเฉพาะตนในการสร้างสรรค์ผลงาน

1.3 วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์

การวิเคราะห์ข้อมูลจากทั้งภาคเอกสารและภาคสนาม นำข้อมูลทั้งหมดมาจัดกลุ่มคัดเลือกสิมที่มีลักษณะเด่นสามารถสะท้อนความเป็นสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นได้อย่างสมบูรณ์ที่สุด นำไปสู่การวิเคราะห์ให้เห็นรูปแบบของสิมอีสานแบบโบราณที่ยังคงมีอยู่ในแผ่นดินอีสาน เพื่อให้สะท้อนถึงเนื้อหาที่แสดงออกถึงแนวคิดที่เรียบง่าย สมถะ และสงบสุข ผ่านการแสดงออกผ่านผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน เป็นการถอดให้เห็น

สัญลักษณ์ที่แฝงแนวคิดที่อยู่ในพุทธศาสนาผ่านสัญลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น จากรูปทรงของสิมอีสาน จากนั้นได้วิเคราะห์คุณค่าทางด้านรูปทรงคือการนำเอาส่วนประกอบทางศิลปะมาสร้างเป็นภาพ นำเสนอรูปร่าง รูปทรง สีเส้น โดยการจัดวางตามหลักองค์ประกอบศิลป์เพื่อให้เกิดเอกภาพ มีความสมดุล ความกลมกลืน การเน้นเพื่อให้เกิดจุดเด่น เป็นการแสดงถึงความสามารถเฉพาะตัวในการจัดภาพให้เกิดความลงตัว และความสวยงาม

1.4 สังเคราะห์ข้อมูลที่นำมาสร้างสรรค์

การสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อเป็นฐานข้อมูลที่จะนำไปใช้ในการทำภาพร่างผลงานโดยมีการสังเคราะห์ข้อมูลในส่วนของเนื้อหาเรื่องราวและการสังเคราะห์ข้อมูลด้านรูปแบบ และการสังเคราะห์ข้อมูลด้านเทคนิค กลวิธี โดยการคัดสรรรูปทรง ลวดลาย โครงสร้าง วัสดุ ของสิมอีสานที่สามารถสะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับ ความเรียบง่าย สงบ สมถะ และนำมาสร้างสรรค์รูปทรงขึ้นใหม่ตามทัศนะและจินตนาการของผู้สร้างสรรค์ โดยเลือกรูปทรงที่เรียบง่ายสื่อสารแนวคิดในการนำเสนอแบบตรงไปตรงมาไม่สลับซับซ้อน จากนั้นนำไปสู่กระบวนการและขั้นตอนในการสร้างสรรค์งานตามเทคนิควิธีการต่าง ๆ ทางการวาดเส้น จัดวางรูปทรง ลวดลาย พื้นผิว สีเส้น ตามหลักองค์ประกอบศิลป์ให้ผลงานเกิดเอกภาพทั้งเนื้อหา รูปแบบและเทคนิคกลวิธีนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน

1.5 ขั้นตอนในการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน

ขั้นตอนในการสร้างสรรค์ผลงานแนวคิดแรกเกิดจากความประทับใจในรูปทรง โครงสร้าง วัสดุของสิมอีสาน จากนั้นจึงนำเอาข้อมูลทั้งภาคเอกสารและภาคสนามมาจัดกระทำข้อมูล วิเคราะห์องค์ประกอบถอดอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของสิมอีสาน และนำไปสู่การออกแบบภาพร่างด้วยดินสอบนกระดาษ คัดเลือกแบบที่มีเอกภาพทั้งรูปทรงและแนวคิดเรื่อง สิมอีสาน จากนั้นก็เลือกวัสดุและอุปกรณ์ในการขยายตามแบบร่างลงบนกระดาษด้วยเทคนิคการวาดเส้นด้วย หมึกจีน ดินสอ แท่งถ่านชาร์โคล เกรยอง และสุดท้ายคือขั้นตอนการเก็บรายละเอียดของผลงานให้สมบูรณ์

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การสร้างสรรคผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแนวทางในการสร้างสรรคผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน 2) เพื่อสร้างสรรคผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน 3) เพื่อศึกษาสุนทรียภาพในผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน ได้ผ่านกระบวนการสร้างสรรคตามขั้นตอนต่าง ๆ โดยมี การวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ ประกอบไปด้วย การศึกษาแนวความคิดในการสร้างสรรค การรวบรวมข้อมูลในการสร้างสรรค การวิเคราะห์ข้อมูล การสังเคราะห์ข้อมูล และขั้นตอนในการสร้างสรรค เป็นผลงานที่เสร็จสมบูรณ์ จำนวน 5 ชิ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ในประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. แนวทางการสร้างสรรคผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน
2. ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน
3. สุนทรียภาพในผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน

1.แนวทางการสร้างสรรคผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน

มีแนวทางในการสร้างสรรคผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน ตามขั้นตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 กำหนดแนวความคิดในการสร้างสรรค

แนวความคิดในการสร้างสรรคผลงานเกิดจากการลงพื้นที่ในการสำรวจศิลปะพื้นบ้านอีสานโดยเฉพาะด้านสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นพบว่า สิมหรือภาษากลางเรียกว่า โบสถ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของภาคอีสานที่มีลักษณะเด่นคือเป็นสิมขนาดเล็ก กะทัดรัดพอเหมาะสำหรับการประกอบสังฆกรรม มีการออกแบบที่เรียบง่ายและใช้วัสดุที่มีในท้องถิ่นซึ่งเป็นงานสถาปัตยกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงความเรียบง่าย สงบงาม ตามแบบวิถีของคนอีสาน แต่ในปัจจุบันสิมอีสานเหล่านี้ได้ถูกรื้อพังทลายไปตามกาลเวลา แต่บางส่วนก็โดนรื้อทำลายโดยฝีมือมนุษย์ เป็นที่น่าเสียดายหากไม่มีการอนุรักษ์เอาไว้ ดังนั้นผู้สร้างสรรคจึงได้มีแนวคิดในการบันทึกสิมอีสานแบบโบราณไว้โดยการบันทึกด้วยภาพวาดลายเส้นเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาศิลปะพื้นถิ่นอีสานต่อไป

1.2 รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค

การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค ผู้สร้างสรรคได้ทำการศึกษาข้อมูลจากทั้งภาคเอกสารและภาคสนามโดยศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค โดยศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรคผลงานวาดเส้น ศึกษาข้อมูลองค์ประกอบศิลป์ ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสุนทรียภาพ ศึกษาถึง

รายละเอียดของการสร้างสรรค์ทุกขั้นตอน ศึกษาถึงองค์ความรู้เกี่ยวกับลิมอีसान ศึกษาแนวทางในการสร้างสรรค์ของศิลปินที่มีประสบการณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานที่ใกล้เคียงกัน โดยได้แนวทางด้านเนื้อหา เรื่องราว รูปแบบการจัดวาง จากอาจารย์ชูลูด นิ้มเสมอ อาจารย์ไพโรจน์ สโมสร และ อาจารย์ศุภวัตร ทองละมุล ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเทคนิคการสร้างสรรคผลงานของทั้งสามท่านและนำมาประยุกต์ ดัดแปลง และเพิ่มเติมในบางส่วนให้มีความแตกต่างและเกิดรูปแบบเฉพาะตนในการสร้างสรรค์ผลงาน

1.3 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์

เนื้อหาที่แสดงออกในผลงานวาดเส้น ชุด ลิมอีसान เป็นการสร้างสัญลักษณ์ขึ้นมาจากรูปทรงของลิมอีसान จากนั้นได้วิเคราะห์คุณค่าทางด้านรูปทรงคือการนำเอาส่วนประกอบทางศิลปะมาสร้างเป็นภาพ นำเสนอรูปร่าง รูปทรง สีเส้น โดยการจัดวางตามหลักองค์ประกอบศิลป์เพื่อให้เกิดเอกภาพ มีความสมดุล ความกลมกลืน การเน้นเพื่อให้เกิดจุดเด่น เป็นการแสดงถึงความสามารถเฉพาะตัวในการจัดภาพให้เกิดความลงตัวและความสวยงาม

1.4 สังเคราะห์ข้อมูลที่นำมาสร้างสรรค์

การสังเคราะห์ข้อมูลในส่วนของเนื้อหาเรื่องราวและการสังเคราะห์รูปทรงของลิมอีसान โดยการคัดสรรรูปทรงที่สามารถสะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับ ความเรียบง่าย สงบ สมถะ และตัดทอนรูปทรง ออกแบบสร้างสรรค์รูปทรงขึ้นใหม่ตามทัศนะและจินตนาการของผู้สร้างสรรค์ โดยเลือกรูปทรงที่เรียบง่ายสื่อสารแนวคิดในการนำเสนอแบบตรงไปตรงมาไม่สลับซับซ้อน จากนั้นนำไปสู่กระบวนการและขั้นตอนในการสร้างสรรค์งานตามเทคนิควิธีการต่าง ๆ ทางการวาดเส้น จัดวางรูปทรง ลวดลาย พื้นผิว สีเส้น ตามหลักองค์ประกอบศิลป์ให้ผลงานเกิดเอกภาพ เป็นการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด ลิมอีसान

1.5 ขั้นตอนในการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด ลิมอีसान

ขั้นตอนในการสร้างสรรค์ผลงานมีรายละเอียดดังนี้

1.5.1 การเตรียมวัสดุอุปกรณ์เป็นส่วนสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด ลิมอีसान วัสดุอุปกรณ์ประกอบด้วย กระดาษ ดินสอ แท่งถ่านชาร์โคล เกรยอง หมึกจีน ยางลบ ไม้ กระดาษรองเขียน คลิปหนีบกระดาษ คัตเตอร์ พู่กัน

1.5.2 ขั้นตอนการร่างภาพต้นแบบในการสร้างสรรค์ กำหนดแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยได้รับแรงบันดาลใจรูปทรงจากภาพต้นแบบลิมอีसान ทั้งจากเอกสารและภาคสนาม จากนั้นจึงร่างภาพต้นแบบเพื่อหารูปทรงที่มีความลงตัวในทางองค์ประกอบศิลป์ โดยการร่างภาพลงบนกระดาษเพื่อจัดองค์ประกอบภาพให้เหมาะสม และสามารถสะท้อนแนวคิดตรงตามวัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์

1.5.3 ขั้นตอนการขยายภาพร่างด้วยดินสอลงบนกระดาษ นำข้อมูลที่ได้จากภาคเอกสารและภาคสนามมาจัดหมวดหมู่ วิเคราะห์แยกแยะหาเอกลักษณ์ที่เด่นชัดของลิมอีसान ที่แสดงเนื้อหาถึงความเรียบง่าย สงบงาม สมถะ แล้วคัดเลือกออกมาทำการร่างภาพ โดยร่างภาพต้นแบบบนกระดาษเพื่อจัดวางส่วนประกอบต่าง ๆ ของภาพให้เกิดความลงตัวและเหมาะสมตามหลักการจัดองค์ประกอบศิลป์

1.5.4 ขั้นตอนการเก็บรายละเอียดของผลงาน เมื่อทำการร่างภาพลงบนกระดาษเรียบร้อยแล้วตามภาพร่างต้นแบบ จากนั้นจึงทำการเช็คความถูกต้องของสัดส่วนของรูปทรงในภาพ การวางตำแหน่งของประธานในภาพ โดยผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดให้สิมอีसानเป็นประธานของภาพ กำหนดให้มีขนาดสัดส่วนใหญ่ที่สุดในภาพ และวางองค์ประกอบอื่นๆที่ช่วยส่งเสริมให้เนื้อหาของภาพมีความสมบูรณ์ของเนื้อหามากขึ้น เมื่อองค์ประกอบของการจัดวางภาพเหมาะสมลงตัว ขั้นตอนต่อมาคือการเก็บรายละเอียดของภาพ โดยจะต้องทำให้ประธานของภาพคือสิมอีसानมีความโดดเด่น โดยการเน้นน้ำหนักให้มีความเข้มมากกว่าพื้นหลังที่เป็นทิวของต้นไม้ เก็บรายละเอียดในส่วนของพื้นผิววัสดุ ลวดลาย ที่ปรากฏในสิมอีसान กำหนดแสงเงาที่ตกกระทบสิมอีसानและบริเวณโดยรอบให้ชัดเจน และตรวจสอบภาพรวมทั้งหมดให้เกิดเอกภาพทั้งภาพทั้งรูปทรงและเนื้อหา

2. ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีसान

ผลงานวาดเส้นสร้างสรรค์ทั้งหมดมีจำนวน 5 ชิ้น ซึ่งได้แบ่งหัวข้อในการวิเคราะห์ผลงานแยกออกเป็นส่วนต่าง ๆ คือ วิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์รูปแบบและองค์ประกอบศิลป์ ประกอบด้วย ทศนธาตุและหลักการทัศนศิลป์ วิเคราะห์เทคนิคและวิธีการสร้างสรรค์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 วิเคราะห์ผลงานวาดเส้น ชุดที่ 1

2.1.1 วิเคราะห์เนื้อหา ในผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีसान 1 ผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดเนื้อหาของภาพที่แสดงออกโดยมีแนวคิดมาจากการลงพื้นที่สำรวจแหล่งสถาปัตยกรรมอีสาน โดยเฉพาะในส่วนของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่มีอัตลักษณ์เฉพาะความเป็นอีสาน นั่นก็คือ สิมอีसान จากการสำรวจพบว่าในปัจจุบันสิมอีसानที่เป็นแบบโบราณดั้งเดิมนั้นเริ่ม ผุพัง สูญหาย ไปเกือบหมด แต่ก็ยังโชคดีที่ยังพอมีให้ได้ศึกษาอยู่จำนวนเล็กน้อย จากปัญหาดังกล่าวจึงทำให้ผู้สร้างสรรค์เกิดแนวคิดว่าจะทำอย่างไรจึงจะทำให้สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นรูปแบบนี้ยังคงอยู่คู่แผ่นดินอีสาน เพื่อเป็นข้อมูลให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาและภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่ได้สร้างไว้คู่แผ่นดินอีสาน จึงทำให้ผู้สร้างสรรค์เกิดแนวคิดในการบันทึกสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นประเภทสิมอีसानไว้ในรูปแบบของงานวาดเส้น ผ่านเครื่องมือวัสดุ อุปกรณ์ที่ผู้สร้างสรรค์ได้นำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยแสดงแนวคิดผ่านรูปทรง โครงสร้าง ลวดลาย ที่ปรากฏอยู่ในสิมแบบโบราณทั้งสิมแบบโปร่งและสิมแบบทึบ โดยมีแนวคิดจะสะท้อนเนื้อหาเกี่ยวกับความเรียบง่าย ความสงบ ความสมถะ ที่แผงนัยยะผ่านรูปทรงของสิมอีसान ซึ่งเป็นการโยงให้เห็นถึงแนวคิดทางพุทธศาสนาที่อยู่ในวิถีชีวิตของผู้คนในภาคอีสานที่มีการดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย สงบ และสมถะ เช่นเดียวกับกับรูปทรงของสิมอีसान

2.1.2 วิเคราะห์รูปแบบและองค์ประกอบศิลป์ในผลงานวาดเส้น สิมอีसान 1 ในส่วนที่จะนำมาวิเคราะห์ประกอบด้วย ทศนธาตุและหลักการทัศนศิลป์

2.1.2.1 ทศนธาตุในผลงานวาดเส้น สิมอีसान 1 ประกอบด้วย ทศนธาตุเรื่องจุด ผู้สร้างสรรค์ใช้เทคนิคในการวาดจุดด้วยหมึกจีนโดยใช้พู่กันที่มีหลากหลายขนาด โดยใช้พู่กันที่มีขนาด

เล็กๆในการสร้างจุดขึ้นมา โดยจะปรากฏทัศนธาตุของจุดตามพื้นที่ของผนังสีม ไม้ พื้นดิน โดยใช้จุดเป็นการสร้างค่าน้ำหนักในผลงานและเป็นการสร้างพื้นผิวเลียนแบบพื้นผิวจริงของวัตถุที่วาดขึ้น โดยปรากฏมีจุดทั้งระยะหน้า ระยะกลางและระยะไกลในภาพเขียน และบางพื้นที่ได้สร้างจุดขึ้นมาจากวัสดุในการวาดภาพชนิดอื่นๆ เช่น เกรยอง ดินสอ และแท่งถ่านชาร์โคล มาช่วยเติมเต็มในพื้นที่ต่างๆในภาพ ทัศนธาตุเรื่องเส้น ในผลงานวาดเส้นชิ้นที่ 1 ผู้สร้างสรรค์ได้ใช้เส้นที่มีความหลากหลาย ทั้งในเรื่องของทิศทางของเส้น ขนาดของเส้นมาใช้งาน โดยการใช้พู่กันจุ่มหมึกจีน เกรยอง ดินสอ ในการสร้างงาน โดยปรากฏลักษณะของเส้นที่หลากหลาย ประกอบด้วยเส้นตรงของเสารับปีกนกของสิมอีสาน เส้นของต้นตาลที่อยู่ด้านหลัง เส้นนอนที่เป็นเส้นของฐานของพื้นสีม เส้นนอนของเส้นหลังคา เส้นเฉียงที่เป็นลักษณะของเส้นหญ้าที่แสดงความพลิ้วไหวของการเคลื่อนที่ ทัศนธาตุเรื่อง พื้นผิวในผลงาน เป็นการสร้างพื้นผิวที่เลียนแบบจากธรรมชาติที่เป็นของจริง โดยเทคนิคการจุ่มหมึกจีนแบบหมาดๆและสร้างพื้นผิวลงบนกระดาษรองรับทำให้เหมือนกับผนังปูนเก่าของผนังสีม และใช้เกรยองทำพื้นผิวให้มีน้ำหนักที่เข้มข้น ทัศนธาตุเรื่องที่ว่าง จะทำให้ผลงานดูโล่งไม่อึดอัดหรือแน่นจนเกินไป ที่ว่างที่ปรากฏคือที่ว่างบริเวณรอบๆสิม บริเวณท้องฟ้า และพื้นดินด้านหน้าของสิมซึ่งในบางส่วนผู้สร้างสรรค์ได้ตัดทอนต้นไม้ ออกไปเพื่อสร้างพื้นที่ว่างขึ้นใหม่ในผลงาน โดยเฉพาะในส่วนของระยะหน้าที่ไม่มีรูปทรงใดๆของวัตถุ เพื่อให้เกิดพื้นที่ว่างขึ้นในผลงาน ทัศนธาตุเรื่องรูปทรง ในผลงานชิ้นนี้มีทั้งรูปทรงที่มนุษย์สร้างขึ้นคือสิมอีสาน และรูปทรงในธรรมชาติ คือ ต้นไม้ ใบหญ้า ภาพรวมในผลงานชิ้นที่ 1 การใช้ทัศนธาตุมีความลงตัวและสมบูรณ์มีลักษณะเด่นในการใช้น้ำหนักแสงเงาที่ชัดเจนในผลงาน จึงทำให้ผลงานสามารถแสดงออกถึงแนวคิดที่ต้องการนำเสนอได้

ภาพที่ 4.1 สิมอีสาน 1

เทคนิค วาดเส้น

ขนาด 56 x 76 เซนติเมตร

2.1.2.2 หลักการทัศนศิลป์ ในการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน 1

ประกอบไปด้วย คุณภาพหรือความสมดุลในการจัดภาพในผลงานวาดเส้นชุดนี้ใช้การจัดคุณภาพแบบ อสมมาตรหรือเรียกว่าแบบสองข้างไม่เท่ากันเพราะจะทำให้ภาพเกิดการเคลื่อนไหวและมีความน่าสนใจ ในการจัดวางภาพ โดยจะวางตำแหน่งของประธานในภาพคือสิมอีสานไว้ตำแหน่งตรงกลางภาพ โดยใช้ รูปทรงอื่นๆ เช่น ต้นตาล กำแพง ในการถ่วงน้ำหนักในภาพให้เกิดความสมดุลกันทั้งด้านซ้ายและ ด้านขวาของภาพ ความกลมกลืนที่ปรากฏในผลงานเป็นความกลมกลืนในเรื่องของการใช้สีที่เป็นการ ควบคุมโทนเป็นแบบโมโนโครม (Monochrom) คือการใช้สีให้กลมกลืนกันด้วยสีขาวดำและสร้างความ กลมกลืนด้วยการใช้เส้นที่มีลักษณะและทิศทางของเส้นที่ใกล้เคียงกันเพื่อให้ภาพเกิดความกลมกลืนกัน จึงหะและการเคลื่อนไหวในผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน 1 เกิดจากการวางตำแหน่งของรูปทรงหลัก ในภาพคือสิมอีสานให้อยู่ในตำแหน่งตรงกลางของภาพและด้านหน้าของสิมหันเฉียงออกไปทางด้านขวา เล็กน้อย ด้านหลังของภาพคือทิวของต้นไม้และต้นตาล โดยวางจังหวะให้สอดคล้องสัมพันธ์กันทั้งภาพ และใช้เส้นที่เกิดจากการปาดป้ายพู่กันให้เป็นเส้นที่วัดไปมาเพื่อให้ภาพมีความเคลื่อนไหว ขนาด สัดส่วนของรูปทรงในผลงานผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดให้ขนาดของรูปทรงของสิมซึ่งเป็นรูปทรงหลักใน ผลงาน มีขนาดสัดส่วนที่ใหญ่ที่สุดในภาพเป็นประธานของภาพ และให้มีรูปทรงอื่นๆลดหลั่นขนาดกันลง ไป เพื่อให้ภาพเกิดมิติที่ลึกเป็นการสร้างมิติในภาพให้เห็นมิติ ทั้งระยะใกล้ ระยะกลางและระยะไกล ความหลากหลายของการใช้รูปทรงทั้งรูปทรงในธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ชนิดต่างๆ ต้นหญ้า และรูปทรงที่ มนุษย์สร้างขึ้น คือ สิมอีสาน นำมาจัดวางองค์ประกอบรวมกัน ซึ่งการจัดภาพโดยใช้หลักการทาง ทัศนศิลป์ที่เหมาะสมและลงตัว การวางตำแหน่งของรูปทรงในภาพให้เกิดความงาม เพื่อสะท้อนแนวคิด ที่ต้องการแสดงออกทั้งรูปแบบและเนื้อหาที่สมบูรณ์ของผลงาน

ภาพที่ 4.2 รายละเอียดของผลงานสิมอีสาน 1

เทคนิค วาดเส้น

ขนาด 56 x 76 เซนติเมตร

2.1.3 วิเคราะห์เทคนิคและวิธีการสร้างสรรค์

ด้านเทคนิควิธีการสร้างสรรค์ ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน 1 ผู้สร้างสรรค์ใช้เทคนิคการวาดเส้น ด้วยหมึกจีน ดินสอ แท่งถ่านชาร์โคล เกรยอง มาผสมผสานกัน โดยผู้สร้างสรรค์ได้ใช้เทคนิคในการวาดเส้นที่หลากหลายทั้งการวาดหมึกจีนด้วยพู่กัน หรือใช้ไม้ไผ่ปลายแหลมในการลากเส้นให้เกิดรูปทรงที่ต้องการแสดงออก โดยวาดเส้นต้นตาลและต้นไม้ด้วยพู่กัน โดยคุณสมบัติของหมึกจีนสามารถแสดงออกได้ทั้งการวาดเส้นแบบเปียกชุ่มแน่นทึบ และการสร้างเป็นเส้นและพื้นผิวที่แสดงความขรุขระของพื้นผิวได้ในคราวเดียวกัน ใช้เทคนิคการวาดด้วยเกรยอง ในส่วนของเงาของภาพ เส้นที่เกิดขึ้นจากเกรยองจะเด็ดขาด แม่นยำ โดยใช้กรรมวิธีการปาดเกรยองให้มีขอบเส้นที่คมชัด และเป็นวัสดุที่เพิ่มน้ำหนักให้ภาพมีน้ำหนักที่เข้มข้น ใช้แท่งถ่านชาร์โคลในการสร้างน้ำหนักแสงเงาในภาพให้ผลงานเกิดความนุ่มนวลและมีความกลมกลืนกัน

ภาพที่ 4.3 รายละเอียดของผลงานสิมอีสาน 1

เทคนิค วาดเส้น

ขนาด 56 x 76 เซนติเมตร

ภาพที่ 4.4 รายละเอียดของผลงานสมิอีสาน 1

เทคนิค วาดเส้น

ขนาด 56 x 76 เซนติเมตร

2.2 วิเคราะห์ผลงานวาดเส้น ชุดที่ 2

2.2.1 วิเคราะห์เนื้อหา ในผลงานวาดเส้น ชุด สมิอีสาน 2 ผู้สร้างสรรค์ได้

กำหนดเนื้อหาของภาพที่แสดงออกโดยมีแนวคิดมาจากการลงพื้นที่สำรวจแหล่งสถาปัตยกรรมอีสาน โดยเฉพาะในส่วนของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่มีอัตลักษณ์เฉพาะความเป็นอีสาน นั่นก็คือ สมิอีสาน จากการสำรวจพบว่าในปัจจุบันสมิอีสานที่เป็นแบบโบราณดั้งเดิมนั้นเริ่ม ฝุพัง สูญหาย ไปเกือบหมด แต่ก็ยังโชคดีที่ยังพอมีให้ได้ศึกษาอยู่จำนวนเล็กน้อย จากปัญหาดังกล่าวจึงทำให้ผู้สร้างสรรค์เกิดแนวคิดว่าจะทำอย่างไรจึงจะทำให้สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นรูปแบบนี้ยังคงอยู่คู่แผ่นดินอีสานเพื่อเป็นข้อมูลให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาและภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่ได้สร้างไว้คู่แผ่นดินอีสาน จึงทำให้ผู้สร้างสรรค์เกิดแนวคิดในการบันทึกสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นประเภทสมิอีสานไว้ในรูปแบบของงานวาดเส้น ผ่านเครื่องมือวัสดุ อุปกรณ์ที่ผู้สร้างสรรค์ได้นำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยแสดงแนวคิดผ่านรูปทรง โครงสร้าง ลวดลาย ที่ปรากฏอยู่ในสมิแบบโบราณทั้งสมิแบบโปร่งและสมิแบบทึบ โดยมีแนวคิดจะสะท้อนเนื้อหาเกี่ยวกับความเรียบง่าย ความสงบ ความสมถะ ที่แผงนัยยะผ่านรูปทรงของสมิอีสาน ซึ่งเป็นการโยงให้เห็นถึงแนวคิดทางพุทธศาสนาที่อยู่ในวิถีชีวิตของผู้คนในภาคอีสานที่มีการดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย สงบ และสมถะ เช่นเดียวกันกับรูปทรงของสมิอีสาน

2.2.2 วิเคราะห์รูปแบบและองค์ประกอบศิลป์ในผลงานวาดเส้น สิมอีสาน 2 ในส่วนที่จะนำมาวิเคราะห์ประกอบด้วย ทิศนธาตุและหลักการทัศนศิลป์

2.2.2.1 ทิศนธาตุเรื่องจุด ในผลงานวาดเส้น สิมอีสาน 2 ประกอบด้วย ทิศนธาตุเรื่องจุด ผู้สร้างสรรค์ใช้เทคนิคในการวาดจุดด้วยหมึกจีนโดยใช้พู่กันที่มีหลากหลายขนาด โดยใช้พู่กันที่มีขนาดเล็กๆ ในการสร้างจุดขึ้นมา โดยจะปรากฏทิศนธาตุของจุดตามพื้นที่ของผนังสิม ใบไม้ พื้นดิน โดยใช้จุดเป็นการสร้างค่าน้ำหนักในผลงานและเป็นการสร้างพื้นผิวเลียนแบบพื้นผิวจริงของวัตถุที่วาดขึ้น โดยปรากฏมีจุดทั้งระยะหน้าคือพื้นที่ที่เป็นกำแพงวัดที่กำลังซ่อมแซมรูปทรงขององค์พระธาตุ ในบริเวณของผ้าที่คลุมองค์พระธาตุอยู่ ก็ได้สร้างจุดเน้นให้เห็นรายละเอียดของระยะหน้า ระยะกลาง และระยะไกลในภาพเขียน และบางพื้นที่ได้สร้างจุดขึ้นมาจากวัสดุในการวาดภาพชนิดอื่นๆ เช่น เกรยอง ดินสอ และแท่งถ่านชาร์โคล มาช่วยเติมเต็มในพื้นที่ต่างๆ ในภาพ ทิศนธาตุเรื่องเส้น ในผลงานวาดเส้นชิ้นที่ 2 ผู้สร้างสรรค์ได้ใช้เส้นที่มีความหลากหลาย ทั้งในเรื่องของทิศทางของเส้น ขนาดของเส้นมาใช้งาน โดยการใช้พู่กันจุ่มหมึกจีน เกรยอง ดินสอ ในการสร้างงาน โดยปรากฏลักษณะของเส้นที่หลากหลาย ประกอบด้วยเส้นตรงของเสาอาคาร เส้นของลำไม้ไผ่ที่นำมาเป็นโครงสร้างของนั่งร้าน และมีการใช้เส้นนอนที่เป็นเส้นแนวกำแพงของวัด และทิศทางของเส้นที่มีความหลากหลายทำให้ผลงานดูสนุกขึ้น ทิศนธาตุเรื่อง พื้นผิวในผลงาน เป็นการสร้างพื้นผิวที่เลียนแบบจากธรรมชาติที่เป็นของจริง โดยเทคนิคการจุ่มหมึกจีนแบบหมาดๆ และสร้างพื้นผิวลงบนระนาบรองรับทำให้เหมือนกับผนังปูนเก่าของผนังสิม และใช้เกรยองทำพื้นผิวให้มีน้ำหนักที่เข้มข้น ทิศนธาตุเรื่อง ที่ว่าง จะทำให้ผลงานดูโล่งไม่อึดอัดหรือแน่นจนเกินไป ที่ว่างที่ปรากฏคือที่ว่างบริเวณรอบๆ สิม บริเวณท้องฟ้า และพื้นดินด้านหน้าของสิม ทิศนธาตุเรื่องรูปทรง ในผลงานชิ้นนี้มีทั้งรูปทรงที่มนุษย์สร้างขึ้นคือสิมอีสาน และรูปทรงในธรรมชาติ คือ ต้นไม้ ใบหญ้า ซึ่งในผลงานชิ้นที่ 2 นี้ จะปรากฏมีรูปทรงของวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้นมากกว่ารูปทรงในธรรมชาติ ภาพรวมในผลงานชิ้นที่ 2 การใช้ทิศนธาตุมีความลงตัวและสมบูรณ์มีลักษณะเด่นในการใช้เส้นที่หลากหลาย องค์ประกอบมีความแน่นมากขึ้น จึงทำให้ผลงานสามารถแสดงออกถึงแนวคิดที่ต้องการนำเสนอได้

ภาพที่ 4.5 สิมอีสาน 2

เทคนิค วาดเส้น

ขนาด 56 x 76 เซนติเมตร

2.2.2.2 หลักการทัศนศิลป์ ในการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน 2

ประกอบไปด้วย ดุลยภาพหรือความสมดุลในการจัดภาพในผลงานวาดเส้นชุดนี้ใช้การจัดดุลยภาพแบบอสมมาตรหรือเรียกว่าแบบสองข้างไม่เท่ากันเพราะจะทำให้ภาพเกิดการเคลื่อนไหวและมีความน่าสนใจในการจัดวางภาพ โดยจะวางตำแหน่งของประธานในภาพคือสิมอีสานไว้เอียงไปทางด้านขวาแต่จะไม่วางไว้ตำแหน่งตรงกลางภาพ โดยใช้รูปทรงอื่นๆในการถ่วงน้ำหนักในภาพให้เกิดความสมดุลกัน โดยในระยะหน้าในด้านของภาพจะวางตำแหน่งของพระธาตุที่คลุมด้วยผ้า และมีโครงสร้างของไม้ไผ่ที่เป็นนั่งร้าน อยู่ในตำแหน่งที่ช่วยถ่วงน้ำหนักกับกลุ่มต้นไม้ในด้านซ้ายของภาพ จึงทำให้ภาพมีความสมดุลกัน ความกลมกลืนที่ปรากฏในผลงานเป็นความกลมกลืนในเรื่องของการใช้สีที่เป็นการควบคุมโทนเป็นแบบโมโนโครม (Monochrom) คือการใช้สีให้กลมกลืนกันด้วยสีชาวดำ มีการเพิ่มน้ำหนักอ่อนแก่ของสี ด้วยการเน้นให้มีสีที่เข้มและปล่อยให้มน้ำหนักบางเบาในที่ที่ต้องการให้มีแสงสว่างและสร้างความกลมกลืนด้วยการใช้เส้นที่มีลักษณะและทิศทางของเส้นที่ใกล้เคียงกันเพื่อให้ภาพเกิดความกลมกลืนกัน จังหวะและการเคลื่อนไหวในผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน 2 เกิดจากการวางตำแหน่งของรูปทรงหลักในภาพคือสิมอีสานไม้ให้อยู่ในตำแหน่งตรงกลางของภาพ แต่ให้มีลักษณะเอียงไปทางใดทางหนึ่งเพื่อให้จัดรูปทรงอื่นๆ เช่น กำแพงวัด รูปทรงพระธาตุ นั่งร้านไม้ไผ่ให้อยู่ในระยะหน้า และระยะหลังคือทิวของต้นไม้โดยวางจังหวะให้สอดคล้องสัมพันธ์กันทั้งภาพ และมีการใช้เส้นที่เกิดจากการปาดป้ายพู่กันให้เป็นเส้นที่ตัววัดไปมาเพื่อให้ภาพมีความเคลื่อนไหว ขนาดสัดส่วนของรูปทรงในผลงานผู้สร้างสรรค์ได้

กำหนดให้ขนาดของรูปทรงของลิมซึ่งเป็นรูปทรงหลักในผลงาน มีขนาดสัดส่วนที่ใหญ่ที่สุดในภาพเป็นประธานของภาพ และให้มีรูปทรงอื่นๆลดหลั่นขนาดกันลงไป ประกอบด้วยรูปทรงของพระธาตุที่ตั้งอยู่ด้านหน้าสุดของภาพ จึงทำให้ภาพเกิดมิติที่ลึกเป็นการสร้างมิติในภาพให้เห็นมิติ ทั้งระยะใกล้ ระยะกลางและระยะไกล การจัดภาพโดยใช้หลักการทางทัศนศิลป์ที่เหมาะสมและลงตัวเป็นการนำเอาประสบการณ์ทางศิลปะเข้ามาจัดการวางตำแหน่งของรูปทรงในภาพให้เกิดความงาม เพื่อสะท้อนแนวคิดที่ต้องการแสดงออกทั้งรูปแบบและเนื้อหาที่สมบูรณ์ของผลงาน

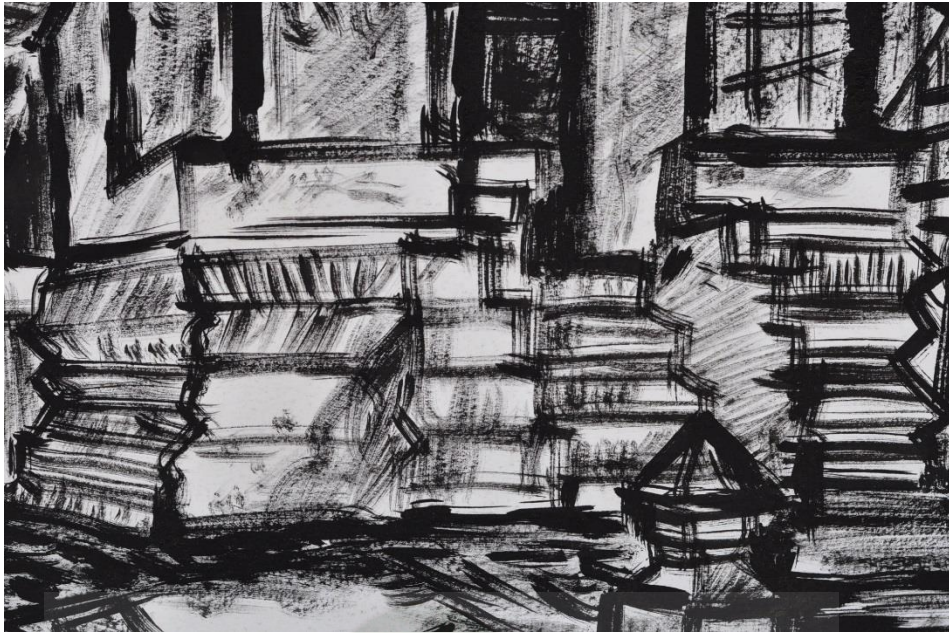
ภาพที่ 4.6 รายละเอียดของผลงานลิมอีสาน 2

เทคนิค วาดเส้น

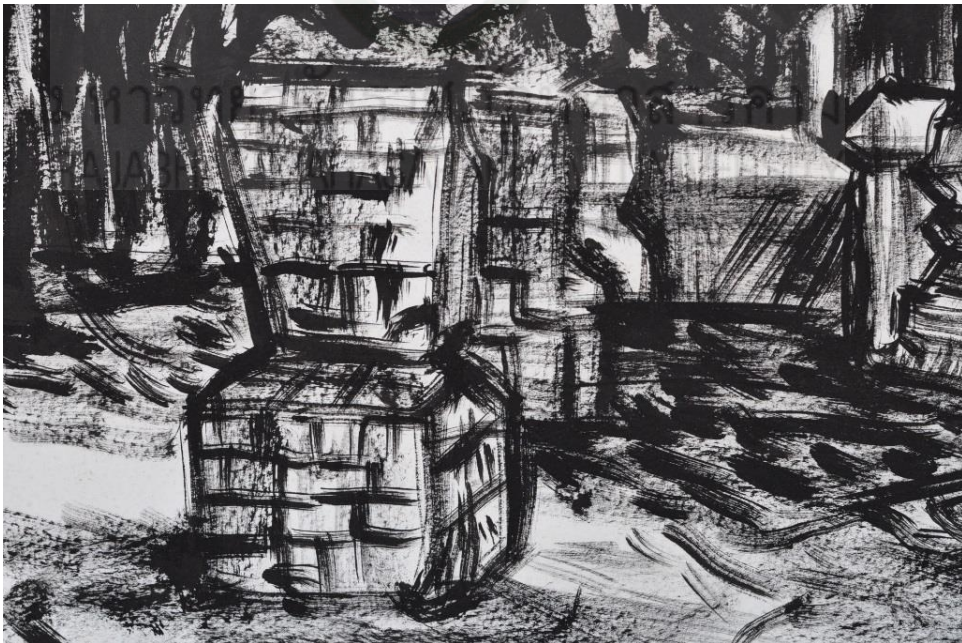
ขนาด 56 x 76 เซนติเมตร

2.2.3 วิเคราะห์เทคนิคและวิธีการสร้างสรรค์

ด้านเทคนิควิธีการสร้างสรรค์ ผลงานวาดเส้น ชุด ลิมอีสาน 2 ผู้สร้างสรรค์ใช้เทคนิคการวาดเส้น ด้วยหมึกจีน ดินสอ แท่งถ่านชาร์โคล เกรยอง มาผสมผสานกัน โดยผู้สร้างสรรค์ได้ใช้เทคนิคในการวาดเส้นที่หลากหลายทั้งการวาดหมึกจีนด้วยพู่กัน ในการลากเส้นให้เกิดรูปทรงที่ต้องการแสดงออก โดยคุณสมบัติของหมึกจีนสามารถแสดงออกได้ทั้งการวาดเส้นแบบเปียกชุ่มแน่นทึบ และการสร้างเป็นเส้นและพื้นผิวที่แสดงความแห้งและขรุขระได้ในคราวเดียวกัน และใช้เทคนิคการวาดด้วยเกรยอง เป็นวัสดุที่เป็นแท่งสี่เหลี่ยม มีความแข็งของวัสดุ เส้นที่เกิดขึ้นจะเด็ดขาด แม่นยำ ใช้กรรมวิธีการปาดเกรยองให้มีขอบเส้นที่คมชัด และเป็นวัสดุที่เพิ่มน้ำหนักให้ภาพมีน้ำหนักที่เข้มข้น ส่วนแท่งถ่านชาร์โคลจะช่วยสร้างน้ำหนักของภาพให้ดูเบา นุ่มนวล ช่วยสร้างบรรยากาศของภาพให้ดูอ่อนโยน ทำให้ภาพวาดดูสงบและสวยงาม

ภาพที่ 4.7 รายละเอียดของผลงานสิมอีสาน 2
เทคนิค วาดเส้น
ขนาด 56 x 76 เซนติเมตร

ภาพที่ 4.8 รายละเอียดของผลงานสิมอีสาน 2
เทคนิค วาดเส้น
ขนาด 56 x 76 เซนติเมตร

2.3 วิเคราะห์ผลงานวาดเส้น ชุดที่ 3

2.3.1 วิเคราะห์เนื้อหา ด้านเนื้อหา ในผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน 3 ผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดเนื้อหาของภาพที่แสดงออกโดยมีแนวคิดมาจากการลงพื้นที่สำรวจแหล่งสถาปัตยกรรมอีสาน โดยเฉพาะในส่วนของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่มีอัตลักษณ์เฉพาะความเป็นอีสาน นั่นก็คือ สิมอีสาน จากการสำรวจพบว่าในปัจจุบันสิมอีสานที่เป็นแบบโบราณดั้งเดิมนั้นเริ่ม ผุพัง สูญหาย ไปเกือบหมด แต่ก็ยังโชคดีที่ยังพอมีให้ได้ศึกษาอยู่จำนวนเล็กน้อย จากปัญหาดังกล่าวจึงทำให้ผู้สร้างสรรค์เกิดแนวคิดว่าจะทำอย่างไรจึงจะทำให้สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นรูปแบบนี้ยังคงอยู่คู่แผ่นดินอีสานเพื่อเป็นข้อมูลให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาและภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่ได้สร้างไว้คู่แผ่นดินอีสาน จึงทำให้ผู้สร้างสรรค์เกิดแนวคิดในการบันทึกสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นประเภทสิมอีสานไว้ในรูปแบบของงานวาดเส้น ผ่านเครื่องมือวัสดุ อุปกรณ์ที่ผู้สร้างสรรค์ได้นำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยแสดงแนวคิดผ่านรูปทรง โครงสร้าง ลวดลาย ที่ปรากฏอยู่ในสิมแบบโบราณทั้งสิมแบบโปร่งและสิมแบบทึบ โดยมีแนวคิดจะสะท้อนเนื้อหาเกี่ยวกับความเรียบง่าย ความสงบ ความสมถะ ที่แฝงนัยยะผ่านรูปทรงของสิมอีสาน ซึ่งเป็นการโยนให้เห็นถึงแนวคิดทางพุทธศาสนาที่อยู่ในวิถีชีวิตของผู้คนในภาคอีสานที่มีการดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย สงบ และสมถะ เช่นเดียวกับกับรูปทรงของสิมอีสาน

2.3.2 วิเคราะห์รูปแบบและองค์ประกอบศิลป์ ในผลงานวาดเส้น สิมอีสาน 3 ในส่วนที่จะนำมาวิเคราะห์ประกอบด้วย ทศนธาตุและหลักการทัศนศิลป์

2.3.2.1 ทศนธาตุในผลงานวาดเส้น สิมอีสาน 3 ประกอบด้วย ทศนธาตุเรื่องจุด ผู้สร้างสรรค์ใช้เทคนิคในการวาดจุดด้วยหมึกจีนโดยใช้พู่กันที่มีหลากหลายขนาด โดยใช้พู่กันที่มีขนาดเล็กๆ ในการสร้างจุดขึ้นมา โดยจะปรากฏทศนธาตุของจุดตามพื้นที่ของผนังสิม หลังคาที่เป็นสังกะสีของสิม ใบไม้ พื้นดิน โดยใช้จุดเป็นการสร้างค่าน้ำหนักในผลงานและเป็นการสร้างพื้นผิวเลียนแบบพื้นผิวจริงของวัตถุที่วาดขึ้น โดยปรากฏมีจุดทั้งระยะหน้า ระยะกลางและระยะไกลในภาพเขียน และบางพื้นที่ได้สร้างจุดขึ้นมาจากวัสดุในการวาดภาพชนิดอื่นๆ เช่น เกรยอง ดินสอ และแท่งถ่านชาร์โคล มาช่วยเติมเต็มในพื้นที่ต่างๆ ในภาพ ทศนธาตุเรื่องเส้น ในผลงานวาดเส้นชุดที่ 3 ผู้สร้างสรรค์ได้ใช้เส้นที่มีความหลากหลาย ทั้งในเรื่องของทิศทางของเส้น ขนาดของเส้นมาใช้งาน โดยการใช้พู่กันจุ่มหมึกจีน เกรยอง ดินสอ ในการสร้างงาน โดยปรากฏลักษณะของเส้นที่หลากหลาย ประกอบด้วยเส้นตรงของเสาของสิมอีสาน เส้นของต้นมะพร้าวที่อยู่ด้านหลัง เส้นนอนที่เป็นเส้นของฐานของพื้นสิม เส้นเฉียงของเส้นหลังคา เส้นเฉียงที่เป็นลักษณะของเส้นหญ้าที่แสดงความพลิ้วไหวของการเคลื่อนที่ ทศนธาตุเรื่อง พื้นผิวในผลงาน เป็นการสร้างพื้นผิวที่เลียนแบบจากธรรมชาติที่เป็นของจริง โดยเทคนิคการจุ่มหมึกจีนแบบหมาดๆ และสร้างพื้นผิวลงบนกระดาษรองรับทำให้เหมือนกับผนังปูนเก่าของผนังสิม และใช้เกรยองทำพื้นผิวให้มีน้ำหนักที่เข้มข้น ทศนธาตุเรื่องที่ว่าง จะทำให้ผลงานดูโล่งไม่อึดอัดหรือแน่นจนเกินไป ที่ว่างที่ปรากฏคือที่ว่างบริเวณรอบๆ สิม บริเวณท้องฟ้า และพื้นดินด้านหน้าของสิมซึ่งในบางส่วนผู้สร้างสรรค์

ได้ตัดทอนต้นไม้ออกไปเพื่อสร้างพื้นที่ว่างขึ้นใหม่ในผลงาน โดยเฉพาะในส่วนของระยะหน้าด้านขวาของภาพจะมีกลุ่มของรูปทรงต้นลีลาวดี ที่มาสร้างมิติให้ภาพมีมิติที่ดูมีระยะเพิ่มมากขึ้น ภาพรวมในผลงาน ชั้นที่ 3 การใช้ทัศนธาตุที่มีความลงตัวและสมบูรณ์มีลักษณะเด่นในการใช้น้ำหนักแสงเงาที่ชัดเจนในผลงาน และมีการใช้เส้นที่หลากหลาย จึงทำให้ผลงานสามารถแสดงออกถึงแนวคิดที่ต้องการนำเสนอได้

ภาพที่ 4.9 สิมอีสาน 3

เทคนิค วาดเส้น

ขนาด 56 x 76 เซนติเมตร

2.3.2.2 หลักการทัศนศิลป์ ในการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน 3 ประกอบไปด้วย ดุลยภาพหรือความสมดุลในการจัดภาพ ในผลงานวาดเส้นชุดนี้ใช้การจัดดุลยภาพแบบอสมมาตร หรือเรียกว่าแบบสองข้างไม่เท่ากันเพราะจะทำให้ภาพเกิดการเคลื่อนไหวและมีความน่าสนใจในการจัดวางภาพ โดยจะวางตำแหน่งของประธานในภาพคือสิมอีสานไว้ในตำแหน่งตรงกลางภาพ โดยใช้รูปทรงของต้นไม้ ต้นมะพร้าว ในการถ่วงน้ำหนักในภาพให้เกิดความสมดุลกันทั้งซ้ายและขวา ความกลมกลืนที่ปรากฏในผลงานเป็นความกลมกลืนในเรื่องของการใช้สีที่เป็นการควบคุมโทนเป็นแบบโมโนโครม (Monochrom) คือการใช้สีให้กลมกลืนกันด้วยสีชาวดำ มีการเพิ่มน้ำหนักอ่อนแก่ของสีด้วยการเน้นให้มีสีที่เข้มและปล่อยให้มีส่วนบางเบาในที่ต้องการให้มีแสงสว่างและสร้างความกลมกลืนด้วยการใช้เส้นที่มีลักษณะและทิศทางของเส้นที่ใกล้เคียงกันเพื่อให้ภาพเกิดความกลมกลืนกัน จึงหะและการเคลื่อนไหวในผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน เกิดจากการวางตำแหน่งของรูปทรงหลักในภาพคือสิมอีสานไม่ให้อยู่ในตำแหน่งตรงกลางของภาพ แต่ให้มีลักษณะเอียงไปทางใดทางหนึ่ง และวางทิศของสิมให้หันท่ามุม 45 องศา เพื่อให้ดูมีมิติที่ลึก และจัดรูปทรงอื่นๆ เช่น ต้นไม้ ดอกไม้ ให้อยู่ในระยะหน้า ระยะกลางและระยะหลังคือทิวของต้นไม้โดยวางจังหวะให้สอดคล้องสัมพันธ์กันทั้งภาพ และใช้เส้นที่เกิดจากการปาดป้ายพู่กันให้เป็นเส้นที่ตัวดไปมาเพื่อให้ภาพมีความเคลื่อนไหว ขนาดสัดส่วน

ของรูปทรงในผลงานผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดให้ขนาดของรูปทรงของสิมซึ่งเป็นรูปทรงหลักในผลงาน มีขนาดสัดส่วนที่ใหญ่ที่สุดในภาพเป็นประธานของภาพ และให้มีรูปทรงอื่นๆลดหลั่นขนาดกันลงไป ประกอบด้วยรูปทรงต้นมะพร้าว ต้นไม้ ที่วางตำแหน่งไว้ทางด้านซ้ายและขวาของภาพ เพื่อให้ภาพเกิดมิติที่ลึกเป็นการสร้างมิติในภาพให้เห็นมิติ ทั้งระยะใกล้ ระยะกลางและระยะไกล ลักษณะเด่นของผลงานชิ้นที่ 3 คือการจัดภาพที่มีลักษณะของระยะที่ชัดเจน มีกลุ่มของต้นสิลาวดีในระยะหน้า อาคารสิมอยู่ในระยะกลางและกลุ่มต้นไม้เป็นฉากหลังของภาพ ทำให้องค์ประกอบมีความหนักแน่น การจัดภาพโดยใช้หลักการทางทัศนศิลป์ที่เหมาะสมและลงตัว จะสามารถทำให้สะท้อนแนวคิดที่ต้องการแสดงออก ทั้งรูปแบบและเนื้อหาที่สมบูรณ์ของผลงานได้อย่างสมบูรณ์

ภาพที่ 4.10 รายละเอียดของผลงานสิมอีสาน 3

เทคนิค วาดเส้น

ขนาด 56 x 76 เซนติเมตร

2.3.3 วิเคราะห์เทคนิคและวิธีการสร้างสรรค์

ด้านเทคนิควิธีการสร้างสรรค์ ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน 3 ผู้สร้างสรรค์ใช้เทคนิคการวาดเส้น ด้วยหมึกจีน ดินสอ แท่งถ่านชาร์โคล เกรยอง มาผสมผสานกัน โดยผู้สร้างสรรค์ได้ใช้เทคนิคในการวาดเส้นที่หลากหลายทั้งการวาดหมึกจีนด้วยพู่กัน ในการลากเส้นให้เกิดรูปทรงที่ต้องการแสดงออก เช่นรูปทรงของสิม ลักษณะของเส้นต้นสิลาวดีที่แสดงออกอย่างอิสระและสนุกสนาน โดยคุณสมบัติของหมึกจีนสามารถแสดงออกได้ทั้งการวาดเส้นแบบเปียกชุ่มแน่นทึบ และการสร้างเป็นเส้นและพื้นผิวของวัตถุในภาพได้ในคราวเดียวกัน เทคนิคการวาดด้วยเกรยอง เป็นวัสดุที่เป็นแท่งสีเหลี่ยม มีความแข็งของวัสดุ เส้นที่เกิดขึ้นจะเด็ดขาด แม่นยำ ใช้กรรมวิธีการปาดเกรยองให้มีขอบเส้นที่คมชัด และเป็นวัสดุที่เพิ่มน้ำหนักให้ภาพมีน้ำหนักที่เข้มข้น ส่วนแท่งถ่านชาร์โคลจะให้สุนทรีย์ภาพของน้ำหนักภาพที่เบา นุ่มนวล สร้างบรรยากาศของภาพให้ดูอ่อนโยน สงบ

ภาพที่ 4.11 รายละเอียดของผลงานสีไม้อีสาน 3
 เทคนิค วาดเส้น
 ขนาด 56 x 76 เซนติเมตร

ภาพที่ 4.12 รายละเอียดของผลงานสีไม้อีสาน 3
 เทคนิค วาดเส้น
 ขนาด 56 x 76 เซนติเมตร

2.4 วิเคราะห์ผลงานวาดเส้น ชุดที่ 4

2.4.1 วิเคราะห์เนื้อหา ด้านเนื้อหา ในผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน 4 ผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดเนื้อหาของภาพที่แสดงออกโดยมีแนวคิดมาจากการลงพื้นที่สำรวจแหล่งสถาปัตยกรรมอีสาน โดยเฉพาะในส่วนของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่มีอัตลักษณ์เฉพาะความเป็นอีสาน นั่นก็คือ สิมอีสาน จากการสำรวจพบว่าในปัจจุบันสิมอีสานที่เป็นแบบโบราณดั้งเดิมนั้นเริ่ม ผุพัง สูญหาย ไปเกือบหมด แต่ก็ยังโชคดีที่ยังพอมีให้ได้ศึกษาอยู่จำนวนเล็กน้อย จากปัญหาดังกล่าวจึงทำให้ผู้สร้างสรรค์เกิดแนวคิดว่าจะทำอย่างไรจึงจะทำให้สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นรูปแบบนี้ยังคงอยู่คู่แผ่นดินอีสานเพื่อเป็นข้อมูลให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาและภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่ได้สร้างไว้คู่แผ่นดินอีสาน จึงทำให้ผู้สร้างสรรค์เกิดแนวคิดในการบันทึกสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นประเภทสิมอีสานไว้ในรูปแบบของงานวาดเส้น ผ่านเครื่องมือวัสดุ อุปกรณ์ที่ผู้สร้างสรรค์ได้นำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยแสดงแนวคิดผ่านรูปทรง โครงสร้าง ลวดลาย ที่ปรากฏอยู่ในสิมแบบโบราณทั้งสิมแบบโปร่งและสิมแบบทึบ โดยมีแนวคิดจะสะท้อนเนื้อหาเกี่ยวกับความเรียบง่าย ความสงบ ความสมถะ ที่แผงนัยยะผ่านรูปทรงของสิมอีสาน ซึ่งเป็นการโยนให้เห็นถึงแนวคิดทางพุทธศาสนาที่อยู่ในวิถีชีวิตของผู้คนในภาคอีสานที่มีการดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย สงบ และสมถะ เช่นเดียวกับกับรูปทรงของสิมอีสาน

2.4.2 วิเคราะห์รูปแบบและองค์ประกอบศิลป์ ในผลงานวาดเส้นสิมอีสาน 4 ในส่วนที่จะนำมาวิเคราะห์ประกอบด้วย ทิศนธาตุและหลักการทัศนศิลป์

2.4.2.1 ทิศนธาตุในผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน 4 ประกอบด้วย ทิศนธาตุเรื่องจุด ผู้สร้างสรรค์ใช้เทคนิคในการวาดจุดด้วยหมึกจีนโดยใช้พู่กันที่มีหลากหลายขนาด โดยใช้พู่กันที่มีขนาดเล็กๆในการสร้างจุดขึ้นมา โดยจะปรากฏทิศนธาตุของจุดตามพื้นที่ของผนังสิม ใบไม้ พื้นดิน โดยใช้จุดเป็นการสร้างค่าน้ำหนักในผลงานและเป็นการสร้างพื้นผิวเลียนแบบพื้นผิวจริงของวัตถุที่วาดขึ้น โดยปรากฏมีจุดทั้งระยะหน้า ระยะกลางและระยะไกลในภาพเขียน และบางพื้นที่ได้สร้างจุดขึ้นมาจากวัสดุในการวาดภาพชนิดอื่นๆ เช่น เกรยอง ดินสอ และแท่งถ่านชาร์โคล มาช่วยเติมในพื้นที่ต่างๆในภาพ ในผลงานชิ้นนี้ได้เพิ่มจุดในบริเวณหลังคาของสิม ทิศนธาตุเรื่องเส้น ในผลงานวาดเส้นชิ้นที่ 4 ผู้สร้างสรรค์ได้ใช้เส้นที่มีความหลากหลาย ทั้งในเรื่องของทิศทางของเส้น ขนาดของเส้นมาใช้งาน โดยการใช้พู่กันจุ่มหมึกจีน เกรยอง ดินสอ ในการสร้างงาน โดยปรากฏลักษณะของเส้นที่หลากหลาย ประกอบด้วยเส้นตรงของเสาสิม มีการใช้เส้นนอนที่เป็นเส้นของฐานของพื้นสิม เส้นนอนของเส้นหลังคา เส้นเฉียงของหลังคา ทิศนธาตุเรื่อง พื้นผิวในผลงานวาดเส้นสิมอีสาน 4 เป็นการสร้างพื้นผิวที่เลียนแบบจากธรรมชาติที่เป็นของจริง โดยเฉพาะบริเวณหลังคาสิม โดยใช้เทคนิคการจุ่มหมึกจีนแบบหมาดๆและสร้างพื้นผิวลงบนกระดาษรองรับทำให้เหมือนกับผนังปูนเก่าของผนังสิม และใช้เกรยองทำพื้นผิวให้มีน้ำหนักที่เข้มข้น ทิศนธาตุเรื่องที่ว่าง จะทำให้ผลงานดูโล่งไม่อึดอัดหรือแน่นจนเกินไป ที่ว่างที่ปรากฏคือที่ว่างบริเวณรอบๆสิม บริเวณท้องฟ้า และพื้นดินด้านหน้าของสิมในมุมด้านซ้ายของภาพ ซึ่งในบางส่วน

ผู้สร้างสรรค์ได้ตัดทอนต้นไม้ออกไปเพื่อสร้างพื้นที่ว่างขึ้นใหม่ในผลงาน โดยเฉพาะในส่วนของระยะหน้าที่ไม่มีรูปทรงใดๆของวัตถุเพื่อให้เกิดพื้นที่ว่างขึ้นในผลงาน ภาพรวมในผลงานชิ้นที่ 4 การใช้ทัศนธาตุมีความลงตัวและสมบูรณ์มีลักษณะเด่นในการใช้น้ำหนักแสงเงาที่ชัดเจนในผลงาน จึงทำให้ผลงานสามารถแสดงออกถึงแนวคิดที่ต้องการนำเสนอได้

ภาพที่ 4.13 สิมอีसान 4

เทคนิค วาดเส้น

ขนาด 56 x 76 เซนติเมตร

2.4.2.2 หลักการทัศนศิลป์ ในการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีसान 4

ประกอบไปด้วย ดุลยภาพหรือความสมดุลในการจัดภาพในผลงานวาดเส้นชุดนี้ใช้การจัดดุลยภาพแบบอสมมาตรหรือเรียกว่าแบบสองข้างไม่เท่ากัน จะทำให้ภาพเกิดการเคลื่อนไหวและมีความน่าสนใจในการจัดวางภาพ โดยจะวางตำแหน่งของประธานในภาพคือสิมอีसानไว้ตำแหน่งตรงกลางภาพ โดยใช้รูปทรงของต้นไม้ทางด้านหลังสิมจำนวน 2 ต้น และด้านหน้าสิมจำนวน 2 ต้น ในการถ่วงน้ำหนักในภาพให้เกิดความสมดุลกัน ความกลมกลืนที่ปรากฏในผลงานเป็นความกลมกลืนในเรื่องของการใช้สีที่เป็นการควบคุมโทนเป็นแบบโมโนโครม (Monochrom) คือการใช้สีให้กลมกลืนกันด้วยสีชาวดำ และสร้างความกลมกลืนด้วยการใช้เส้นที่มีลักษณะและทิศทางของเส้นที่ใกล้เคียงกันเพื่อให้ภาพเกิดความกลมกลืนกัน จังหวะและการเคลื่อนไหวในผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีसान 4 เกิดจากการวางตำแหน่งของรูปทรงหลักในภาพคือสิมอีसानให้อยู่ในตำแหน่งตรงกลางของภาพ และจัดรูปทรงอื่นๆ เช่น ต้นไม้ ดอกไม้ ให้อยู่ในระยะหน้า ระยะกลางและระยะหลังคือทิวของต้นไม้โดยวางจังหวะให้สอดคล้องสัมพันธ์กันทั้งภาพ และใช้เส้นที่เกิดจากการปาดป้ายพู่กันให้เป็นเส้นที่วัดวัดไปมาเพื่อให้ภาพมีความเคลื่อนไหว ขนาดสัดส่วนของรูปทรงในผลงานผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดให้ขนาดของรูปทรงของสิมซึ่งเป็นรูปทรงหลักในผลงาน มีขนาดสัดส่วนที่ใหญ่ที่สุดในภาพเป็นประธานของภาพ และให้มีรูปทรงอื่นๆลดหลั่นขนาด

กันลงไป เพื่อให้ภาพเกิดมิติที่ลึกซึ้งซึ่งเป็นการสร้างมิติในภาพให้เห็นมิติ ทั้งระยะใกล้ ระยะกลางและ ระยะไกล การเน้นเพื่อสร้างสิมให้เด่นชัดของภาพ โดยเน้นโดยการวางตำแหน่งให้อยู่ตรงกลางภาพ และเน้นด้วยน้ำหนักแสงและเงาที่ชัดเจนจึงทำให้ภาพโดดเด่นกว่าส่วนประกอบอื่นๆในภาพ การจัดภาพ โดยใช้หลักการทางทัศนศิลป์ที่เหมาะสม จึงสะท้อนแนวคิดที่ต้องการแสดงออกทั้งรูปแบบและเนื้อหาที่ สมบูรณ์ของผลงานวาดเส้นในชั้นที่ 4 ได้อย่างสมบูรณ์

ภาพที่ 4.14 รายละเอียดของผลงานสิมอีสาน 4

เทคนิค วาดเส้น

ขนาด 56 x 76 เซนติเมตร

2.4.3 วิเคราะห์เทคนิคและวิธีการสร้างสรรค์

ด้านเทคนิควิธีการสร้างสรรค์ ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน 4 ผู้สร้างสรรค์ใช้ เทคนิคการวาดเส้น ด้วยหมึกจีน ดินสอ แท่งถ่านชาร์โคล เกรยอง มาผสมผสานกัน โดยผู้สร้างสรรค์ได้ ใช้เทคนิคในการวาดเส้นที่หลากหลายทั้งการวาดหมึกจีนด้วยพู่กันในการลากเส้นให้เกิดรูปทรงของสิม และต้นไม้ โดยใช้การวัดฝีแปรงอย่างรวดเร็วเพื่อให้เกิดเส้นที่แสดงความเคลื่อนไหวในผลงาน โดย คุณสมบัติของหมึกจีนสามารถแสดงออกได้ทั้งการวาดเส้นแบบเปียกชุ่มแน่นทึบ และการสร้างเป็นเส้น และพื้นผิวหยาบขรุขระได้ในคราวเดียวกัน เทคนิคการวาดด้วยเกรยอง ด้วยความแข็งของวัสดุ เส้นที่เกิดขึ้นจะมีความเด็ดขาด แม่นยำ โดยใช้กรรมวิธีการปาดเกรยองให้มีขอบเส้นที่คมชัด และเป็นวัสดุที่ เพิ่มน้ำหนักให้ภาพมีน้ำหนักที่เข้มข้น ส่วนแท่งถ่านชาร์โคลจะให้น้ำหนักของภาพที่เบา นุ่มนวล ช่วย สร้างบรรยากาศของภาพให้ดูนุ่มนวล อ่อนโยน

ภาพที่ 4.15 รายละเอียดของผลงานสีไม้สีฐาน 4

เทคนิค วาดเส้น

ขนาด 56 x 76 เซนติเมตร

ภาพที่ 4.16 รายละเอียดของผลงานสีไม้สีฐาน 4

เทคนิค วาดเส้น

ขนาด 56 x 76 เซนติเมตร

2.5 วิเคราะห์ผลงานวาดเส้น ชุดที่ 5

2.5.1 วิเคราะห์เนื้อหา ด้านเนื้อหา ในผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน 5 ผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดเนื้อหาของภาพที่แสดงออกโดยมีแนวคิดมาจากการลงพื้นที่สำรวจแหล่งสถาปัตยกรรมอีสาน โดยเฉพาะในส่วนของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่มีอัตลักษณ์เฉพาะความเป็นอีสาน นั่นก็คือ สิมอีสาน จากการสำรวจพบว่าในปัจจุบันสิมอีสานที่เป็นแบบโบราณดั้งเดิมนั้นเริ่ม ผุพัง สุกุดหาย ไปเกือบหมด แต่ก็ยังโชคดีที่ยังพอมิให้ได้ศึกษาอยู่จำนวนเล็กน้อย จากปัญหาดังกล่าวจึงทำให้ผู้สร้างสรรค์เกิดแนวคิดว่าจะทำอย่างไรจึงจะทำให้สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นรูปแบบนี้ยังคงอยู่คู่แผ่นดินอีสานเพื่อเป็นข้อมูลให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาและภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่ได้สร้างไว้คู่แผ่นดินอีสาน จึงทำให้ผู้สร้างสรรค์เกิดแนวคิดในการบันทึกสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นประเภทสิมอีสานไว้ในรูปแบบของงานวาดเส้น ผ่านเครื่องมือวัสดุ อุปกรณ์ที่ผู้สร้างสรรค์ได้นำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยแสดงแนวคิดผ่านรูปทรง โครงสร้าง ลวดลาย ที่ปรากฏอยู่ในสิมแบบโบราณทั้งสิมแบบโปร่งและสิมแบบทึบ โดยมีแนวคิดจะสะท้อนเนื้อหาเกี่ยวกับความเรียบง่าย ความสงบ ความสมถะ ที่แผ่กระจายผ่านรูปทรงของสิมอีสาน ซึ่งเป็นการโยนให้เห็นถึงแนวคิดทางพุทธศาสนาที่อยู่ในวิถีชีวิตของผู้คนในภาคอีสานที่มีการดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย สงบ และสมถะ เช่นเดียวกับกับรูปทรงของสิมอีสาน

2.5.2 วิเคราะห์รูปแบบและองค์ประกอบศิลป์ ในส่วนที่จะนำมาวิเคราะห์ประกอบด้วย ทศนธาตุและหลักการทัศนศิลป์

2.5.2.1 ทศนธาตุในผลงานวาดเส้น สิมอีสาน 5 ประกอบด้วย ทศนธาตุเรื่อง จุด จุดถือว่าเป็นทศนธาตุเบื้องต้นที่สุดของการสร้างผลงาน ผู้สร้างสรรค์ใช้เทคนิคในการวาดจุดด้วยหมึกจีนโดยใช้พู่กันที่มีหลากหลายขนาด โดยใช้พู่กันที่มีขนาดเล็กๆ ในการสร้างจุดขึ้นมา โดยจะปรากฏทศนธาตุของจุดตามพื้นที่ของผนังสิม พุ่มไม้ พื้นดิน โดยใช้จุดเป็นการสร้างค่าน้ำหนักในผลงานและเป็นการสร้างพื้นผิวเลียนแบบพื้นผิวจริงของวัตถุที่วาดขึ้น โดยปรากฏมีจุดทั้งระยะหน้า ระยะกลางและระยะไกลในภาพเขียน โดยสร้างจุดขึ้นมาจากวัสดุในการวาดภาพชนิดอื่นๆ เช่น เกรยอง ดินสอ และแท่งถ่านชาร์โคล มาช่วยเติมพื้นที่ต่างๆ ในภาพ ซึ่งจุดจะทำให้ภาพมีความสมบูรณ์มากขึ้นและช่วยเสริมให้ทศนธาตุอื่นๆ โดดเด่นขึ้นมาอีกด้วย ทศนธาตุเรื่องเส้น เป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการสร้างให้เกิดรูปทรงและเป็นพื้นฐานของโครงของรูปทรงทุกอย่าง โดยในผลงานวาดเส้นชิ้นที่ 5 ผู้สร้างสรรค์ได้ใช้เส้นที่มีความหลากหลาย ทั้งในเรื่องของทิศทางของเส้น ขนาดของเส้นมาใช้งาน โดยการใช้พู่กันจุ่มหมึกจีน การปาดเกรยอง การลากเส้นด้วยดินสอ ในการสร้างงาน โดยปรากฏลักษณะของเส้นที่หลากหลาย ประกอบด้วยเส้นตรงของเสาสิมอีสาน เส้นตรงของต้นไม้ที่อยู่ด้านหลังของสิม เส้นนอนที่เป็นเส้นฐานของพื้นสิม เส้นนอนของเส้นหลังคา ซึ่งการใช้เส้นที่หลากหลายทั้งขนาดและทิศทางเป็นลักษณะที่โดดเด่นของผลงานชิ้นที่ 5 ทศนธาตุเรื่อง พื้นผิวในผลงาน เป็นการสร้างพื้นผิวที่เลียนแบบจากธรรมชาติที่เป็นของจริง โดยเทคนิคการจุ่มหมึกจีนแบบหมาดๆ และสร้างพื้นผิวลงบนระนาบรองรับทำให้เหมือนกับผนังปูนเก่าของผนังสิม และใช้เกรยองทำพื้นผิวให้มีน้ำหนักที่เข้มข้น ทศนธาตุเรื่องที่ว่าง จะช่วยทำให้

ผลงานดูโล่งไม่อัดอัดหรือแน่นจนเกินไป ที่ว่างที่ปรากฏคือที่ว่างบริเวณรอบๆ ลิม บริเวณท้องฟ้า ทศน
 ธาตุเรื่องรูปทรง ในผลงานชิ้นนี้มีทั้งรูปทรงที่มนุษย์สร้างขึ้นคือลิมอีสาน ใบเสมาและรูปทรงในธรรมชาติ
 คือ ต้นไม้ ใบหญ้า ภาพรวมในผลงานชิ้นที่ 5 การใช้ทัศนธาตุมีความลงตัวและสมบูรณ์ มีลักษณะเด่นใน
 การใช้เส้นที่ชัดเจนในผลงาน จึงทำให้ผลงานสามารถแสดงออกถึงแนวคิดที่ต้องการนำเสนอได้

ภาพที่ 4.17 ลิมอีสาน 5

เทคนิค วาดเส้น

ขนาด 56 x 76 เซนติเมตร

2.5.2.2 หลักการทัศนศิลป์ ในการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด ลิมอีสาน 5
 ประกอบไปด้วย ดุลยภาพหรือความสมดุลในการจัดภาพ ในผลงานวาดเส้นชุดนี้ใช้การจัดดุลยภาพแบบ
 อสมมาตรหรือเรียกว่าแบบสองข้างไม่เท่ากัน โดยจะวางตำแหน่งของประธานในภาพคือลิมอีสานไว้
 เยื้องไปทางด้านใดด้านหนึ่งแต่จะไม่วางไว้ตำแหน่งตรงกลางภาพ โดยใช้รูปทรงของกลุ่มต้นไม้ ใบเสมา
 ทั้งที่อยู่ด้านหน้า ด้านหลัง ของลิมในการถ่วงน้ำหนักในภาพจึงทำให้ภาพเกิดความสมดุลกัน ความ
 กลมกลืนที่ปรากฏในผลงานเป็นความกลมกลืนในเรื่องของการใช้สีที่เป็นการควบคุมโทนเป็นแบบโมโน
 โครม(Monochrom)คือการใช้สีให้กลมกลืนกันด้วยสีขาวดำ มีการเพิ่มน้ำหนักอ่อนแก่ของสี ด้วยการ
 เน้นให้มีสีที่เข้ม และสร้างความกลมกลืนด้วยการใช้เส้นที่มีลักษณะและทิศทางของเส้นที่ใกล้เคียงกัน
 เพื่อให้ภาพเกิดความกลมกลืนกัน จังหวะและการเคลื่อนไหวในผลงานวาดเส้น ชุด ลิมอีสาน เกิดจาก
 การวางตำแหน่งของรูปทรงหลักในภาพคือลิมอีสานไม่ให้อยู่ในตำแหน่งตรงกลางของภาพ แต่ให้มี
 ลักษณะเยื้องไปทางใดทางหนึ่งเพื่อจัดรูปทรงอื่นๆ เช่น ต้นไม้ ใบเสมา ให้อยู่ในระยะหน้า ระยะกลาง

เป็นที่ตั้งของลิม ส่วนระยะหลังของภาพ คือทิวของต้นไม้ โดยวางจังหวะให้สอดคล้องสัมพันธ์กันทั้งภาพ ขนาดสัดส่วนของรูปทรงในผลงานผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดให้ขนาดของรูปทรงของลิมซึ่งเป็นรูปทรงหลัก ในผลงาน มีขนาดสัดส่วนที่ใหญ่ที่สุดในภาพเป็นประธานของภาพ และให้มีรูปทรงอื่นๆลดหลั่นขนาดกันลงไปประกอบด้วยใบเสมา และต้นไม้ โดยการวางตำแหน่งที่ตั้งของลิมไว้ในระยะกลางของภาพ เพื่อให้ภาพเกิดมิติที่ลึก เป็นการสร้างมิติในภาพให้เห็นมิติ ทั้งระยะใกล้ ระยะกลางและระยะไกล การจัดภาพโดยใช้หลักการทางทัศนศิลป์ที่เหมาะสมและลงตัวเป็นการนำเอาประสบการณ์ทางศิลปะเข้ามาจัดการวางตำแหน่งของรูปทรงในภาพให้เกิดความงาม เพื่อสะท้อนแนวคิดที่ต้องการแสดงออกทั้งรูปแบบและเนื้อหาที่สมบูรณ์ของผลงาน

ภาพที่ 4.18 รายละเอียดของผลงานลิมอีสาน 5

เทคนิค วาดเส้น

ขนาด 56 x 76 เซนติเมตร

2.5.3 วิเคราะห์เทคนิคและวิธีการสร้างสรรค์ในผลงานชิ้นที่ 5

เทคนิควิธีการสร้างสรรค์ ในผลงานวาดเส้น ชุด ลิมอีสาน 5 ผู้สร้างสรรค์ใช้เทคนิคการวาดเส้นด้วยหมึกจีนด้วยการใช้พู่กันที่มีหลากหลายขนาด จึงทำให้เส้นที่เกิดขึ้นมีหลากหลาย การวาดด้วยดินสอ แท่งถ่านชาร์โคล การปาดด้วยเกรยอง มาผสมผสานกันให้เกิดเป็นเทคนิคเฉพาะตน โดยผู้สร้างสรรค์ได้ใช้เทคนิคในการวาดเส้นที่หลากหลายทั้งการวาดหมึกจีนด้วยพู่กัน หรือใช้ไม้ไผ่ปลายแหลมในการลากเส้นให้เกิดรูปทรงที่ต้องการแสดงออก โดยคุณสมบัติของหมึกจีนสามารถแสดงออกได้ทั้งการวาดเส้นแบบเปียกชุ่ม และยังสามารถสร้างเป็นเส้นและพื้นผิวของภาพได้ในคราวเดียวกัน ด้านเทคนิคการวาดด้วยเกรยอง เป็นวัสดุที่เป็นแท่งสี่เหลี่ยม วัสดุมีความแข็ง เส้นที่เกิดขึ้นจะมีความเด็ดขาด แม่นยำ ใช้กรรมวิธีการปาดเกรยองให้มีขอบเส้นที่คมชัด และเป็นวัสดุที่เพิ่มน้ำหนักให้ภาพมีน้ำหนักที่

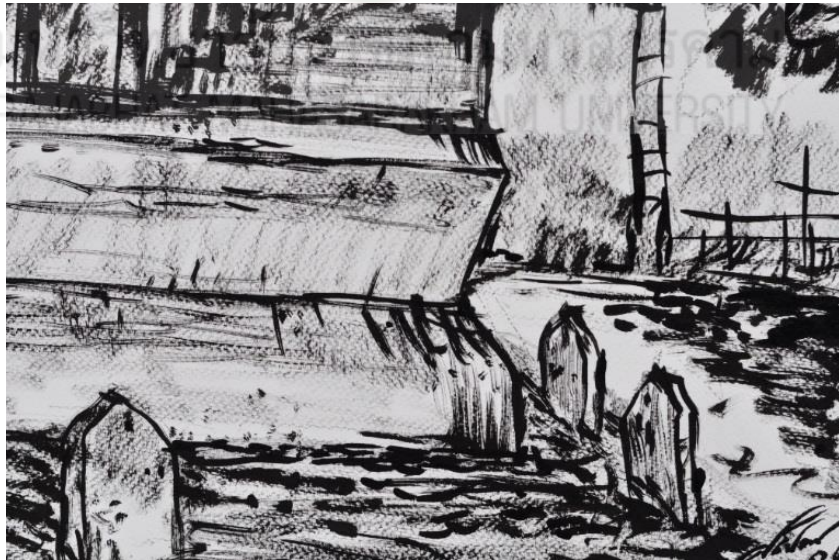
เข้มข้น ส่วนแห่งถ่านชาร์โคลจะให้ค่าน้ำหนักของภาพวาดที่เบา นุ่มนวล สร้างบรรยากาศของภาพให้ดูอ่อนโยน ทำให้ภาพวาดดูสงบและสวยงาม

ภาพที่ 4.19 รายละเอียดของผลงานสีไม้สีาน 5

เทคนิค วาดเส้น

ขนาด 56 x 76 เซนติเมตร

ภาพที่ 4.20 รายละเอียดของผลงานสีไม้สีาน 5

เทคนิค วาดเส้น

ขนาด 56 x 76 เซนติเมตร

3. สุนทรียภาพในผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน

การวิเคราะห์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน ประกอบไปด้วยการวิเคราะห์ผลงานในด้านเนื้อหาเรื่องราว ด้านรูปแบบและองค์ประกอบศิลป์และด้านเทคนิควิธีการในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยผู้สร้างสรรค์จะแยกประเด็นในการวิเคราะห์ออกเป็นข้อๆดังมีรายละเอียดของผลงานดังนี้

3.1. สุนทรียภาพด้านเนื้อหา ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน ผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดเนื้อหาเรื่องราวเกี่ยวกับรูปทรงของสิมอีสานและส่วนประกอบที่สามารถสะท้อนอัตลักษณ์ของสิมอีสานที่มีลักษณะเฉพาะที่สะท้อนเรื่องของความเรียบง่าย งาม สงบ สมถะ โดยสะท้อนผ่าน โครงสร้าง รูปทรง ขนาด สัดส่วนและส่วนประกอบของสิมที่ถ่ายทอดออกมาอย่างงดงาม ซึ่งเป็นการสะท้อนแนวคิดทางพุทธศาสนาที่แฝงด้วยแนวคิดที่ลึกซึ้งผ่าน รูปทรงของสิมอีสาน และนอกจากนั้นในผลงานชุดนี้ยังต้องการแสดงให้เห็นถึงเนื้อหาของความไม่จีรังยั่งยืนของทุกสรรพสิ่งบนโลกใบนี้ที่ทุกสิ่งย่อมแปรเปลี่ยน ผุกร่อน สูญหาย เช่นเดียวกับสิมอีสานที่ปัจจุบันนั้นก็ผุพังไปตามกาลเวลาทั้งจากมนุษย์และจากธรรมชาติ ซึ่งเป็นการสอนมนุษย์ให้เห็นถึงความไม่จีรังของชีวิตเช่นเดียวกัน

ด้านเนื้อหา ในผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน ผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดเนื้อหาของภาพที่แสดงออกโดยมีแนวคิดมาจากการลงพื้นที่สำรวจแหล่งสถาปัตยกรรมอีสาน โดยเฉพาะในส่วนของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่มีอัตลักษณ์เฉพาะความเป็นอีสาน นั่นก็คือ สิมอีสาน จากการสำรวจพบว่าในปัจจุบันสิมอีสานที่เป็นแบบโบราณดั้งเดิมนั้นเริ่ม ผุพัง สูญหาย ไปเกือบหมด แต่ก็ยังโชคดีที่ยังพอมิให้ได้ศึกษาอยู่จำนวนเล็กน้อย จากปัญหาดังกล่าวจึงทำให้ผู้สร้างสรรค์เกิดแนวคิดว่าจะทำอย่างไรจึงจะทำให้สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นรูปแบบนี้ยังคงอยู่คู่แผ่นดินอีสานเพื่อเป็นข้อมูลให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาและภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่ได้สร้างไว้คู่แผ่นดินอีสาน จึงทำให้ผู้สร้างสรรค์เกิดแนวคิดในการบันทึกสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นประเภทสิมอีสานไว้ในรูปแบบของงานวาดเส้น ผ่านเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ที่ผู้สร้างสรรค์ได้นำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยแสดงแนวคิดผ่านรูปทรง โครงสร้าง ลวดลาย ที่ปรากฏอยู่ในสิมแบบโบราณทั้งสิมแบบโปร่งและสิมแบบทึบ โดยมีแนวคิดจะสะท้อนเนื้อหาเกี่ยวกับความเรียบง่าย ความสงบ ความสมถะ ที่แฝงนัยยะผ่านรูปทรงของสิมอีสาน ซึ่งเป็นการโยงให้เห็นถึงแนวคิดทางพุทธศาสนาที่อยู่ในวิถีชีวิตของผู้คนในภาคอีสานที่มีการดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย สงบ และสมถะ เช่นเดียวกับกับรูปทรงของสิมอีสาน

3.2 สุนทรียภาพด้านรูปแบบและองค์ประกอบศิลป์ ผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดรูปแบบในการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน เป็นรูปแบบรูปสัญลักษณ์ คือเป็นการถ่ายทอดผลงานในลักษณะเหมือนจริง โดยในส่วนที่จะนำมาวิเคราะห์ประกอบด้วย ทิศนธาตุและหลักการทัศนศิลป์

3.2.1 สุนทรียภาพในทัศนธาตุ ประกอบด้วย ทัศนธาตุเรื่องจุด การสร้างจุดเป็นการสร้างน้ำหนักความอ่อนแก่ของแสงและเงาในภาพ บริเวณที่จุดมีความหนาแน่นก็ทำให้เกิดความเข้มของน้ำหนักในภาพและนอกจากนั้นจุดยังทำให้เกิดการเคลื่อนไหวในภาพและสร้างพื้นผิวของวัตถุให้เกิดความน่าสนใจได้เป็นอย่างดี ทัศนธาตุเรื่องเส้น เส้นในผลงานชุดสิมอีสานเกิดจากการวาด จุด ชีตทำให้

เกิดเป็นรูปทรงโดยใช้ทั้งดินสอ พู่กัน แท่งถ่าน ทำให้เส้นเกิดความหลากหลาย เส้นก่อให้เกิดเป็นรูปทรงของวัตถุ มีการใช้เส้นที่หลากหลายทั้งเส้นตรง เส้นโค้ง เส้นหยัก เพื่อเป็นตัวกำหนดทิศทางการเคลื่อนที่ของรูปทรงและเส้นยังเป็นตัวกำหนดขอบเขตของรูปทรง แสดงออกทั้งเส้นที่พลิ้วไหว เส้นที่แสดงถึงความหนักแน่นของรูปทรงในภาพและมีเอกลักษณ์ในการใช้เส้นในแบบเฉพาะตน ทศนธาดูเรื่องสี สีที่ใช้ในงานวาดเส้น ชุต สิมอีसान เป็นการใช้สีในลักษณะสีโมโนโครม(Monochrom) คือเป็นการใช้สีเพียงสีโทนเดียวคือโทนขาวดำ เป็นการใช้สีที่เกิดจากเนื้อของวัสดุที่มีลักษณะแตกต่างกัน เช่น น้ำหมึกจากหมึกจีนที่ให้น้ำหนักที่แน่นแต่มีความไหลซึมไปบนเนื้อกระดาษได้ มีทั้งขุ่มฉ่ำและแห้งกร้านตามเนื้อหาที่ต้องการแสดงออก สีที่เกิดจากเกรยอง ที่มีทั้งความหนักแน่นและนุ่มนวล สีดำของแท่งถ่านชาร์โคลที่ให้ความนุ่มนวลแผ่วเบาสร้างบรรยากาศให้เกิดขึ้นในภาพได้อย่างกลมกลืน และการเก็บรายละเอียดของผลงานทั้งหมดด้วยเส้นที่เกิดจากการลากเส้นดินสอ ทำให้สามารถเก็บรายละเอียดของผลงานได้อย่างสมบูรณ์ ทศนธาดูเรื่องพื้นผิว ลักษณะพื้นผิวในงานวาดเส้น ชุต สิมอีसान เป็นการสร้างพื้นผิวที่ทำเทียมขึ้นเลียนแบบพื้นผิวจริงที่ปรากฏในสิมอีसान ลักษณะการเกิดขึ้นของพื้นผิวเกิดจากรอยแปรงที่ตัวดหมึกจีนลงไปบนแผ่นกระดาษเกิดร่องรอยพื้นผิวที่แสดงออกอย่างฉับพลันเป็นพื้นผิวของแผ่นดิน ผิวไม้ พื้นปูน และลวดลายที่ปรากฏในสิมอีसानมีทั้งพื้นผิวที่ราบเรียบและหยาบขรุขระแสดงออกถึงความเป็นพื้นถิ่นชนบทอีสานได้เป็นอย่างดี ทศนธาดูเรื่องรูปทรง รูปทรงในงานวาดเส้น ชุต สิมอีसान มีทั้งรูปทรงที่มนุษย์สร้างขึ้นคือสิมอีसानและรูปทรงที่ธรรมชาติสร้างขึ้นคือรูปทรงของต้นไม้ ใบหญ้า ผู้สร้างสรรค์ได้คัดเลือก เพิ่มเติม ลดทอน ดัดแปลงรูปทรงต่างๆเหล่านั้นให้เกิดความผสมผสานสัมพันธ์กลมกลืนกันในการแสดงออกถึงเนื้อหาที่ต้องการนำเสนอในผลงานสร้างสรรค์ ทศนธาดูเรื่องที่ว่าเมื่อสร้างรูปทรงขึ้นในผลงาน พื้นที่อยู่รอบๆรูปทรงนั้นก็คือที่ว่างซึ่งที่ว่างนี้เป็นสิ่งที่สำคัญที่ทำให้รูปทรงสามารถแสดงตนได้อย่างเด่นชัด การเว้นที่ว่างที่เหมาะสมในผลงานก็เป็นการสร้างอากาศให้เกิดขึ้นผลงาน ไม่มีรูปทรงที่ทึบแน่นจนทำให้ผลงานเกิดความอึดอัด การเลือกเติมเต็มและปล่อยว่างในบางจุดจึงเป็นการสร้างที่ว่างให้เกิดขึ้นในผลงาน การสร้างที่ว่างในผลงาน ชุต สิมอีसान จึงปรากฏอยู่ทั้งโดยรอบสิม บริเวณท้องฟ้าและผืนดิน ทศนธาดูเรื่องน้ำหนักอ่อนแก่ ในผลงานวาดเส้น ชุต สิมอีसान เกิดจากน้ำหนักในการลงสีที่ผ่านวัสดุต่างๆหลากหลายชนิด ทั้ง หมึกจีน แท่งถ่านชาร์โคล เกรยองและดินสอ บริเวณที่ต้องการให้เกิดเงาก็แทนค่าด้วยน้ำหนักที่เข้ม ส่วนบริเวณที่เป็นแสงก็ให้น้ำหนักที่บางเบา สรุปลุณหรือภาพทางทัศนธาตุที่ปรากฏในผลงานวาดเส้น ชุต สิมอีसान เป็นการนำเอาทัศนธาตุที่ประกอบด้วย จุด เส้น สี พื้นผิว รูปทรง ที่ว่าง น้ำหนักอ่อนแก่ มาจัดวางให้เหมาะสมลงตัวตามหลักการทางทัศนศิลป์เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ทั้งเนื้อหาและรูปแบบในผลงานอย่างสมบูรณ์

3.2.2 สุนทรียภาพด้านหลักการทัศนศิลป์ ในการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุต สิมอีसान ประกอบไปด้วย ดุลยภาพหรือความสมดุลในการจัดภาพในผลงานวาดเส้นชุตนี้ใช้การจัดดุลยภาพแบบสมมาตรหรือเรียกว่าแบบสองข้างไม่เท่ากันเพราะจะทำให้ภาพเกิดการเคลื่อนไหวและมีความน่าสนใจในการจัดวางภาพ โดยจะวางตำแหน่งของประธานในภาพคือสิมอีसानไว้เยื้องไปทางด้าน

ใดด้านหนึ่งแต่จะไม่วางไว้ตำแหน่งตรงกลางภาพ โดยใช้รูปทรงอื่นๆในการถ่วงน้ำหนักในภาพให้เกิดความสมดุลกัน ความกลมกลืนที่ปรากฏในผลงานเป็นความกลมกลืนในเรื่องของการใช้สีที่เป็นการควบคุมโทนเป็นแบบโมโนโครม(Monochrom)คือการใช้สีให้กลมกลืนกันด้วยสีชาวดำ มีการเพิ่มน้ำหนักอ่อนแก่ของสี ด้วยการเน้นให้มีสีที่เข้มและปล่อยให้มน้ำหนักบางเบาในที่ที่ต้องการให้มีแสงสว่างและสร้างความกลมกลืนด้วยการใช้เส้นที่มีลักษณะและทิศทางของเส้นที่ใกล้เคียงกันเพื่อให้ภาพเกิดความกลมกลืนกัน จังหวะและการเคลื่อนไหวในผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีसान เกิดจากการวางตำแหน่งของรูปทรงหลักในภาพคือสิมอีसानไม่ให้อยู่ในตำแหน่งตรงกลางของภาพ แต่ให้มีลักษณะเอียงไปทางใดทางหนึ่งเพื่อให้จัดรูปทรงอื่นๆ เช่น ต้นไม้ ดอกไม้ ให้อยู่ในระยะหน้า ระยะกลางและระยะหลังคือทิวของต้นไม้โดยวางจังหวะให้สอดคล้องสัมพันธ์กันทั้งภาพ และใช้เส้นที่เกิดจากการปาดป้ายพู่กันให้เป็นเส้นที่ตัววัดไปมาเพื่อให้ภาพมีความเคลื่อนไหว ขนาดสัดส่วนของรูปทรงในผลงานผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดให้ขนาดของรูปทรงของสิมซึ่งเป็นรูปทรงหลักในผลงาน มีขนาดสัดส่วนที่ใหญ่ที่สุดในภาพเป็นประธานของภาพ และให้มีรูปทรงอื่นๆลดหลั่นขนาดกันลงไป เพื่อให้ภาพเกิดมิติที่ลึกเป็นการสร้างมิติในภาพให้เห็นมิติ ทั้งระยะใกล้ ระยะกลางและระยะไกล การจัดภาพโดยใช้หลักการทางทัศนศิลป์ที่เหมาะสมและลงตัวเป็นการนำเอาประสบการณ์ทางศิลปะเข้ามาจัดการวางตำแหน่งของรูปทรงในภาพให้เกิดความงาม เพื่อสะท้อนแนวคิดที่ต้องการแสดงออกทั้งรูปแบบและเนื้อหาที่สมบูรณ์ของผลงาน

3.3 สุนทรียภาพด้านเทคนิควิธีการสร้างสรรค์ ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีसान ผู้สร้างสรรค์ใช้เทคนิคการวาดเส้น ด้วยหมึกจีน ดินสอ แท่งถ่านชาร์โคล เกรยอง มาผสมผสานกัน โดยผู้สร้างสรรค์ได้ใช้เทคนิคในการวาดเส้นที่หลากหลายทั้งการวาดหมึกจีนด้วยพู่กัน หรือใช้ไม้ไผ่ปลายแหลมในการลากเส้นให้เกิดรูปทรงที่ต้องการแสดงออก โดยคุณสมบัติของหมึกจีนสามารถแสดงออกได้ทั้งการวาดเส้นแบบเปียกชุ่มแน่นทึบ และการสร้างเป็นเส้นและพื้นผิวได้ในคราวเดียวกัน สุนทรียภาพของเทคนิคการวาดด้วยเกรยอง เป็นวัสดุที่เป็นแท่งสี่เหลี่ยม มีความแข็งของวัสดุ เส้นที่เกิดขึ้นจะเด็ดขาด แม่นยำ ใช้กรรมวิธีการปาดเกรยองให้มีขอบเส้นที่คมชัด และเป็นวัสดุที่เพิ่มน้ำหนักให้ภาพมีน้ำหนักที่เข้มขึ้น ส่วนแท่งถ่านชาร์โคลจะให้สุนทรียภาพของน้ำหนักภาพที่เบา นุ่มนวล สร้างบรรยากาศของภาพให้ดูอ่อนโยน ทำให้ภาพวาดดูสงบและสวยงาม

สรุปการวิเคราะห์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีसान

สรุปผลการสร้างสรรค์ เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีसान โดยสรุปได้ตามวัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์ดังนี้

1. แนวทางการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีसान มีแนวทางการสร้างสรรค์ ดังนี้ 1) กำหนดแนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน 2) รวบรวมข้อมูลจากภาคสนามและศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง 3) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ 4) สังเคราะห์ข้อมูลที่จะสร้างสรรค์ โดยการนำ

ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาทำภาพร่างต้นแบบจัดองค์ประกอบให้เกิดเอกภาพทั้งเนื้อหาและรูปทรง

5) ปฏิบัติการตามขั้นตอนการสร้างสรรคผลงาน ซึ่งประกอบด้วย การเตรียมวัสดุและอุปกรณ์, การทำภาพร่างต้นแบบ, การขยายแบบ, การเก็บรายละเอียดผลงานจนเสร็จสมบูรณ์

2. ได้ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน ในรูปแบบรูปลักษณะ คือมีลักษณะเหมือนจริง มีขั้นตอนในการสร้างสรรค์ คือ การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ การร่างภาพต้นแบบในการสร้างสรรค์ การขยายแบบ การเก็บรายละเอียดผลงาน โดยการวางตำแหน่งของรูปทรงของสิมอีสานที่สัมพันธ์กับแนวเรื่อง โดยจัดองค์ประกอบของภาพตามหลักองค์ประกอบศิลป์โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผลงานเกิดเอกภาพทั้งเนื้อหาและรูปทรงโดยแสดงออกถึง ความเรียบง่าย สงบงาม สมถะ ตามแบบวิถีพุทธในอีสาน

3. การวิเคราะห์สุนทรียภาพของผลงาน ด้านเนื้อหา ด้านรูปแบบและด้านเทคนิควิธีการในการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน ผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดเนื้อหาเรื่องราวเกี่ยวกับสิมอีสาน โดยใช้สิมอีสานมาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงอัตลักษณ์เฉพาะของสิมอีสานที่สะท้อนแนวคิดที่ เรียบง่าย สงบสุข สมถะ ตามแนวคิดทางพระพุทธศาสนา ในด้านรูปแบบประกอบด้วย ทศนธาตุ มีส่วนประกอบคือ ทศนธาตุเรื่องจุด การสร้างจุดเป็นการสร้างน้ำหนักความอ่อนแก่ของแสงและเงาและยังทำให้เกิดการเคลื่อนไหวในภาพและสร้างพื้นผิวของวัตถุให้เกิดความน่าสนใจ ทศนธาตุเรื่องเส้น เส้นเกิดจากการวาด จุด ชิดทำให้เกิดเป็นรูปทรงโดยใช้ทั้งดินสอ พู่กัน แท่งถ่าน ทำให้เส้นเกิดความหลากหลาย เส้นก่อให้เกิดเป็นรูปทรงของวัตถุ มีการใช้เส้นที่หลากหลาย ทั้งเส้นตรง เส้นโค้ง เส้นหยัก เพื่อเป็นตัวกำหนดทิศทางและการเคลื่อนที่ของรูปทรง ทศนธาตุเรื่องสี เป็นการใช้สีในลักษณะสีโมโนโครม(Monochrom) คือเป็นการใช้สีเพียงสีโทนเดียวคือโทนขาวดำ เป็นการใช้สีที่เกิดจากเนื้อของวัสดุที่มีลักษณะแตกต่างกัน ทศนธาตุเรื่องพื้นผิว เป็นการสร้างพื้นผิวที่ทำเทียมขึ้นเลียนแบบพื้นผิวจริงที่ปรากฏในสิมอีสาน ลักษณะการเกิดขึ้นของพื้นผิวเกิดจากรอยแปรงที่ตัวหมึกจีนลงไปบนแผ่นกระดาษ มีทั้งพื้นผิวที่ราบเรียบและหยาบขรุขระแสดงออกถึงความเป็นพื้นถิ่นชนบทอีสานได้เป็นอย่างดี ทศนธาตุเรื่องรูปทรง มีทั้งรูปทรงที่มนุษย์สร้างขึ้นคือสิมอีสานและรูปทรงที่ธรรมชาติสร้างขึ้นคือรูปทรงของต้นไม้ ใบหญ้า ผู้สร้างสรรค์ได้คัดเลือก เพิ่มเติม ลดทอน ดัดแปลงรูปทรงต่างๆ เหล่านี้ให้เกิดความผสมสัมพันธ์กลมกลืนกันในการแสดงออกในผลงาน ทศนธาตุเรื่องที่ว่าง การเว้นที่ว่างที่เหมาะสมในผลงานก็เป็นการสร้างอากาศให้เกิดขึ้นผลงาน ไม่มีรูปทรงที่ทึบแน่นจนทำให้ผลงานเกิดความอึดอัด การเลือกเติมเต็มและปล่อยว่างในบางจุดจึงเป็นการสร้างที่ว่างให้เกิดขึ้นในผลงานการสร้างที่ว่าง จึงปรากฏอยู่ทั้งโดยรอบสิม บริเวณท้องฟ้าและผืนดิน ทศนธาตุเรื่องน้ำหนักอ่อนแก่ เกิดจากน้ำหนักในการลงสีที่ผ่านวัสดุต่างๆหลากหลายชนิด ทั้ง หมึกจีน แท่งถ่านชาร์โคล เกรยองและดินสอ บริเวณที่ต้องการให้เกิดเงาก็แทนค่าด้วยน้ำหนักที่เข้ม ส่วนบริเวณที่เป็นแสงก็ให้น้ำหนักที่บางเบา ดังนั้น สุนทรียภาพทางทศนธาตุที่ปรากฏในผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน เป็นการนำเอาทศนธาตุที่ประกอบด้วย จุด เส้น สี พื้นผิว รูปทรง ที่ว่าง น้ำหนักอ่อนแก่ มาจัดวางให้เหมาะสมลงตัวตามหลักการทางทัศนศิลป์เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ทั้งเนื้อหาและรูปแบบในผลงานอย่างสมบูรณ์ หลักการทาง

ทัศนศิลป์ประกอบด้วย ดุลยภาพหรือความสมดุลในการจัดภาพในผลงานวาดเส้นชุดนี้ใช้การจัดดุลยภาพแบบสมมาตรหรือเรียกว่าแบบสองข้างไม่เท่ากันเพราะจะทำให้ภาพเกิดการเคลื่อนไหวและมีความน่าสนใจในการจัดวางภาพ ความกลมกลืนที่ปรากฏในผลงานเป็นความกลมกลืนในเรื่องของการใช้สีที่เป็นการควบคุมโทนเป็นแบบโมโนโครม(Monochrom) คือการใช้สีให้กลมกลืนกันด้วยสีขาวดำ และมีการใช้เส้นที่มีลักษณะและทิศทางของเส้นที่ใกล้เคียงกันเพื่อให้ภาพเกิดความกลมกลืนกัน จังหวะและการเคลื่อนไหวในผลงานวาดเส้น เกิดจากการวางตำแหน่งของรูปทรงหลักในภาพคือสิมอีสานไม่ให้อยู่ในตำแหน่งตรงกลางของภาพแต่ให้มีลักษณะเอียงไปทางใดทางหนึ่งเพื่อให้จัดรูปทรงอื่นๆ เช่น ต้นไม้ ดอกไม้ ให้อยู่ในระยะหน้า ระยะกลางและระยะหลังคือทิวของต้นไม้โดยวางจังหวะให้สอดคล้องสัมพันธ์กันทั้งภาพ ขนาดสัดส่วนของรูปทรงในผลงานผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดให้ขนาดของรูปทรงของสิมซึ่งเป็นรูปทรงหลักในผลงาน มีขนาดสัดส่วนที่ใหญ่ที่สุดในภาพเป็นประธานของภาพ และให้มีรูปทรงอื่นๆ ลดหลั่นขนาดกันลงไป การจัดภาพโดยใช้หลักการทางทัศนศิลป์ที่เหมาะสมและลงตัว สามารถสะท้อนแนวคิดที่ต้องการแสดงออกทั้งรูปแบบและเนื้อหาที่สมบูรณ์ของผลงาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากผลวิจัยการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน โดยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาสรุปผลการวิจัยดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน ได้มีแนวทางการสร้างสรรค์สรุปได้ดังนี้

1. แนวทางการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน มีแนวทางการสร้างสรรค์ ดังนี้
1) กำหนดแนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน 2) รวบรวมข้อมูลจากภาคสนามและศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง 3) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ 4) สังเคราะห์ข้อมูลที่จะสร้างสรรค์ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาทำภาพร่างต้นแบบจัดองค์ประกอบให้เกิดเอกภาพทั้งเนื้อหาและรูปทรง 5) ปฏิบัติการตามขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งประกอบด้วย การเตรียมวัสดุและอุปกรณ์, การทำภาพร่างต้นแบบ, การขยายแบบ, การเก็บรายละเอียดผลงานจนเสร็จสมบูรณ์

2. ได้ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน จำนวน 5 ชิ้น เป็นผลงานในรูปแบบรูปสัญลักษณ์ คือมีลักษณะเหมือนจริง สร้างสรรค์ขึ้นด้วยเทคนิคการวาดเส้นด้วยวัสดุคือ หมึกจีน เกรยอง แท่งถ่านชาร์โคล มีขั้นตอนในการสร้างสรรค์ คือ การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ การร่างภาพต้นแบบในการสร้างสรรค์ การขยายแบบ การเก็บรายละเอียดผลงาน โดยการวางตำแหน่งของรูปทรงของสิมอีสานที่สัมพันธ์กับแนวเรื่อง โดยจัดองค์ประกอบของภาพตามหลักองค์ประกอบศิลป์โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผลงานเกิดเอกภาพทั้งเนื้อหาและรูปทรงโดยแสดงออกถึง ความเรียบง่าย สงบงาม สมถะ ตามแบบวิถีพุทธในอีสาน

3. การวิเคราะห์สุนทรียภาพของผลงาน ด้านเนื้อหา ด้านรูปแบบและด้านเทคนิค
วิธีการในการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน ผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดเนื้อหาเรื่องราวเกี่ยวกับสิมอีสาน โดยใช้สิมอีสานมาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงอัตลักษณ์เฉพาะของสิมอีสานที่สะท้อนแนวคิดที่ เรียบง่าย สงบสุข สมถะ ตามแนวคิดทางพระพุทธศาสนา ในด้านรูปแบบประกอบด้วย ทศนธาตุมีส่วนประกอบคือ ทศนธาตุเรื่องจุด การสร้างจุดเป็นการสร้างน้ำหนักความอ่อนแก่ของแสงและเงาและยังทำให้เกิดการเคลื่อนไหวในภาพและสร้างพื้นผิวของวัตถุให้เกิดความน่าสนใจ ทศนธาตุเรื่องเส้น เส้นเกิดจากการวาด ชุด ชิดทำให้เกิดเป็นรูปทรงโดยใช้ทั้งดินสอ พู่กัน แท่งถ่าน ทำให้เส้นเกิดความหลากหลาย เส้นก่อให้เกิดเป็นรูปทรงของวัตถุ มีการใช้เส้นที่หลากหลาย ทั้งเส้นตรง

เส้นโค้ง เส้นหยัก เพื่อเป็นตัวกำหนดทิศทางและการเคลื่อนที่ของรูปทรง ทศนธาตุเรื่องสี เป็นการใช้สีในลักษณะสีโมโนโครม(Monochrom) คือเป็นการใช้สีเพียงสีโทนเดียวคือโทนขาวดำ เป็นการใช้สีที่เกิดจากเนื้อของวัสดุที่มีลักษณะแตกต่างกัน ทศนธาตุเรื่องพื้นผิว เป็นการสร้างพื้นผิวที่ทำเทียมขึ้นเลียนแบบพื้นผิวจริงที่ปรากฏในสมิอีสาน ลักษณะการเกิดขึ้นของพื้นผิวเกิดจากรอยแปรงที่ตัวตหมักจีนลงไปบนแผ่นกระดาษ มีทั้งพื้นผิวที่ราบเรียบและหยาบขรุขระแสดงออกถึงความเป็นพื้นถิ่นชนบทอีสานได้เป็นอย่างดี ทศนธาตุเรื่องรูปทรง มีทั้งรูปทรงที่มนุษย์สร้างขึ้นคือสมิอีสานและรูปทรงที่ธรรมชาติสร้างขึ้นคือรูปทรงของต้นไม้ ใบหญ้า ผู้สร้างสรรค์ได้คัดเลือก เพิ่มเติม ลดทอน ดัดแปลงรูปทรงต่างๆ เหล่านั้นให้เกิดความผสมผสานสัมพันธ์กลมกลืนกันในการแสดงออกในผลงาน ทศนธาตุเรื่องที่ว่า การเว้นที่ว่างที่เหมาะสมในผลงานก็เป็นการสร้างอากาศให้เกิดขึ้นในผลงาน ไม่มีรูปทรงที่ตีบแน่นจนทำให้ผลงานเกิดความอึดอัด การเลือกเติมเต็มและปล่อยว่างในบางจุดจึงเป็นการสร้างที่ว่างให้เกิดขึ้นในผลงาน การสร้างที่ว่าง จึงปรากฏอยู่ทั้งโดยรอบสิม บริเวณท้องฟ้าและผืนดิน ทศนธาตุเรื่องน้ำหนักอ่อนแก่ เกิดจากน้ำหนักในการลงสีที่ผ่านวัสดุต่างๆหลากหลายชนิด ทั้ง หมักจีน แท่งถ่านชาร์โคล เกรยองและดินสอ บริเวณที่ต้องการให้เกิดเงาก็แทนค่าด้วยน้ำหนักที่เข้ม ส่วนบริเวณที่เป็นแสงก็ให้น้ำหนักที่บางเบา ดังนั้น สุนทรียภาพทางทศนธาตุที่ปรากฏในผลงานวาดเส้น ชุด สมิอีสาน เป็นการนำเอาทศนธาตุที่ประกอบด้วย จุด เส้น สี พื้นผิว รูปทรง ที่ว่าง น้ำหนักอ่อนแก่ มาจัดวางให้เหมาะสมลงตัวตามหลักการทางทัศนศิลป์เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ทั้งเนื้อหาและรูปแบบในผลงานอย่างสมบูรณ์ หลักการทางทัศนศิลป์ประกอบด้วย ดุลยภาพหรือความสมดุลในการจัดภาพในผลงานวาดเส้นชุดนี้ใช้การจัดดุลยภาพแบบอสมมาตรหรือเรียกว่าแบบสองข้างไม่เท่ากันเพราะจะทำให้ภาพเกิดการเคลื่อนไหวและมีความน่าสนใจในการจัดวางภาพ โดยจะวางตำแหน่งของประธานในภาพคือสมิอีสานไว้เยื้องไปทางด้านใดด้านหนึ่งแต่จะไม่วางไว้ตำแหน่งตรงกลางภาพ โดยใช้รูปทรงอื่นๆในการถ่วงน้ำหนักในภาพให้เกิดความสมดุลกัน ความกลมกลืนที่ปรากฏในผลงานเป็นความกลมกลืนในเรื่องของการใช้สีที่เป็นการควบคุมโทนเป็นแบบโมโนโครม(Monochrom)คือการใช้สีให้กลมกลืนกันด้วยสีขาวดำ มีการเพิ่มน้ำหนักอ่อนแก่ของสีด้วยการเน้นให้มีสีที่เข้มและปล่อยให้สีน้ำหนักบางเบา ในที่ที่ต้องการให้มีแสงสว่างและสร้างความกลมกลืนด้วยการใช้เส้นที่มีลักษณะและทิศทางของเส้นที่ใกล้เคียงกันเพื่อให้ภาพเกิดความกลมกลืนกัน จังหวะและการเคลื่อนไหวในผลงานวาดเส้น ชุด สมิอีสาน เกิดจากการวางตำแหน่งของรูปทรงหลักในภาพคือสมิอีสานไม่ให้อยู่ในตำแหน่งตรงกลางของภาพแต่ให้มีลักษณะเยื้องไปทางใดทางหนึ่งเพื่อให้จัดรูปทรงอื่นๆ เช่น ต้นไม้ ดอกไม้ ให้อยู่ในระยะหน้า ระยะกลางและระยะหลังคือทิวของต้นไม้โดยวางจังหวะให้สอดคล้องสัมพันธ์กันทั้งภาพและใช้เส้นที่เกิดจากการปาดป้ายพู่กันให้เป็นเส้นที่ตัวตไปมาเพื่อให้ภาพมีความเคลื่อนไหว ขนาดสัดส่วนของรูปทรงในผลงานผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดให้ขนาดของรูปทรงของสมิซึ่งเป็นรูปทรงหลักในผลงาน มีขนาดสัดส่วนที่ใหญ่ที่สุดในภาพเป็นประธานของภาพ และให้มีรูปทรงอื่นๆลดหลั่นขนาดกันลงไป เพื่อให้ภาพเกิดมิติที่ลึกเป็นการสร้างมิติในภาพให้เห็นมิติ ทั้งระยะใกล้ ระยะกลางและระยะไกล การจัดภาพโดยใช้หลักการทางทัศนศิลป์ที่

เหมาะสมและลงตัวเป็นการนำเอาประสบการณ์ทางศิลปะเข้ามาจัดการวางตำแหน่งของรูปทรงในภาพให้เกิดความงาม เพื่อสะท้อนแนวคิดที่ต้องการแสดงออกทั้งรูปแบบและเนื้อหาที่สมบูรณ์ของผลงาน

อภิปรายผลการวิจัย

แนวทางการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน มีแนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน คือการได้รับแรงบันดาลใจจากสิมอีสาน ที่มีอัตลักษณ์เฉพาะในด้านของรูปทรง วัสดุและแนวคิดในการสร้างที่แฝงไว้ด้วยความเรียบง่าย สงบงาม สมถะ ที่เป็นแรงบันดาลใจให้ผู้สร้างสรรค์ประทับใจ และนำมาเป็นแนวความคิดในการสร้างผลงานวาดเส้น โดยมีแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ดังนี้ 1) กำหนดแนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน 2) รวบรวมข้อมูลจากภาคสนามและศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง 3) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ผลงานจัดเป็นหมวดหมู่ในแต่ละส่วนให้ชัดเจน 4) สังเคราะห์ข้อมูลที่จะสร้างสรรค์ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาทำภาพร่างต้นแบบจัดองค์ประกอบให้เกิดเอกภาพ 5) ปฏิบัติการตามขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งประกอบด้วย การเตรียมวัสดุและอุปกรณ์, การทำภาพร่างต้นแบบ, การขยายแบบ, การเก็บรายละเอียดผลงานผลงานจนเสร็จสมบูรณ์ได้ผลงานวาดเส้นสร้างสรรค์ทั้งหมดจำนวน 5 ชิ้น เป็นผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน ในแบบรูปลักษณะ ซึ่งงานวิจัยนี้ได้สอดคล้องกับงานสร้างสรรค์ของอำพร แสงไชยา (2557:บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง การสร้างสรรค์จิตรกรรมประยุกต์บนไม้เก่า ชุด ความงามของดอกไม้พื้นบ้านอีสาน ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมประยุกต์บนไม้เก่า ต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบทุกขั้นตอน ปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ จึงจะสามารถถ่ายทอดผลงานจิตรกรรมในรูปแบบเหมือนจริงให้เกิดความสวยงาม โดยมีแนวทางการสร้างสรรค์ดังนี้ 1) กำหนดแนวความคิดหรือเนื้อหาเรื่องราวในการสร้างสรรค์ผลงาน 2) รวบรวมข้อมูลจากแนวความคิดและศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง 3) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ผลงานจัดเป็นหมวดหมู่ในแต่ละส่วนให้ชัดเจน 4) สังเคราะห์ข้อมูลที่จะสร้างสรรค์ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาทำภาพร่างต้นแบบจัดองค์ประกอบให้เกิดเอกภาพ 5) ปฏิบัติการตามขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งประกอบด้วย การเตรียมวัสดุและอุปกรณ์ การทำเฟรมไม้เก่า ศึกษาองค์ประกอบของดอกไม้ การทำภาพร่างต้นแบบ การคัดลอกแบบลงบนพื้นเฟรม การลงสีพื้นดอกไม้ การระบายสีเหมือนจริง การเก็บรายละเอียด และสุดท้ายการเคลือบเงาผลงานจนเสร็จสมบูรณ์

งานวิจัยนี้ได้สร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน ในรูปแบบรูปลักษณะ มีขั้นตอนในการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ประกอบด้วย การเตรียมวัสดุและอุปกรณ์, การทำภาพร่างต้นแบบ, การขยายแบบ, การเก็บรายละเอียดผลงานผลงานจนเสร็จสมบูรณ์ได้ผลงานวาดเส้นสร้างสรรค์ โดยการวางตำแหน่งของรูปทรงที่สัมพันธ์กับแนวเรื่อง จัดองค์ประกอบของภาพตามหลักองค์ประกอบศิลป์ที่ประกอบด้วยทัศนธาตุ คือ จุด เส้น สี น้ำหนักแสงเงา รูปร่างรูปทรง พื้นที่ว่าง พื้นผิวและใช้หลักการ

ทางทัศนศิลป์ในการจัดภาพคือ ความสมดุล การเน้น ความกลมกลืน ความหลากหลาย จังหวะและการเคลื่อนไหว การลดหลั่นของรูปทรงและสัดส่วนโดยมีจุดมุ่งหมายให้ผลงานเกิดเอกภาพทั้งเนื้อหาและรูปทรง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการจัดองค์ประกอบศิลป์ของ ชลูด นิมเสมอ(2553 หน้า 29) ที่กล่าวว่า ศิลปะนั้นมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 2 ส่วน คือ ทีมมนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งได้แก่โครงสร้างทางวัตถุที่มองเห็นได้หรือรับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัสส่วนหนึ่ง กับส่วนที่เป็นการแสดงออกอันเป็นผลที่เกิดจากโครงสร้างทางวัตถุอีกส่วนหนึ่ง โดยมีส่วนประกอบที่สำคัญสองส่วนได้แก่ ทัศนธาตุและหลักการทางทัศนศิลป์ ซึ่งทัศนธาตุเป็นสื่อสุนทรียภาพที่ศิลปินจะนำมาประกอบกันเข้าให้เป็นรูปทรงโดยใช้หลักการทางทัศนศิลป์มาสร้างสรรค์เป็นผลงานทางศิลปะ เพื่อสื่อความหมายตามแนวเรื่องหรือแนวความคิดที่เป็นจุดหมายนั้น

ขณะเดียวกันผู้วิจัยยังได้วิเคราะห์ผลงาน ด้านเนื้อหา ด้านรูปแบบและด้านเทคนิควิธีการในการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน ผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดเนื้อหาเรื่องราวเกี่ยวกับสิมอีสาน ถ่ายทอดผลงานออกมาในรูปแบบรูปสัญลักษณ์คือเป็นงานแบบเหมือนจริง ซึ่งสอดคล้องกับ สุชาติ เถาทอง (2539 หน้า 94) ที่กล่าวว่าศิลปะแบบรูปสัญลักษณ์ (Figurative Art) หมายถึงศิลปกรรมที่แสดงรูปลักษณะ คน สัตว์ และสิ่งอื่น ๆ ที่พบเห็นในธรรมชาติ และนำเสนอผลงานโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือบิดเบือนไปจากความเป็นจริงแต่อย่างใด เพราะศิลปินจะยึดหลักความจริงที่ปรากฏอยู่ในธรรมชาติอย่างเคร่งครัด รูปแบบจะเป็นการนำเสนอความจริงและข้อเท็จจริงต่าง ๆ โดยใช้เรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติ ชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในสังคมต่าง ๆ ซึ่งศิลปะชนิดนี้เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ศิลปะรูปธรรม โดยใช้เทคนิควิธีการวาดเส้นในการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งผลงานสามารถถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกได้หลากหลาย แสดงออกถึงความสุข ความสงบ ความเรียบง่าย ความดีงาม ความสมถะ ล้วนแต่เป็นการส่งเสริมยกระดับคุณค่าของจิตใจให้สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ ในแนวทฤษฎีแพรกเมตติค (Pragmatic Theories) ซึ่งเป็นแนวทางที่มีผู้ชมเป็นแกนกลาง ดังนั้นงานศิลปะในแนวนี้ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางที่ทำให้เกิดผลอย่างใดอย่างหนึ่งในตัวผู้ชม การพิจารณาคุณค่าของงานศิลปะในแนวทางแพรกเมตติค คือ การพิจารณาตามระดับที่งานศิลปะจะสามารถสร้างความพึงพอใจหรือความรู้สึกหนึ่งๆ ในตัวผู้ชมหรือประสิทธิภาพของงานศิลปะในการให้สาระความรู้แก่ผู้ชมซึ่งสามารถใช้เป็นหลักหรือแนวทางในการประเมินคุณค่าของงานศิลปะในโอกาสต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 แนวทางการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชูต สิมอีสาน สามารถนำไปปรับใช้กับการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะรูปแบบอื่น ๆ ได้

1.2 สามารถนำไปเป็นฐานข้อมูลในการศึกษาศิลปกรรมท้องถิ่นได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการทำการวิจัยเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมแขนงอื่นๆในภาคอีสานด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- กำจร สุนพงษ์ศรี. (2522). ศิลปะ. กรุงเทพฯ:เจริญวิทย์.
- _____ (2555). **สุนทรียศาสตร์**. กรุงเทพฯ:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กุลนิดา เหลือบจำเริญ.(2553). **องค์ประกอบศิลป์**. กรุงเทพฯ:สกายบุคส์.
- คณาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปสุนทรีย. 2553. **ศิลปสุนทรีย**. ขอนแก่น:คลังน่านาวิทยา.
- ชลุด นิ่มเสมอ.(2553). **วาดเส้นสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ:อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- _____ (2553). **องค์ประกอบของศิลปะ พิมพ์ครั้งที่ 7**. กรุงเทพฯ:
อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2543). **การวิจัยทางศิลปะ**. กรุงเทพฯ:บริษัทด้านสุทธาการพิมพ์จำกัด.
- ธวัชชานนท์ ตาโธสง. (2546). **หลักการศิลปะ**. กรุงเทพฯ:วาดศิลป์.
- นิทรรศการเชิดชูเกียรติศาสตราจารย์ชลุด นิ่มเสมอ.(2541). **ชลุด นิ่มเสมอ ภาพพิมพ์ วาดเส้น สีสผสม**.
กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิทรรศการผลงานศิลปะวาดเส้น.(2552). **ไพโรจน์ สโมสร**. กรุงเทพฯ:แปลน พริ้นติ้ง.
- บุญเยี่ยม แยมเมือง. (2537). **สุนทรียะทางทัศนศิลป์**. กรุงเทพฯ:โอเดียนสโตร์.
- ประเสริฐ ศิลรัตน์. (2542). **สุนทรียทางทัศนศิลป์**. กรุงเทพฯ:โอเอสพริ้นติ้งเฮาส์.
- พวง มีนอก. (2536). **สุนทรียศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พิษณุ ประเสริฐผล.(2558). **วาดเส้นคนเหมือน**. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์มิตรสัมพันธ์กราฟิก.
- ไพโรจน์ สโมสร.(2532). **จิตรกรรมฝาผนังอีสาน**. กรุงเทพฯ:อมรินทร์ พริ้นติ้ง กรุ๊ป.
- มัย ตาติยะ. (2547). **สุนทรียภาพทางทัศนศิลป์**. กรุงเทพฯ:วาดศิลป์.
- วิโรฒ ศรีสุโร.(2536). **ลิมอีสาน**. กรุงเทพฯ:เมฆาเพรส.
- วัชรพงศ์ หงส์สุวรรณ.(2556). **วาดเส้นแรเงา** พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์มิตรสัมพันธ์กราฟิก.
- สมภพ จงจิตต์โพธา. (2554). **องค์ประกอบศิลป์**. กรุงเทพฯ:มิตรสัมพันธ์กราฟิก.
- สมาพร คล้ายวิเชียร.(2550). **การวาดเส้นพื้นฐาน**.บุรีรัมย์:มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สมโภชน์ อุปรินทร์.(2532). **การวาดเส้น**. กรุงเทพฯ:ศรีเอท.
- สุชาติ เกาทอง. (2532). **ศิลปะกับมนุษย์**. กรุงเทพฯ :โอเดียนสโตร์.
- _____ . (2539). **หลักการทัศนศิลป์**. กรุงเทพฯ:นำอักษรการพิมพ์.
- อาจารย์ศุภวัตร ทองละมุล. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2562. จาก <http://www.facebook.com/Supawat Thonglamul>
- อารี สุทธิพันธุ์.(2528). **การวาดเขียน**. กรุงเทพฯ:วิมวอลอาร์ต
- _____ (2535). **ศิลปะนิยม**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ:โอเอสพริ้นติ้งเฮาส์.

อิทธิพล ตั้งโฉลก. (2550). **แนวทางการสอนและสร้างสรรค์จิตรกรรมชั้นสูง**. กรุงเทพฯ:

อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.

อำพร แสงไชยา .(2557).**การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมประยุกต์บนไม้เก่า ชุด ความงามของดอกไม้**

พื้นที่บ้านอีสาน.มหาสารคาม. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด ติมอีสาน

นายศรีพัฒน์ เทศารินทร์

หลักสูตรสาขาวิชาจิตรศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

พ.ศ. 2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

(งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ปีงบประมาณ 2561)

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด ติมอีสาน

Creation of Drawing in Topic Sim E-san Series

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ศรีพัฒน เทศารินทร์
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

พ.ศ. 2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

(งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ปีงบประมาณ 2561)

ประวัติผู้สร้างสรรค์

ชื่อ-สกุล นายศรีพัฒน์ เทศารินทร์
 เกิด วันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ.2519
 ภูมิลำเนา จังหวัดกาฬสินธุ์
 ที่อยู่ปัจจุบัน 20 หมู่ 4 ตำบลนาบอน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ 46180
 สถานที่ทำงาน เลขที่ 80 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
 มหาสารคามถนนนครสวรรค์ ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
 44000

ตำแหน่ง/หน่วยงานที่สังกัด

อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาจิตรศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์
 และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2542 ปริญญาศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต(ประติมากรรม)เกียรตินิยม
 อันดับ2 คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 พ.ศ. 2556 ปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (ศป.ม.)สาขาวิจิตรศิลป์
 และวัฒนธรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 พ.ศ.2562 กำลังศึกษาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.)สาขาวิจิตรศิลป์
 และวัฒนธรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ประวัติการทำงาน

พ.ศ.2542 -2543 อาจารย์พิเศษสาขาวิชาประติมากรรม
 คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 พ.ศ.2544 -2545 อาจารย์โปรแกรมวิชาศิลปกรรม คณะมนุษยศาสตร์
 และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏราชชนครินทร์ จังหวัดฉะเชิงเทรา
 พ.ศ.2547 -ปัจจุบัน อาจารย์หลักสูตรสาขาวิชาจิตรศิลป์
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ประสบการณ์ด้านการวิจัย

พ.ศ.2541 การวิจัยเรื่อง ประติมากรรมชนบท
 พ.ศ.2556 การวิจัยเรื่อง ฮางฮอด: พิธีกรรมและความเชื่อของชุมชนในเขตจังหวัดมหาสารคาม
 พ.ศ.2560 การวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอน
 ตามปกติกับการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในรายวิชาการออกแบบของที่ระลึก
 พ.ศ.2560 การวิจัยเรื่อง รูปแบบและคติความเชื่อของฮางฮอด
 ในเขตอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
 พ.ศ.2560 การวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์ประติมากรรมประกอบไม้
 ชูด ความงามแห่งท้องทุ่งอีสาน
 พ.ศ.2562 การวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชูด สิมอีสาน
 พ.ศ.2562 การวิจัยเรื่อง อนุสาวรีย์ : ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมอีสาน

การตีพิมพ์บทความ

1. บทความวิชาการเรื่อง คติสัญลักษณ์ในประติมากรรมปูนปั้นวัดโพธาราม ตำบลดงบัง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม เอกสารประกอบการประชุมวิชาการระดับชาติ ศิลปกรรมวิจัยครั้งที่ 3 เศรษฐกิจสร้างสรรค์ภายใต้ไทยแลนด์ 4.0 วันที่ 13-14 กรกฎาคม 2560 คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น หน้า 844-856
2. บทความวิชาการเรื่อง ผลงานศิลปกรรมที่สะท้อนเนื้อหาความดีงามและความสงบสุขวารสารช่อพะยอม Vol 28 No 1 (2560) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม หน้า 39-44
3. บทความวิจัยเรื่อง ฮางฮุด:พิธีกรรมและความเชื่อของชุมชนในเขตจังหวัดมหาสารคาม. ขอนแก่น : โรงพิมพ์พระธรรมขันธ์.2555
4. บทความวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์ประติมากรรมประกอบไม้ ชุต ความงามแห่งท้องทุ่งอีสาน เอกสารประกอบการประชุมวิชาการระดับชาติ ศิลปกรรมวิจัยครั้งที่ 4 อัตลักษณ์ศิลปกรรมจากรากสู่โลก วันที่ 13-14 กรกฎาคม 2561 คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น หน้า 844-856

3.งานสร้างสรรค์

- ศรีพัฒน์ เทศารินทร์.(2555).นิทรรศการศิลปวรูณครั้งที่ 26.มหาสารคาม:อภิชาตการพิมพ์.
(ชื่อผลงาน “พักผ่อน” เทคนิค เกรยอง ขนาด 56x76 cm.)
- ศรีพัฒน์ เทศารินทร์.(2557).นิทรรศการภาพถ่ายเชิงวัฒนธรรม:วิถีชีวิตและวัฒนธรรมประเพณีอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง.ขอนแก่น:โรงพิมพ์พระธรรมขันธ์.
(ชื่อผลงาน “ชั้นหมากเบ็ง” เทคนิคภาพถ่าย ขนาด 50x70 cm.)
- ศรีพัฒน์ เทศารินทร์.(2557).นิทรรศการเนื่องในวันครบรอบ20 ปีวันสถาปนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.ขอนแก่น:โรงพิมพ์พระธรรมขันธ์.
(ชื่อผลงาน “ส้มอีสาน” เทคนิค วาดเส้นด้วยหมึกจีนขนาด 56x76 cm.)
- ศรีพัฒน์ เทศารินทร์.(2557).นิทรรศการศิลปกรรมเชิดชูเกียรติศิลปินอาวุโส ประจำปี พ.ศ.2557. มหาสารคาม:อภิชาตการพิมพ์.
(ชื่อผลงาน “เฮือนลาว” เทคนิค วาดเส้นด้วยหมึกจีนขนาด 56x76 cm.)
- ศรีพัฒน์ เทศารินทร์.(2558).นิทรรศการภาพทิวทัศน์ครั้งที่ 9.มหาสารคาม:อภิชาตการพิมพ์.
(ชื่อผลงาน “สวนดอกไม้” เทคนิค สีน้ำขนาด 27x37 cm.)
- ศรีพัฒน์ เทศารินทร์.(2558).นิทรรศการศิลปะรำลึกแด่ อาจารย์ศิริกุล วิชยานนท์. มหาสารคาม:อภิชาตการพิมพ์.
(ชื่อผลงาน “ดอกคูณ” เทคนิค สีอะคริลิกขนาด 30x40 cm.)
- ศรีพัฒน์ เทศารินทร์.(2558).นิทรรศการศิลปกรรมในวาระเกษียณอายุราชการครูนิพนธ์ ชั้นแก้ว. ขอนแก่น:โรงพิมพ์พระธรรมขันธ์.
(ชื่อผลงาน “วัดโพธาราม” เทคนิค วาดเส้นด้วยหมึกจีนขนาด 56x76 cm.)
- ศรีพัฒน์ เทศารินทร์.(2560).นิทรรศการศิลปวรูณครั้งที่ 32.มหาสารคาม:อภิชาตการพิมพ์.
(ชื่อผลงาน “ปรางค์ภูบ้านเขวา” เทคนิค วาดเส้นหมึกจีน ขนาด 56x76 cm.)

หัวข้อวิจัย	การสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน
ผู้ดำเนินการวิจัย	นายศรีพัฒน์ เทศารินทร์
หน่วยงาน	หลักสูตรสาขาวิชาวิจิตรศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ปี พ.ศ.	2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน 2) เพื่อสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน 3) เพื่อศึกษาสุนทรียภาพในผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน ซึ่งมีขอบเขตการศึกษาข้อมูลด้านเนื้อหาเรื่องราวเกี่ยวกับสิมอีสาน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม ภาพถ่าย และเอกสารที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์ข้อมูลจัดเป็นหมวดหมู่ สังเคราะห์ข้อมูล ร่างภาพต้นแบบ และปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานจริง จนเสร็จสมบูรณ์ นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนาวิเคราะห์ประกอบภาพวาดลายเส้น ผลการวิจัยพบว่า

แนวทางการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน มีแนวทางการสร้างสรรค์ ดังนี้ 1) กำหนดแนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน 2) รวบรวมข้อมูลจากภาคสนามและศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง 3) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ผลงานจัดเป็นหมวดหมู่ในแต่ละส่วนให้ชัดเจน 4) สังเคราะห์ข้อมูลที่จะสร้างสรรค์ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาทำภาพร่างต้นแบบจัดองค์ประกอบให้เกิดเอกภาพ 5) ปฏิบัติการตามขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งประกอบด้วย การเตรียมวัสดุและอุปกรณ์, การทำภาพร่างต้นแบบ, การขยายแบบ, การเก็บรายละเอียดผลงานจนเสร็จสมบูรณ์ ได้ผลงานวาดเส้นสร้างสรรค์ทั้งหมดจำนวน 5 ชิ้น เป็นผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน โดยแสดงถึงสุนทรียภาพของผลงานด้านเนื้อหาที่เป็นการสะท้อนถึงคุณค่าทางความงามในการใช้ชีวิตที่เรียบง่าย สงบ สมถะ ตามคำสอนทางพุทธศาสนาของชาวอีสาน สุนทรียภาพด้านรูปแบบเป็นการแสดงความงามแบบรูปลักษณ์ มีลักษณะภาพแบบเหมือนจริง แสดงออกผ่านทัศนธาตุทางศิลปะที่ประกอบด้วย จุด เส้น สี รูปทรง พื้นผิว ที่ว่าง โดยนำมาจัดภาพตามหลักการทางทัศนศิลป์ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาที่ต้องการแสดงออก โดยใช้เทคนิคการวาดเส้นด้วยหมึกจีน เกรยอง ดินสอ แท่งถ่านชาร์โคล มาผสมผสานกันให้เกิดความงามตามเทคนิคเฉพาะตนของผู้สร้างสรรค์ และเป็นการบันทึกประวัติศาสตร์ด้านสถาปัตยกรรมท้องถิ่นที่มีคุณค่าทางด้านจิตใจ ซึ่งการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้นเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมการรับรู้ด้านสุนทรียภาพในจิตใจ ก่อให้เกิดประโยชน์แก่สาธารณชน และเกิดการพัฒนาระบบการสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปกรรมของประเทศชาติต่อไป

คำสำคัญ : การสร้างสรรค์ , วาดเส้น , สิมอีสาน

Research Title	Creation of Drawing in Topic Sim E-san Series
Researcher	Sriphat Thesarin
Organization	Humanities and Social Sciences Rajabhat Maha Sarakham University
Year	2019

ABSTRACT

This study has 3 objective were; 1) to study in creative drawing of Sim E-San topic approach, 2) to create the drawing in Sim E – San topic product and 3) to study aesthetic of the drawing in Sim E – San. The study scope of were about Sim E – San context. The data has collected by fieldwork data, photo and relative document. All data was categorizing synthesis, made the draft and created the sculpture. The results of this study see as below.

The approach of Sim E – San drawing has; 1) defined the concept of creative approach, 2) collected the information from fieldwork and relative information, 3) analyzed the data and categorize for clearly, 4) synthesized the creation data by using the analyzed data to make the prototype images that has identity element and 5) created the product as step included prepared the tools, created the prototype, draw the image from prototype, fill the detail to complete. All steps bring to 5 pieces of drawing in Sim E – San drawing series. These drawings show the aesthetic of context that represent to the glamour of E – San folk lifestyle which simple and peaceful that originates by Buddhism. The aesthetic style is show the glamour of appearance that has the realistic style which shows by art visual elements include dot, line, color, shape, surface and space. All of element was arranging accord to visual art principle which concern to the context that wants to show. The drawing technique is mix technique drawing by Chinese ink, crayon, pencil, and charcoal. The technique is personal technique of artist. This drawing series is a recorder of local architecture history that it has psychological value and it cans promote mentality aesthetic recognition that has the benefit to public moreover it cause of national art creativity development.

Keywords: creation, drawing, Sim E - San

กิตติกรรมประกาศ

ผลงานวิจัย การสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีसान สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความสำเร็จอย่างสูงยิ่งจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ทั้งในแง่งบประมาณและไว้วางใจให้โอกาสผู้วิจัยได้แสดงศักยภาพในการพัฒนาองค์ความรู้ที่มีความถนัด นอกจากนี้ ขอขอบพระคุณไปยังอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาด้านศิลปะ จนสามารถสร้างสรรค์ผลงานมีคุณค่าทางศิลปะ อันจะเกิดประโยชน์ต่อผู้ศึกษา และนำพาสังคมประเทศไทยพัฒนาสืบไป ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ศรียพัฒน์ เทศารินทร์

31 พฤษภาคม 2562

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	2
นิยามศัพท์เฉพาะ	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
วาทเส้น	4
องค์ประกอบศิลป์	6
ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์	10
การสร้างสรรค์.....	13
แนวเรื่อง สิมอีสาน	14
อิทธิพลจากงานสร้างสรรค์ศิลปกรรมที่เกี่ยวข้อง	17
สรุปการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์	26
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	28

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	29
กำหนดแนวความคิดในการสร้างสรรค์.....	29
รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์.....	29
วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์.....	30
สังเคราะห์ข้อมูลที่น่ามาสร้างสรรค์	30
ขั้นตอนในการสร้างสรรค์ผลงาน	30
 บทที่ 4 ผลการวิจัย	 50
แนวทางการสร้างสรรค์ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน	50
ผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน	52
สุนทรียภาพในผลงานวาดเส้น ชุด สิมอีสาน.....	73
 บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	 78
สรุปผลการวิจัย	78
อภิปรายผล	80
ข้อเสนอแนะ	82
 บรรณานุกรม	 84
ประวัติผู้วิจัย	86

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 สิมทีบวัดศรีชมชื่น จังหวัดขอนแก่น.....	15
2.2 สิมโปรง	15
2.3 สิมโปรงวัดกลางโคกค้อ จังหวัดกาฬสินธุ์.....	16
2.4 อาจารย์ชลุต นิ่มเสมอ.....	17
2.5 ผลงานของอาจารย์ชลุต นิ่มเสมอ.....	18
2.6 ผลงานของอาจารย์ชลุต นิ่มเสมอ	18
2.7 ผลงานของอาจารย์ชลุต นิ่มเสมอ.....	19
2.8 อาจารย์ไพโรจน์ สโมสร	20
2.9 ผลงานอาจารย์ไพโรจน์ สโมสร	21
2.10 ผลงานอาจารย์ไพโรจน์ สโมสร.....	21
2.11 ผลงานอาจารย์ไพโรจน์ สโมสร	22
2.12 อาจารย์ศุภวัตร ทองละมุล.....	23
2.13 ผลงานอาจารย์ศุภวัตร ทองละมุล	24
2.14 ผลงานอาจารย์ศุภวัตร ทองละมุล	24
2.15 ผลงานอาจารย์ศุภวัตร ทองละมุล	25
3.1 กระดาษสำหรับการวาดภาพ	31
3.2 ดินสอที่ใช้ในการวาดภาพ	31
3.3 แท่งถ่านชาร์โคล	32
3.4 เกรยอง	32
3.5 หมึกจีน	33
3.6 ยางลบ.....	33
3.7 ไม้กระดานรองเขียน.....	34
3.8 คลิปหนีบกระดาษ.....	34
3.9 คัตเตอร์	35

สารบัญภาพ(ต่อ)

ภาพที่	หน้า
3.10 พู่กัน.....	35
3.11 ภาพร่างผลงานสร้างสรรค์ชุดที่ 1	36
3.12 ภาพร่างผลงานสร้างสรรค์ชุดที่ 2	36
3.13 ภาพร่างผลงานสร้างสรรค์ชุดที่ 3	37
3.14 ภาพร่างผลงานสร้างสรรค์ชุดที่ 4.....	37
3.15 ภาพร่างผลงานสร้างสรรค์ชุดที่ 5	38
3.16 การร่างภาพด้วยดินสอ	38
3.17 การวาดเส้นด้วยหมึกจีน	39
3.18 การลงน้ำหนักแสงเงา	39
3.19 การวาดเส้นบันได	40
3.20 การกำหนดพื้นที่เงาในภาพ	40
3.21 การวาดบันได	41
3.22 การวาดต้นไม้	41
3.23 การลงน้ำหนักแสงเงาบริเวณหลังคา	42
3.24 การลงน้ำหนักแสงเงาต้นไม้	42
3.25 การลงน้ำหนักแสงเงา	43
3.26 การลงน้ำหนักแสงเงาด้วยดินสอ	43
3.27 การลงน้ำหนักแสงเงาด้วยเกรยอง	44
3.28 การลงน้ำหนักแสงเงาต้นไม้ด้วยถ่านชาร์โคล	44
3.29 การเก็บรายละเอียดบนผนังสี	45
3.30 ผลงานวาดเส้นสีมอสีฐาน 1	45
3.31 ผลงานวาดเส้นสีมอสีฐาน 2	46
3.32 ผลงานวาดเส้นสีมอสีฐาน 3	46
3.33 ผลงานวาดเส้นสีมอสีฐาน 4	47

สารบัญภาพ(ต่อ)

ภาพที่	หน้า
3.34 ผลงานวาดเส้นสิมอีสาน 5	47
4.1 สิมอีสาน 1	53
4.2 รายละเอียดของผลงานสิมอีสาน 1	54
4.3 รายละเอียดของผลงานสิมอีสาน 1	55
4.4 รายละเอียดของผลงานสิมอีสาน 1	56
4.5 สิมอีสาน 2	58
4.6 รายละเอียดของผลงานสิมอีสาน 2	59
4.7 รายละเอียดของผลงานสิมอีสาน 2	60
4.8 รายละเอียดของผลงานสิมอีสาน 2	60
4.9 สิมอีสาน 3	62
4.10 รายละเอียดของผลงานสิมอีสาน 3	63
4.11 รายละเอียดของผลงานสิมอีสาน 3	64
4.12 รายละเอียดของผลงานสิมอีสาน 3	64
4.13 สิมอีสาน 4	66
4.14 รายละเอียดของผลงานสิมอีสาน 4	67
4.15 รายละเอียดของผลงานสิมอีสาน 4	68
4.16 รายละเอียดของผลงานสิมอีสาน 4	68
4.17 สิมอีสาน 5	70
4.18 รายละเอียดของผลงานสิมอีสาน 5	71
4.19 รายละเอียดของผลงานสิมอีสาน 5	72
4.20 รายละเอียดของผลงานสิมอีสาน 5	72